

ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณีการรังแกบุคคล
จากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

Legal Issues to Deploy to the Case Cyber-Bullying Through
Social Network

ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณีการรังแกบุคคล
จากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

Legal Issues to Deploy to the Case Cyber-Bullying Though
Social Network

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2560

©2561

คุณต๋มเชษฐ นพภาลัย

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณีการรังแกบุคคลจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

ผู้วิจัย คณุตม์เชษฐ์ นพภาลัย

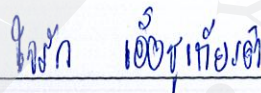
ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

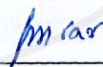
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย มงคลเกียรติศรี)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

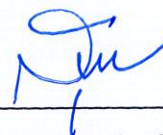

(ดร.ไจรงค์ เอื้อชูเกียรติ)

ผู้เชี่ยวชาญ

(อาจารย์ชวลิต อัดตศาสตร์)

(ดร.สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

20 กรกฎาคม 2561

คุณต๋มเชษฐ นพภาลัย. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, กรกฎาคม 2561, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณีการรังแกบุคคลจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ (85 หน้า)
อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย มงคลเกียรติศรี

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์นี้เป็นที่มาของการรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) อันเป็นรูปการกลั่นแกล้งโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์กล่าวคือ การทะเลาะกันผ่านโทรศัพท์มือถือ ข้อความ หรือห้องสนทนา โดยใช้ภาษาที่รุนแรง หรือหยาบคาย (Flaming) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก (Denigration) การลบ บล็อก หรือกีดกันผู้อื่นออกจากกลุ่ม โดยสร้างความเกลียดชัง อคติผ่านข้อความ หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ (Exclusion) การนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ (Outing) การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น (Impersonation) การสร้างบัญชีใช้งานปลอมเพื่อรังแกผู้อื่น (Fake Profiles) การขโมยอัตลักษณ์ออนไลน์ของผู้อื่นแล้วนำมาสร้างบัญชีการใช้งานเพื่อหลอกลวง หรือทำลายชื่อเสียง (Catfishing) การก่อกวน คุกคาม ช่มชู้ผู้อื่นซ้ำ ๆ หลายครั้ง (Harassment) เป็นต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนโซเชียลมีเดียที่ทุกอย่างเมื่อถูกแชร์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะสามารถสร้างความเสียหายได้อย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างมากในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393 ที่สามารถนำมาปรับใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดหากแต่บทลงโทษนั้นไม่รุนแรงพอที่จะยับยั้งหรือปราบปรามผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 11 มาตรา 14 และมาตรา 16 แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในลักษณะของการรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาพฤติกรรมลักษณะของการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟสบุ๊ก หรือทวิตเตอร์เป็นการเฉพาะ มีเพียงประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ซึ่งยังไม่สามารถเอาความผิดกับผู้กระทำความผิดได้โดยตรง โดยข้อกฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการดำเนินคดีตามความผิดเนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์รวมถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบที่ซับซ้อนและมีการพัฒนาอย่าง

สม่าเสมอ ทำให้บทบัญญัติกฎหมายไทยยังไม่สามารถปรับให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ดังนั้น ในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์นี้ การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) โดยลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับรวมกัน แต่เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393

คำสำคัญ: การรังแก, สื่อสังคมออนไลน์, มาตรการทางกฎหมาย, อาชญากรรมทางความคิด

Nopphalai, K. LL.M., July 2018, Graduate School, Bangkok University.

Legal Issues to Deploy to the Case Cyber-Bullying Though Social Network (85 pp.)

Advisor: Asst.Prof.Sirichai Mongkolkiatsri, Ph.D.

ABSTRACT

Nowadays, it is recognized that it is the age of information technology. This makes people communicate with others easier via electronic media, which is called social media. Social media provides many advantages to people's life such as making the world smaller; however, it can cause harm to users in some aspects. Among that is called 'Cyber Bullying'. It can defame other people's dignity or reputation by entering into social media, such as quarrelling on phone, message or chat room by using impolite language. Using fake data defames other' reputation. This includes delete or block people from social group or group activity by making hatred or prejudice. To spread out personal data or personal secret and fake profile for swindling, it ruins and insults such people on social media where the information can share and cause such person damage.

For Thailand, under Section 326, 328 and 393 of the Criminal Code can be applied to this problematic issue. However, the punishment under these is not severe enough to stop or excuse the offender. Further, Thailand recently amended a law on computer offenses and The Computer-related Crime Act (No. 2) B.E. 2560 (Sections 11, 14 and 16). Considering these two laws, they provide a higher penalty rate for defamation. Nonetheless, it does not cover the offense of cyber bullying in order to provide appropriate legal measures.

The study finds that Thailand has specific rules or Sections for solving cyber bullying issue via social media such as Facebook or Twitter. Even Thailand has already promulgated Thai Criminal Code, Cyber Crime Act B.E. 260 and The Bill of Personal Data Protection Act B.E. ..., there is a grab of law for this problematic issue. This means these laws cannot sufficiently apply to this offence. The problem is also complicated to prove because the nature of social media itself. Consequently, Thailand, at the moment, does not have the specific law for cyber bullying, it must

be considered under the Criminal Code and Computer-related Crime Act (No.2) B.E. 2560. However, for a precise rule, this research suggests Thailand amend the Act in order to be applied to cyber bullying. In doing so, this research also suggests the law provide strong penalty, which in Criminal Code Section 393.

Keywords: Cyber Bullying, Social Media, Legislative Measure, Criminal Mind

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย มงคลเกียรติศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลักการค้นคว้าอิสระ และ ดร.ใจรัก เอื้อชูเกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการ แก้ไขปรับปรุงการค้นคว้าอิสระตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ชวลิต อรรถศาสตร์ที่สละเวลามาเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระใน ครั้งนี้ รวมถึงให้คำแนะนำในการปรับปรุงการค้นคว้าอิสระให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณบิดา และมารดาของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาเล่าเรียน คอยให้กำลังใจมาโดยตลอดจนทำให้ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้ได้

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้วิจัยมีความตั้งใจและพยายามเขียนด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เพื่อต้องการ ให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์สูงสุด รวมถึงสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง หากการค้นคว้าอิสระ นี้มีความบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ ณ โอกาสนี้

คุณุตม์เชษฐ นพภาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
1.3 คำถามการวิจัย	10
1.4 สมมติฐานในการวิจัย	11
1.5 ขอบเขตของงานวิจัย	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	12
บทที่ 2 ความเป็นมาและแนวความคิดเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรังแก	14
2.1.1 ความหมายของการรังแก	14
2.1.2 ความหมายของการรังแกทางไซเบอร์	15
2.1.3 รูปแบบการรังแกทางไซเบอร์	17
2.1.4 ความแตกต่างของการรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) และการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม (Traditional Bullying)	19
2.2 กฎหมายไทยเกี่ยวกับการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์	20
2.2.1 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393	20
2.2.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560	25
2.2.3 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....	28
2.3 ความผิดของบุคคลที่กระทำการรังแกโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	30
บทที่ 3 ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูกกระทำการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์	
ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย	
3.1 การให้ความคุ้มครองหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา	33

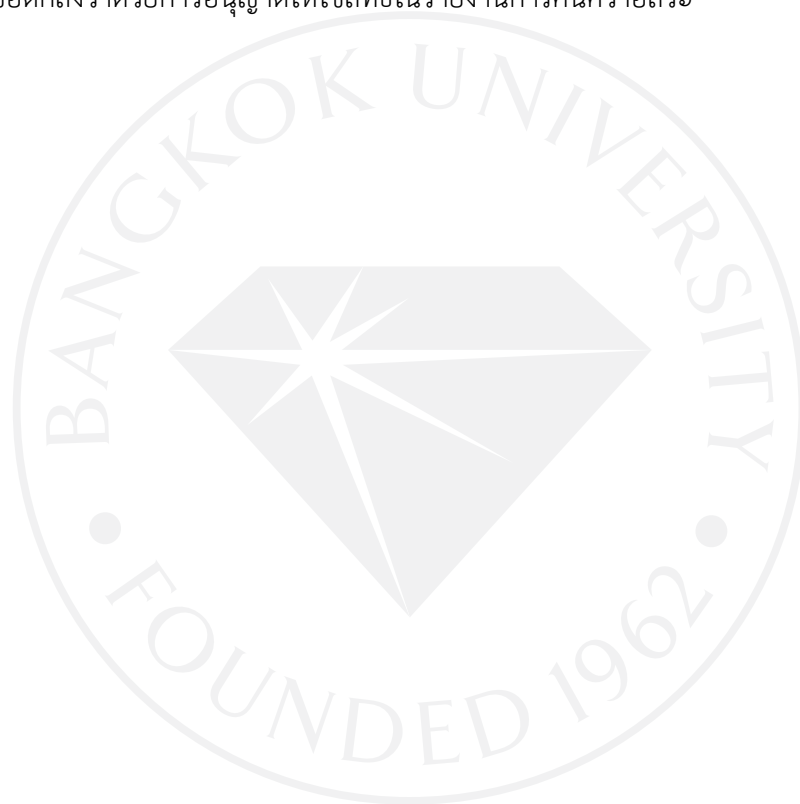
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 (ต่อ) การให้ความคุ้มครองหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา	
3.1.1 การให้ความคุ้มครองบุคคลตามหลักกฎหมายของประเทศ สหรัฐอเมริกา	33
3.1.2 กฎหมาย Nova Scotia ของประเทศแคนาดา	38
3.1.3 ข้อเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์	41
3.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ตามหลัก กฎหมายของประเทศสหภาพยุโรป	44
3.2.1 การให้ความคุ้มครองบุคคลตามหลักกฎหมาย General Data Protection Regulation (GDPR) ของประเทศ สหภาพยุโรป	44
3.2.2 การรับผิดของบุคคลตามหลักกฎหมาย General Data Protection Regulation (GDPR)	46
3.3 การให้ความคุ้มครองตามหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ ของประเทศไทย	52
บทที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมาย เมื่อมีการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์	
4.1 ปัญหากรณีการทะเลาะและด่าทอผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์	55
4.2 ปัญหากรณีการตัดต่อภาพและการเผยแพร่ข้อมูลเท็จทำให้ผู้อื่น ได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก (Denigration)	57
4.3 ปัญหากรณีการแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น (Impersonation)	60
4.4 ปัญหากรณีการคุกคามข่มขู่อย่างจริงจัง และรุนแรงว่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง	62
4.5 ปัญหากรณีการฆ่าตัวตายเมื่อโดนล้อเลียนประจานจนทำให้เกิดความอับอาย จากสื่อสังคมออนไลน์	63
4.6 สรุปปัญหาโดยรวมของการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรังแกทางสื่อสังคม ออนไลน์	64
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 (ต่อ) บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
5.2 ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	80
ประวัติผู้เขียน	85
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันได้กลายเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงผู้คนจากทั่วโลกให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงกันและกันได้จากทุกมุมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด และในขณะเดียวกันก็คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าหลาย ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลมาจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันระหว่างบุคคลผู้หนึ่งเองกับผู้คนรอบข้าง โดยเข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและกระบวนการนึกคิดในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเว็บไซต์ “Facebook” จึงเริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายภายในระยะเวลาอันรวดเร็วในฐานะเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงสุดในยุคสมัยนี้จากสถิติพบว่า การเติบโตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยมีแรงหนุนส่วนใหญ่มาจากอุปกรณ์ประเภทสมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ iPad เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีรุ่นที่มีราคาไม่แพงออกมาวางจำหน่ายมากมายหลากรุ่น หลายแบรนด์ ทำให้ใคร ๆ ก็สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย และสะดวกขึ้น โดยประมาณการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2017 จะมีประชากรทั่วโลกใช้สมาร์ทโฟนเป็นเครื่องแรกในชีวิตไม่ต่ำกว่า 200 ล้านคน และ 2 ใน 3 ของจำนวนประชากรโลกกว่า 7,600 ล้านคน มีโทรศัพท์มือถือถือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาร์ตโฟน และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยสมาร์ตโฟนเป็นอุปกรณ์หลักที่ส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้งาน Social Media โดยปัจจุบันประชากรกว่า 3,000 ล้านคนทั่วโลกใช้ Social Media เป็นประจำทุกเดือน โดย 9 ใน 10 คน ของผู้ใช้งาน Social Media เลือกเข้าผ่าน Mobile Device เมื่อมีการสำรวจพฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊ค พบว่า คนไทยจำนวน 51 ล้านคนใช้ Social Media ในจำนวนคนใช้ Social Media มีมากถึง 46 ล้านคน เข้าผ่าน “Mobile Device” และใช้เฟสบุ๊คเป็นจำนวนมากที่สุด ส่วนอันดับ 2 คือ ยูทูบ (YouTube) อันดับ 3 คือ LINE อันดับ 4 คือ Facebook Messenger และอันดับ 5 คือ Instagram โดยส่วนใหญ่มากกว่า 90% เข้าใช้ผ่าน Mobile Device จึงทำให้ผู้คนจำนวนมากกว่า 40 ล้านคน ในประเทศไทยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ “Facebook” เหตุเพราะเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่ว่าบุคคลใดก็สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายเพียงการสมัครเป็นสมาชิกของเครือข่ายดังกล่าวก็สามารถทำให้ใช้สังคมออนไลน์นั้นได้อย่างสะดวกสบาย และไม่เสียค่าใช้จ่าย¹

¹ Brand Buffet, สถิติผู้ใช้ดิจิทัลทั่วโลก “ไทย” เสพติดเน็ตมากสุดในโลก “กรุงเทพ” เมืองผู้ใช้ Facebook สูงสุด [Online], 1 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา <https://www.brandbuffet.in.th/2018/02/global-and-thailand-digital-report-2018/>.

จากผลสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างปี พ.ศ. 2550-2559 โดยสำรวจจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป พบว่า ในปี พ.ศ. 2550 มีประชากรจำนวน 25,973,698 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 16,043,295 คน มีการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตจำนวน 9,320,126 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 28,293,381 คน ในปี พ.ศ. 2551 มีประชากรจำนวน 60,345,271 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 16,999,423 คน มีการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตจำนวน 10,963,779 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 31,860,942 คน ในปี พ.ศ. 2552 มีประชากรจำนวน 61,301,100 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 17,927,213 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 12,334,219 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 34,826,439 คน ในปี พ.ศ. 2553 มีประชากรจำนวน 61,896,854 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 19,138,809 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 13,844,121 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 38,243,149 คน ในปี พ.ศ. 2554 มีประชากรจำนวน 62,414,235 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 19,941,150 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 14,773,403 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 41,432,901 คน ในปี พ.ศ. 2555 มีประชากรจำนวน 62,859,329 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 21,167,848 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 16,632,908 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 44,095,238 คน ในปี พ.ศ. 2556 มีประชากรจำนวน 63,283,119 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 22,166,875 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 18,312,405 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 46,401,040 คน ในปี พ.ศ. 2557 มีประชากรจำนวน 62,286,730 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 23,771,341 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 21,729,382 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 48,065,641 คน ในปี พ.ศ. 2558 มีประชากรจำนวน 62,550,157 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 21,842,291 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 24,592,229 คน มีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 49,594,137 คน และในปี พ.ศ. 2559 มีประชากรจำนวน 62,804,826 คน สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จำนวน 20,218,612 คน มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวน 29,835,410 คน และมีการใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 51,121,621 คน² จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ในแต่ละปีนั้นมีจำนวนคนใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจำนวนคนที่ใช้โทรศัพท์มือถือที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด จึงกล่าวได้ว่าคนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้จากโทรศัพท์มือถือ

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน, (กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559).

อย่างไรก็ตามจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมอย่างแพร่หลายดังกล่าว ส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นอยู่ส่วนตัวหลายประการ เช่น³

1) ปัญหาการล่วงรู้ข้อมูลของบุคคลผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Network User) โดยที่ผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลนั้นมิได้รับรู้และยินยอม และปัญหาการล่วงรู้ข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Non-user) ผ่านทางการกล่าวถึง หรือการเผยแพร่โดยผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมกล่าวคือ ได้มีการเผยแพร่ในลักษณะ ชื่อ สกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ ภาพถ่ายประจำตัว หมายเลขโทรศัพท์ สถานที่ทำงาน เลขบัญชีธนาคาร รายละเอียดการเดินทางตำแหน่งที่ตั้งของจุดหมายที่เดินทางไป ผลการเรียน กระจัดกระจายอยู่บนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ประสงค์นำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในทางที่เสียหายได้ เช่น สร้างข้อมูลปลอม (Profile) ไปรังแก หรือแกล้งผู้ที่ไม่ชอบ ในกรณีที่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงก็อาจจจะนำไปใช้ประกอบข้อมูลปลอมในทางลบทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง หรือให้ได้รับความอับอายเหล่านี้เป็นต้น

2) ปัญหาการนำข้อมูลของผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมซึ่งมิได้ประสงค์ให้เผยแพร่มาเผยแพร่ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม และปัญหาการนำข้อมูลของบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Non-user) มาเผยแพร่ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม อันอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัวเช่น มีการภาพถ่ายของพนักงานรักษาความปลอดภัยมาลงเฟซบุ๊ก ขณะที่คนอื่นไม่รู้สึกรู้ว่าทำอะไรเสียหาย แต่ผลออกมาว่า พนักงานรักษาความปลอดภัยบางคนอาจจะมีปัญหาความสัมพันธ์กับแฟน หรือบุคคลที่เขาไม่ต้องการเปิดเผย หรือมีการใช้ข้อมูลส่วนตัวเพื่อกลับแกล้งจากความขัดแย้งส่วนตัว หรือขัดแย้งทางการเมือง เช่น เพจยุทธการลงทัณฑ์ทางสังคมที่มักมีคนนำข้อมูลส่วนตัว คือ ชื่อของคนและตำแหน่งมาประจานบนเฟซบุ๊กและเกิดการส่งต่อ เป็นต้น

3) ปัญหาการนำข้อมูลของผู้อื่นในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมไปใช้ หรือแสวงประโยชน์โดยเจ้าของข้อมูลมิได้รับรู้และยินยอม

การรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวโดยการส่งข้อความ ข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาในระบบเว็บไซต์เครือข่ายสังคม โดยมิได้รับการเรียกร้อง หรือเชื้อเชิญ (Unsolicited Contact) ซึ่งเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เชิงพาณิชย์ เช่นการส่งข้อความชักชวนให้ซื้อสินค้าต่าง ๆ และวัตถุประสงค์อื่น เช่น ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เป็นต้น

³ เครือข่ายพลเมืองเน็ต, การละเมิดความเป็นอยู่ส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ. 2556 [Online], 20 เมษายน 2561. แหล่งที่มา <https://thainetizen.org/wp-content/uploads/2014/03/thainetizen-privacy-report-2013.pdf>.

การเฝ้าติดตามคุกคาม (Cyber Stalking) และการกลั่นแกล้งรังแก (Cyber Bullying) ที่กระทำผ่านทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคม

อาชญากรรมที่แพร่หลายในยุคปัจจุบัน คืออาชญากรรมทางความคิด หรือเรียกอีกอย่างว่า Cyber Bullying คือ การกลั่นแกล้งการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ในปัจจุบันเป็นรูปการกลั่นแกล้งแบบ Cyber Bullying คือ การย้ายการกลั่นแกล้งทั้งหมดนี้มาอยู่บนอินเทอร์เน็ต หรือโซเชียลมีเดีย เปลี่ยนรูปแบบจากการทำร้ายกันทางกายภาพ มาเป็นการส่งข้อความแบบหยาบคาย รังควาน แบล็กเมลล์ข่มขู่ หรือทำให้อับอาย ผ่านข้อความสั้น ข้อความภาพ คลิปวิดีโอ อีเมล หรือโพสต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนโซเชียลมีเดียที่ทุกอย่างเมื่อถูกแชร์ผ่านสื่อโซเชียลจะสามารถสร้างความเสียหายได้อย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่วินาที หรือที่เรียกว่า การกลั่นแกล้งการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying)

ในอดีตเราอาจคุ้นเคยกับการรังแกรูปแบบเดิม ๆ คือ การรังแกทางกายภาพที่เด็กตัวโตทำร้ายร่างกาย เด็กที่ตัวเล็ก หรืออ่อนแอกว่า รวมทั้งการขกต่อยตบตีกันของเด็ก ๆ แต่ David Fowler ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัยซัสเซก (University of Sussex) ได้อธิบายว่าการรังแกลักษณะดังกล่าวมีความแตกต่างจากการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เพราะการรังแกทางกายภาพจะเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างคู่รังแกซึ่งเหยื่อและคนรอบข้างสามารถรับรู้ได้ว่าใครเป็นผู้รังแกผลของการรังแกเป็นอย่างไร สามารถควบคุมการรังแกให้จำกัดวงในการรับรู้ได้ และเหยื่ออาจหลบซ่อน หรือหาสถานที่ปลอดภัยไม่ให้ถูกรังแกได้ แต่การรังแกผ่านโลกไซเบอร์นั้นสามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง และทำได้ทุกที่เหยื่อและคนรอบข้างอาจไม่รู้เลยว่าใครเป็นผู้รังแก เนื่องด้วยลักษณะของสื่อใหม่ที่ทำให้ผู้รังแกสามารถปกปิดตัวตนได้ การรังแกตามแนวคิดของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์นั้น พบว่ามีรูปแบบแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1) การทะเลาะกันผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ข้อความ หรือห้องสนทนา โดยใช้ภาษาที่รุนแรงหรือหยาบคาย (Flaming) เช่น การโพสต์ข้อความที่เป็นคำพูดที่หยาบคายตำหนิผู้อื่น กล่าวถึงผู้อื่นว่าเตี้ยบ้าง สูงบ้าง ตัวดำบ้าง ผ่านทางแชทของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือหน้าเว็บไซต์

2) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จอันทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก (Denigration) เช่น การนำภาพตัดต่อของบุคคลที่ตนไม่ชอบไปเผยแพร่เพื่อให้ดูเป็นตัวตลกให้ได้รับความอับอายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

3) การลบ การบล็อก หรือการกีดกันผู้อื่นออกจากกลุ่ม โดยสร้างความเกลียดชังและอคติผ่านข้อความ หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ (Exclusion) หมายถึง การลบผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อน หรือลบบอกจากกลุ่ม รวมถึงการที่ไปกีดกัน หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อน หรือจากกลุ่ม รวมไปถึงการสั่งให้เพื่อนบางคนลบ กีดกัน หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อน หรือออกจากกลุ่มผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวหากเจ้าของ

บัญชีผู้ใช้ไม่ได้เป็นผู้กระทำการเองอาจทำให้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความสำคัญหายไปจากระบบสังคมออนไลน์ได้

4) การนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ (Outing) เช่น การเปิดเผยความลับภาพลับ ข้อมูลส่วนตัว ชื่อพ่อแม่ของผู้อื่น หรือนำปมด้อยของผู้อื่นไปเปิดเผยรวมถึงการส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้วแสดงความคิดเห็นอย่างสนุกสนาน

5) การใช้อุบายให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวแล้วนำไปแพร่กระจายต่อ (Trickery) เช่น การล่อลวงให้เปิดเผยผลการเรียนของเด็กนักเรียนโดยเพื่อนนักเรียนหากได้ผลการเรียนที่ต่ำก็นำไปโพสต์ล้อเลียน หรือกระจายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

6) การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น (Impersonation) หมายถึงการแอบอ้างชื่อ รูปภาพของผู้อื่นไปโพสต์ข้อความบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเพื่อไปล่อลวงให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นบุคคลที่รู้จัก หรือคุ้นเคย จากนั้นก็แสวงหาผลประโยชน์ เช่น ลอกยืมเงิน หรือล่อลวงให้โอนเงิน เป็นต้น

7) การสร้างบัญชีใช้งานปลอมเพื่อรังแกผู้อื่น (Fake Profiles) เช่น การนำข้อมูลปลอมมาสร้างบัญชีผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่มีอำนาจกว่าไปรังแกผู้อื่นได้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อ่อนแอกว่าให้ปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นต้น

8) การขโมยอัตลักษณ์ออนไลน์ของผู้อื่นแล้วนำมาสร้างบัญชีการใช้งานเพื่อหลอกลวง หรือทำลายชื่อเสียง (Catfishing) เช่น ในบุคคลที่มีชื่อเสียงเมื่อได้ข้อมูลความลับด้านบุคคลมา เช่น รหัสผ่านข้อมูลส่วนบุคคล หรือเลขบัตรเครดิต หนังสือเดินทาง โดยนำไปสร้างข้อมูลเท็จเพื่อทำให้ผู้มีชื่อเสียงเสียคะแนนนิยม หรือทำให้ผู้อื่นเกลียดชังผู้มีชื่อเสียงนั้น เป็นต้น

9) การก่อกวน คุกคาม ข่มขู่ผู้อื่นซ้ำ ๆ หลายครั้ง (Harassment) เช่น การคุกคามทางเพศผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการบังคับให้แสดงกิจกรรมทางเพศผ่านกล้อง การส่งภาพหรือวิดีโอไปเปลือยมาให้โดยที่ผู้รับไม่ได้ต้องการ รวมทั้งการการข่มขู่ว่าจะตัดต่อภาพไปเปลือยแล้วนำไปโพสต์ในเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

10) การคุกคามข่มขู่อย่างจริงจัง และรุนแรงจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือจะทำร้ายร่างกาย⁴

โดยในแต่ละปีได้มีการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการผิดพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์เป็นจำนวนมาก เป็นเพราะคนใช้ Social Media ไม่ระมัดระวัง สำหรับที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ Facebook รองลงมาคือ Twitter โดยมี 2 สาเหตุหลัก คือ⁵

⁴ นภาพร อษาเพ็ชร, “การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรมการจัดการปัญหา”, วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 5, 1(มกราคม-มิถุนายน 2560): 101.

1) Facebook หรือ Twitter เป็นสื่อของ Social Media เราสามารถแสดงความเห็น (Comment) บุคคลสาธารณะแชร์ข้อมูลอะไรก็ได้ ตัดต่อภาพอะไรก็ได้ จึงทำให้เกิดการคุกคามสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นได้ง่ายดังจะพบการคุกคามทางเพศ ซึ่งพบได้บ่อย เช่น การคุกคามเหยื่อโดยตรง เช่น การใช้ข้อความแทลโลมผู้อื่น การได้รับภาพลามกโดยไม่ยินยอม และการโพสต์ข้อความ หรือรูปภาพเพื่อให้เกิดการคุกคามเหยื่อ เช่น การโพสต์ภาพเหยื่อและข้อความขายบริการทางเพศ เป็นต้น

2) การใช้ Facebook หรือ Twitter โดยการปลอมตัวเป็นคนอื่น ใช้เป็นเครื่องมือในการว่ากล่าวผู้อื่น หรือมีภาพตัดต่อ รวมถึงวิดีโอตัดต่อ แล้วคิดว่าไม่สามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้ ตรงนี้เป็นความเชื่อที่ผิด ในความจริงทุกครั้งที่ใช้อินเทอร์เน็ต มันจะปรากฏหมายเลขประจำตัวของเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือหมายเลขประจำตัวเครือข่าย เรียกว่า IP Address โดยตำรวจ หรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นใคร เพราะข้อมูลมันจะเก็บไว้ในเครื่องของผู้ใช้ และผู้ให้บริการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต (Internet Access Provider) หรือผู้ให้บริการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider) ส่วนการแชร์โดยไม่ได้เป็นคนต้นเรื่อง หรือเจ้าของภาพ จะมีส่วนผิดในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล บทลงโทษลักษณะนี้จะชัดเจนขึ้นกรณีที่พบได้บ่อยคือ การถ่ายภาพเพื่อฟ้องสังคม กรณีที่ถ่ายภาพเพื่อฟ้องสังคม เช่น จอรถไม่ถูกกฎจราจร ถือเป็น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือไม่นั้น โดยหลักเป็นการละเมิดสิทธิ แต่ยังไม่มีความหมายเฉพาะ ปัจจุบันการกระทำดังกล่าวจึงสามารถกระทำได้ แต่ถ้ามีพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ การกระทำดังกล่าวจะไม่สามารถทำได้ ถือเป็น การละเมิดสิทธิโดยชัดแจ้ง ตัวข้อมูลมีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้

ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งออนไลน์ (Cyber Bullying) มีหลายประการ ส่วนใหญ่ไม่ได้มีผลทางด้านกายภาพ แต่จะมีผลทางด้านจิตใจ เช่น ความเครียด ความกังวล มีปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึมเศร้า กังวลต่อการเข้าสังคม เป็นต้น บางกรณีอาจจะนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ ดังผลงานวิจัยของ ันยกร ตุดเกื้อ และมาลี สบายยิ่ง (2560) และผู้แต่งคนอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ สาเหตุการเกิดพฤติกรรมกรรมการรังแกและลักษณะวิธีการจัดการของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ จากผลการวิจัยพบว่า การถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ประกอบด้วย การถูกนินทา ด่าทอด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ถูกหมิ่นประมาท ถูกข่มขู่ และการถูกคุกคามทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้นักศึกษารู้สึกโมโห โกรธ รู้สึกคับข้องใจ รู้สึกเครียด วิตกกังวล และรู้สึกอับอาย ทั้งนี้ยังส่งผลกระทบต่อทำให้สุขภาพจิตเสื่อมเสีย ร่างกายอ่อนแอ และเกิดภาวะซึมเศร้า จนไม่สามารถเข้าร่วมสังคมกับ

⁵ Thumbsup, กฎหมายใหม่ไม่คิดก่อนแชร์ เตรียมแท่งเข้าคุก [Online], 20 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <http://thumbsup.in.th/2014/09/new-cyber-law/>.

บุคคลอื่นได้ และมีสภาวะคิดอยากฆ่าตัวตาย ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกโซเชียล คือ การเจรจาต่อรอง การโต้ตอบกลับทันที การหยุดการโต้ตอบ การอดทนไม่ได้ตอบ และทำตัวเฉย ๆ การลบ หรือบล็อก การกลั่นกรองเพื่อน และการปรึกษาเพื่อนสนิท แต่ทว่าวิธีการจัดการที่นักศึกษาไม่เลือกใช้คือการปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการดำเนินคดีตามกฎหมาย เนื่องจากเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้⁶

สิทธิส่วนบุคคล หรือสิทธิความเป็นส่วนตัว (Privacy Rights) เป็นสิทธิส่วนตัวของบุคคลที่ได้รับโดยไม่มีการรบกวน หรือสอดแทรกจากผู้อื่นที่ทำให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญใจ เสียหาย อับอาย หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 มาตรา 32 ที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ”⁷ แต่สิทธิความเป็นส่วนตัวในทางกฎหมายเริ่มมีความซับซ้อนยากต่อการตีความ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงทำให้มีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนบุคคลอยู่เป็นประจำในต่างประเทศมีมาตรการทางกฎหมายเป็นการเฉพาะเพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่เกี่ยวกับการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม แต่สำหรับในประเทศไทยนั้นปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะ ซึ่งมีเพียงการกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่นประมวลกฎหมายอาญาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดรวมทั้งการอาศัยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เป็นต้นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลประกอบด้วย การเขียนข้อมูลหมิ่นประมาท หรือการดูถูกดูหมิ่นทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียงผ่านสื่อออนไลน์เน็ต และการเผยแพร่ปลอมแปลงข้อมูลส่วนบุคคล หรือการโพสต์ข้อมูลส่วนบุคคล⁸ เช่น ชื่อ ที่อยู่ ภาพบุคคล คลิปส่วนตัว รหัสผ่านส่วนตัวของบุคคลบนเว็บไซต์

⁶ ฉันทากร ตุดแก้ว และมาลี สบายยิ่ง, “รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกโซเชียลของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย”, **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 9, 2(สิงหาคม 2560): 220-236.

⁷ สำนักเลขาธิการสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560** [Online], 6 เมษายน 2561. แหล่งที่มา <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.

⁸ คณาธิป ทองรวีวงศ์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว: ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม”, **วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)** 18, 2(พฤษภาคม 2555): 39.

หรือ Social Media ซึ่งจะเป็นการกระทำความผิดต่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 และมาตรา 328 หรือการหมิ่นประมาทซึ่งหน้าตามมาตรา 393 รายละเอียดดังนี้

มาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังผู้นั้นด้วยทั้งการพูด พิมพ์ เขียนข้อความ หรือการแสดงกริยาต่าง ๆ การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แต่การปรับใช้กฎหมายอาญาการก่อกวนออนไลน์ ไม่สามารถครอบคลุมการก่อกวนออนไลน์ได้ทุกลักษณะ กล่าวคือ ความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องเป็นการกล่าวยืนยันข้อเท็จจริงและต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นไปได้การก่อกวนออนไลน์ หรือล้อเลียนกันด้วยข้อความที่เป็นไปไม่ได้จึงไม่เป็นความผิด⁹

มาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง ใช้อื่น กระทำโดยการกระจายเสียง หรือโดยการกระทำการปาฐกถาด้วยวิธีอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท” แต่กฎหมายดังกล่าวยังมีปัญหาในเชิงเนื้อหา องค์ประกอบ และขอบเขตหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถปรับใช้เพื่อการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการดูหมิ่นซึ่งหน้า¹⁰

มาตรา 393 “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แต่การที่จะปรับเป็นความผิดตามมาตรา 393 ได้นั้น ต้องเป็นการกระทำ “ซึ่งหน้า” ดังนั้นการด่ากันโดยห่างระยะทาง เช่น การเขียนจดหมาย หรือการโทรศัพท์ด่ากัน แม้จะเป็นโทรศัพท์ที่สามารถเห็นหน้าได้ก็ไม่ใช่การดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ความผิดตามมาตรา 393 นี้จึงไม่อาจปรับใช้กับการก่อกวนออนไลน์¹¹

กล่าวคือประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้ปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกก่อกวนทางสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้มีกฎหมายสำหรับการก่อกวนออนไลน์โดยตรง อันได้แก่ 1) การฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายในความผิดฐานละเมิด และการจัดการเพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้เสียหายกลับคืนดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 2) การฟ้องขอให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิด และให้ยึด ทำลายวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท และโฆษณาคำพิพาทศาลตามประมวลกฎหมายอาญา

⁹ ทวีป ศรีน่วม, **ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326** [Online], 15 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <http://www.drthawip.com/criminalcode/1-49>.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ ทวีป ศรีน่วม, **ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393** [Online], 15 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <http://www.drthawip.com/criminalcode/1-60>.

และ 3) การฟ้องขอให้ศาลลงโทษผู้กระทำความผิด และให้ทำลายข้อมูลพร้อมกับโฆษณาคำพิพากษาศาลตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เป็นต้นอย่างไรก็ตามกฎหมายไทยที่มีอยู่นั้นไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย เช่น ค่าเสียหายทางจิตใจที่จะเป็นปัญหาต่อการปรับตัวในสังคมในระยะยาวได้

แม้แต่กฎหมายในต่างประเทศก็ยังไม่มีการทางกฎหมายโดยตรงที่เกี่ยวกับการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกาเพียงกฎหมายในระดับรัฐ (State Laws) ที่ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งออนไลน์ได้แก่ มาตรการเชิงนโยบาย (School Policies) ในระดับโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐ (State Education Codes) และมาตรการการลงโทษทางอาญา¹² หรือกฎหมายป้องกันการติดตามรังควานทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Stalking) เป็นต้น ในประเทศแคนาดาเพียงการปรับใช้กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-Safety Act 2013) สำหรับในประเทศไทยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้แถลงข่าวว่ากำลังอยู่ในช่วงการพิจารณาร่างกฎหมายที่ได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....” โดยคาดว่าจะได้นำเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรี(ครม.)ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 เมื่อครม.ให้ความเห็นชอบแล้วจะเข้าสู่ขั้นตอนการเสนอกฎหมายไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ต่อไป¹³ คาดว่ามีผลบังคับใช้ภายในสิ้นปี พ.ศ. 2561 นี้ สำหรับสาระสำคัญของร่างกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดรายละเอียดของหน้าที่และความรับผิดชอบผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตั้งแต่เจ้าของข้อมูลผู้กำกับข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูล โดยมีข้อกำหนดถึงความยินยอมที่เจ้าของข้อมูลจะอนุญาตให้นำข้อมูลไปเก็บการคุ้มครองข้อมูลการปรับปรุงข้อมูลการขอคืนข้อมูล รวมถึงการกำหนดโทษทางแพ่งของผู้กระทำความผิดทั้งนี้จะมีการตั้งกรรมการคุ้มครองข้อมูลและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยหลักการของร่างกฎหมายจะสอดคล้องกับมาตรฐานการเก็บข้อมูลของประชาชนในประเทศยุโรป คือ General Data Protection Regulation (GDPR) ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (องค์กรมมหาชน) หรือ ETDA จะเป็นผู้เตรียมการตั้งศูนย์ความรู้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อถ่ายทอดความรู้กับประชาชนด้วย

ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความถึงการคุกคามรังแกบุคคลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ขึ้นในประเทศไทย และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถูก

¹² เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์”, วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 10, 2(กรกฎาคม- ธันวาคม 2560): 60-61.

¹³ “ร่าง พรบ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เข้า ครม. เดือน พ.ศ.”, แนวหน้า [Online], 16 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <http://www.naewna.com/business/336037>.

คืบคืบจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393 รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 และมาตรา 14 มาใช้กับกรณีข้อพิพาทเพื่อการลงโทษทางอาญาแก่ผู้รังแกผู้อื่นผ่านโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย รวมถึงเป็นการอุดช่องโหว่ของกฎหมายให้ก้าวทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาแบบไม่หยุดยั้ง และก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายสมเจตนากรณีในฐานความผิด เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นหลายประการ ทั้งการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ คือ “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....” และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิมเพื่อให้กฎหมายมีความเหมาะสมกับการคุ้มครองจากการรังแกผ่านโลกไซเบอร์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและปัญหาการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เนื่องจากรูปแบบการรังแกแบบดั้งเดิมกับการรังแกบนโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมนั้นมีความแตกต่างกัน เพื่อให้เข้าใจลักษณะความผิดของการรังแกว่าเป็นอย่างไร มีกฎหมายมาพิจารณาการรับผิดได้ หรือไม่

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 และมาตรา 14 กฎหมายอาญา มาตรา 326 328 มาตรา 393 ซึ่งจะถูกนำมาใช้พิจารณาความผิดที่เกี่ยวกับการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ รวมทั้งเปรียบเทียบกฎหมายในต่างประเทศกับประเทศไทยเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในการจัดการปัญหาการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์

1.2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางและมาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ..... ซึ่งจะถูกนำมาใช้พิจารณาความผิดที่เกี่ยวกับการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ บนเครือข่ายสังคมเครือข่ายสังคมออนไลน์

1.3 คำถามการวิจัย

วิธีการการรังแกผ่านโลกไซเบอร์บนเครือข่ายสังคมเครือข่ายสังคมออนไลน์กับการรังแกบุคคลโดยทั่วไปมีความแตกต่างอย่างไร และมีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการป้องกันและยับยั้งการรังแกโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงมีบทลงโทษผู้กระทำการรังแกโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือไม่

1.4 สมมติฐานในการวิจัย

ในระบบของกฎหมายไทยในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองรังแกผ่านโลกไซเบอร์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ถูกรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมไว้เป็นการเฉพาะ การคุ้มครองการรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังคงกระจัดกระจายอยู่ตามกฎหมายลักษณะต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีปัญหาหลายประการ ทั้งในด้านของขอบเขตและองค์ประกอบ ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสม ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหาดังกล่าวโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขพัฒนากฎหมายไทยต่อไป

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาด้านกฎหมายครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารเป็นการมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้วิธีการศึกษาจากหนังสือ วารสาร สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยสืบค้นจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้นที่เกี่ยวกับกฎหมายฉบับหลักของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 และมาตรา 14 กฎหมายอาญา มาตรา 326 328 มาตรา 393 รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ..... โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศคือ กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดาอีกทั้งศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายใหม่คือ General Data Protection Regulation (GDPR) ซึ่งเป็นกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคฉบับใหม่ของสหภาพยุโรปโดยตรง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงรูปแบบการรังแกแบบดั้งเดิมกับการรังแกบนเครือข่ายสังคมออนไลน์
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวความคิด วิธีการและหลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักสากล
- 1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวความคิด วิธีการและหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองตามกฎหมายที่บุคคลจะได้รับการรังแกจากโลกไซเบอร์บนสื่อสังคมออนไลน์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ

1.6.4 ทำให้ทราบปัญหาของกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล บนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งปัญหาในแง่เนื้อหา (Content) การปรับใช้ (Application) อันจะนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ที่โดนรังแกจากโลกโซเชียลผ่านการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมให้มีความทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันต่อไป

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลที่ทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม¹⁴ เช่น การศึกษา ฐานะทางการเงิน ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน หรือประวัติกิจกรรม เป็นต้น รวมถึงสิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะอย่างอื่นที่ทำให้รู้ตัวบุคคลนั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ รูปถ่าย เป็นต้น

1.7.2 สิทธิความเป็นส่วนตัว หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ประกอบด้วย สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัว โดยรอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่าง ๆ และความมีสันโดษไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม¹⁵ ทั้งนี้ขอบเขตที่บุคคลควรได้รับการคุ้มครองและเคารพสิทธิส่วนบุคคลคือการดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระ มีการพัฒนาบุคลิก ลักษณะตามที่ต้องการ สิทธิที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิถีทางที่อาจจะเป็นไปได้และเป็นไปตามความพึงพอใจโดยที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมของประชาชน และไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

1.7.3 เครือข่ายสังคม (Social Network) หมายถึง เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคม สำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต เขียนและอธิบายความสนใจ และกิจกรรมที่ได้ทำและเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วย การสนทนาออนไลน์การส่งข้อความ ส่งอีเมลวิดีโอ เพลง อัปโหลดรูป บล็อก บริการ¹⁶ เครือข่ายสังคมที่เป็นที่นิยม ได้แก่ Facebook, Twitter, MySpace, Hi5 เป็นต้น

1.7.4 การรังแกบนโลกโซเชียล (Cyber Bullying) หมายถึง การคุกคามทางโซเชียลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่ หรือทำร้ายผู้อื่น โดยมีเว็บไซต์เครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นเครื่องมือในการทำให้ขยหน้า หวาดกลัว และทำให้เหยื่อเกิดความรู้สึกที่

¹⁴ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, **ศัพท์ชานัฐ** [Online], 15 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <https://www.etcha.or.th/terminology.html>.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹⁶ Modify Technology News, **เครือข่ายสังคม คืออะไร หมายถึงอะไร** [Online], 15 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <https://www.modify.in.th/14244>.

ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ซึ่งจัดกลุ่มของการรังแกได้ดังนี้ 1) การนินทา หรือด่าทอผู้อื่น 2) การหมิ่นประมาทผู้อื่น 3) การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 4) การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย 5) การลบ หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นต้น¹⁷

¹⁷ ศุภนัท วงศ์ชัย, **คุณรู้จักความหมายของ Cyberbullying ดีพอแล้ว หรือยัง?** [Online], 30 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://medium.com/@supanatwongchai/คุณรู้จักความหมายของ-cyberbullying-ดีพอแล้ว หรือยัง-ce4d6f434b47>.

บทที่ 2

ความเป็นมาและแนวความคิดเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรังแก

2.1.1 ความหมายของการรังแก

การรังแกจะเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่พยายามแสดงถึงอำนาจในการปกครองการควบคุม การข่มขู่ผู้อื่นให้กลัวซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีรูปร่างด้านร่างกายที่ใหญ่ แข็งแรง และเรียนไม่ค่อยเก่ง ที่ไปแสดงต่อบุคคลที่เล็กกว่า อ่อนแอกว่า เรียบเก๋กว่า และไม่มีทางสู้หรือไม่มีทางป้องกัน รวมถึงการแสดงพฤติกรรมการขู่ข่มอย่างสม่ำเสมอโดยการก่อกวน ล้อเลียน กล่าวหาว่าร้ายและทำร้าย โดยต้องการทำอันตรายผู้อื่นอย่างไม่ลดละหรือเป็นการแสดงประพฤตินี้ไม่เหมาะสม น่ารังเกียจ ซึ่งเป็นการละเมิดกฎระเบียบและบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าตนเองมีอำนาจหรือฐานะที่สูงกว่า¹

พฤติกรรมการรังแก หมายถึง การแสดงออก หรือการกระทำในลักษณะที่รุนแรง โดยมีจุดมุ่งหมายในการทำร้ายจิตใจ โดยวิธีต่าง ๆ เช่น บังคับ ขู่เข็ญ คุกคาม ทุบตี ล้อเลียน กีดกันออกจากสังคม หรือจำกัดเสรีภาพ จิตใจ เนื่องจากผู้รังแกมีเจตนาทำร้ายทั้งทางร่างกาย หรือจิตใจ ทำให้พฤติกรรมการรังแก ถือเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง²

พฤติกรรมรังแกกันเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยที่ผู้รังแกมีเจตนาที่จะทำร้าย ผู้ถูกรังแกได้รับความเสียหาย มักจะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ โดยที่ผู้รังแกจะมีอำนาจ เหนือกว่าผู้ถูกรังแก³ พฤติกรรมรังแกกันมีหลายรูปแบบโดยครอบคลุมถึง (1) การรังแกโดยวาจา โดยใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจ เหยียดหยามหรือล้อเลียน (2) การรังแกกันโดยทำร้ายร่างกาย เช่น การชก ตะ ตบ ตี ทุบ ช่วน ผลักแรง ๆ ทำร้ายร่างกายด้วยวิธีอื่น ๆ ขังไว้ในห้องหรือจำกัดการเคลื่อนไหวของผู้อื่น (3) การเพิกเฉย

¹ เกษตรชัย และหิมา, “พฤติกรรมการรังแกของนักเรียน”, *วารสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์* 32, 1(มกราคม 2554): 158-166.

² แร้งโก้, *รังแก หรือหยอกบอกได้มัย* [Online], 16 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา <http://stopbullying.lovecarestation.com/articles-news/articles/what-is-a-bullying/>.

³ Nansel, T. R...et al., “Bullying behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment”, *Journal of American Medical Association*, 16(April 2001), อ้างถึงใน สุภาวดี เจริญวานิช, “การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น”, *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 25, 4(กรกฎาคม-สิงหาคม 2560): 641.

ละเลย ไม่สนใจโดยสิ้นเชิง หรือกีดกันผู้อื่นไม่ให้เข้ากลุ่มเพื่อน (4) การปล่อยข่าวลือที่ทำให้เสียหาย หรือสร้างเรื่องโกหกที่ทำให้คนอื่นไม่ชอบ (5) การคุกคามทางเพศ และ (6) การรังแกกันผ่านไซเบอร์⁴

นาวาอากาศตรี นายแพทย์บุญเรือง ไตรเรืองวรวัฒน์ อธิบดีกรมสุขภาพจิตได้กล่าวถึงการกลั่นแกล้ง หรือรังแกกันในโรงเรียน (Bullying) ที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้งในช่วงนี้ว่า การกลั่นแกล้ง หรือรังแกกันในโรงเรียนเป็นพฤติกรรมรุนแรงอย่างหนึ่ง โดยพฤติกรรมต่าง ๆ มีทั้ง 1) การข่มเหงรังแกทางกาย พบเห็นได้บ่อยในทุกโรงเรียน เช่น การผลัก ต่อย หยิก ดึงผม ใช้อุปกรณ์แทนอาวุธในการข่มขู่ 2) การข่มเหงรังแกทางอารมณ์ เช่น การล้อเลียน หรือทำให้รู้สึกอับอาย การกีดกันออกจากกลุ่ม การเพิกเฉยผู้อื่นหรือทำเหมือนผู้อื่นไม่มีตัวตน 3) การข่มเหงรังแกทางคำพูด เช่น การใช้คำหยาบคายหรือดูถูกเหยียดหยาม 4) การข่มเหงรังแกทางอินเทอร์เน็ต เช่น ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กล่าวหา หรือใส่ความให้ได้รับความอับอาย เป็นต้น⁵

จากความหมายของการรังแกดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การรังแก หมายถึง พฤติกรรมความรุนแรงอย่างหนึ่งที่กระทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งการรังแกอาจจะส่งผลกระทบต่อตามมาเพิ่มมากขึ้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม

2.1.2 ความหมายของการรังแกทางไซเบอร์

การรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือคุกคามผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยวิธีการซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยไตร่ตรองไว้แล้ว โดย U.S. Legal Definitions ให้คำนิยามคำว่า การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ไว้ว่า “การประกาศข่าวลือหรือคำนิินทาเกี่ยวกับบุคคลหนึ่งบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งก่อให้เกิดการรังเกียจแก่จิตใจต่อผู้อื่น” หรืออาจหมายถึงการคุกคามเหยื่อโดยเผยแพร่เนื้อหาที่ทำลายชื่อเสียง หรือทำให้เกิดความขายหน้า⁶

การรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) คือ การรังแกของเด็กและเยาวชนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นกรณีพิพาทระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกัน โดยที่ใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ ในการเชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชท หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือหลักในการรังแกและกลั่นแกล้งกัน โดยการ

⁴ Olweus, D., **Bullying at school: Understanding children's worlds**, (Oxford: Blackwell, 1993), อ้างถึงใน สุภาวดี เจริญวานิช, “การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น”, **วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** 25, 4(กรกฎาคม-สิงหาคม 2560): 641.

⁵ กรมสุขภาพจิต, **วิธีป้องกันการกลั่นแกล้งในรั้วโรงเรียน** [Online], 11 พฤศจิกายน 2560. แหล่งที่มา <https://voicetv.co.th/read/SJvNgbEyG>.

⁶ U.S. Legal, **Cyber bullying law and legal definition** [Online], 11 November 2017. Available from <https://definitions.uslegal.com/c/cyber-bullying/>.

กลั่นแกล้งนี้สามารถทำได้ 24 ชั่วโมง ต่างจากสมัยก่อนที่เด็ก ๆ จะรังแกกันได้ในโรงเรียน หรือแบบ
ซึ่ง ๆ หน้าเท่านั้น⁷

Sameer Hinduja ศาสตราจารย์ด้านอาชญาวิทยา มหาวิทยาลัยฟลอริดา แอตแลนติก (Florida Atlantic University) และ Justin W. Patchin ศาสตราจารย์ด้านกฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน (University of Wisconsin-Eau Claire) ได้อธิบายความหมายของ Cyber Bullying หมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ใดโดยเจตนา ทำให้ผู้อื่นเสียหาย และ Andrew M. Henderson รองศาสตราจารย์ด้านเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยบอสตัน (Boston University) อธิบายว่า Cyber Bullying เป็นการกระทำโดยใช้อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีเชิงปฏิสัมพันธ์ โดยการทรมาณ ชมชู้ ระบาย ทำให้อับอาย เป็นต้น⁸

กรมสุขภาพจิตได้อธิบายว่า Cyber Bullying คือ การรังแกในรูปแบบการด่าทอ กล่าวหา ใช้ถ้อยคำเสียชื่อเสียง ต่อว่าผู้อื่น โดยใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ ฯลฯ เชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม แชท หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการรังแกและกลั่นแกล้งกัน โดยเป็นการเฉพาะเจาะจงบุคคลเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการรังแกที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่แค่ครั้งเดียวจบการกระทำแบบนี้จะเกิดขึ้นได้บ่อยกว่าการกลั่นแกล้งกันทั่วไป สามารถเกิดขึ้นได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพราะในโลกออนไลน์นั้น ผู้รังแกไม่ได้เผชิญหน้ากับคู่กรณีจริง ๆ และในโลกออนไลน์ การกระจายข้อมูลข่าวสารนั้นแพร่กระจายไปได้เร็วมาก ซึ่งอาจทำให้ฝ่ายที่ถูกรังแกอับอายขายหน้า หรือทนไม่ได้ จนกลายเป็นปัญหาบานปลาย⁹

Cyber Bullying คือ การกลั่นแกล้งผ่านโลกออนไลน์ รูปแบบการรังแก หรือแกล้งอาจเป็นใส่ร้ายป้ายสี ทำให้อาย ใช้ถ้อยคำหยาบคาย ต่อว่าผู้อื่น และเป็นการแกล้งแบบต่อเนื่องไม่ใช่ครั้งเดียวจบ การกลั่นแกล้งผ่านโลกออนไลน์ในเบื้องต้นอาจคิดว่าไม่มีความสำคัญอะไร ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บทางร่างกายแต่เป็นการทำลายความมั่นใจ ลดทอนคุณค่าของตัวเองในวงกว้าง ทำให้คนที่ถูกแกล้งค่อย ๆ

⁷ ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย, **Cyber bullying** ภัยบนโลกออนไลน์ ทำร้ายวัยรุ่นได้ง่ายกว่าที่คิด [Online], 13 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/thaichildpsy/posts/606297562834208:0>.

⁸ คณาธิป ทองรวีวงศ์, **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ นำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber-safety Act) ของรัฐ Nova Scotia** [Online], 12 พฤศจิกายน 2560. แหล่งที่มา <http://www.artslc.nida.ac.th/2015/images/proceedings/20ARTS-LC.pdf>.

⁹ กรมสุขภาพจิต, **ป้องกันใกล้ตัวลูกจาก Cyber bullying** [Online], 22 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27717>.

เกือบกต เป็นโรคซึมเศร้าได้ง่าย โดยเฉพาะเด็กที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันมากพอมักตกเป็นเหยื่อ เมื่อทนทาน ความเจ็บปวดไม่ไหวก็ตัดสินใจฆ่าตัวตาย¹⁰

อย่างเช่นกรณีของ Tyler Clementi ที่ถูกเพื่อนแอบตั้งกล้องถ่ายขณะอยู่ในหอพักกับเพื่อนชาย แล้วเอาวิดีโอมาใส่สื่อดิจิทัลโพสสนุกปาก แต่วิดีโอถูกแชร์ไปในวงกว้าง อับอายจนตัดสินใจกระโดดสะพานฆ่าตัวตาย หรือเหตุการณ์ที่คนพูดถึงกันเยอะอย่างกรณีของ Amanda Todd นักเรียนวัย 12 ปี ที่ถูกเอาคลิปในมือถือที่เธอพลาดหลังถ่ายโชว์หน้าอกไปประจาน จนเธอต้องลาออกจากโรงเรียน แต่เมื่อดีโรคจิตยังคงตามไปพบเธอนับครั้งไม่ถ้วน คนในโลกออนไลน์ก็แห่กันแสดงความเห็นรุนแรง พิมพ์กันสนุกมือ จน Amanda ตัดสินใจจบชีวิตตัวเองลง¹¹

2.1.3 รูปแบบการรังแกทางไซเบอร์

รูปแบบของการรังแกทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) นั้น ทางเว็บไซต์ Nobully ที่เคลื่อนไหวเรื่องนี้อยู่แบ่งการกระทำ Cyber Bullying เป็น 7 ประเภท คือ¹²

- 1) Gossip คือ ส่งข้อความนินทาเพื่อน ทำให้เพื่อนได้รับความเสียหาย
- 2) Exclusion คือ ไล่ออกจากกลุ่มออนไลน์ เช่นกลุ่มไลน์ หรือกลุ่มเฟซบุ๊ก
- 3) Nation คือ การแอบเข้าไปโดยการ Log in บัญชีของคนอื่นและโพสต์ข้อความให้เจ้าของ Account ดูไม่ได้ ได้รับความเสียหาย อันส่งผลให้คนรอบตัวเข้าใจผิด เช่น กรณีเด็ก Log in Facebook ไว้ที่ร้านเกมแล้วลืม Log out จนมีคนมาเล่นคอมพิวเตอร์ต่อแล้วโพสต์ประกาศว่าเด็กคนนั้นขายตัว ทำให้เด็กเสื่อมเสียชื่อเสียง
- 4) Harassment คือ การว่ากล่าว ต่ำทอด้วยถ้อยคำหยาบคาย ตอกย้ำปมด้อย ทำให้เสียความมั่นใจ เช่น คนบนโลกอินเทอร์เน็ตที่นี้กสนุก และพิมพ์ว่าคนหน้าตาไม่ดีที่ถูกโจรข่มขืนว่าสงสารโจรจังเลย
- 5) Cyber Stalking คือ การส่งข้อความ รูป วิดีโอ หรืออะไรก็ตามที่ทำให้คนอื่นอับอายบนอินเทอร์เน็ต รวมถึงการข่มขู่ด้วย เช่น กรณีที่ผู้หญิงไปร่วมกิจกรรมของที่ทำงานที่ริมทะเลแล้วใส่บิกินี และมีผู้ชายที่ทำงานเดียวกันแอบถ่ายรูปไว้แล้วนำไปลงวิจารณ์เรื่องรูปร่างของผู้หญิงคนนั้นใน Facebook แคมยังมีคนอื่นมาร่วมวิจารณ์อย่างสนุกสนาน
- 6) Outing and Trickery คือ การหยอกล้อ ยั่วโมโหจนอีกฝ่ายเผยความลับที่น่าอายของตัวเองบนโลกออนไลน์

¹⁰ School Team, **Cyberbullying ถึงเวลา หรือยัง? ที่จะหยุดรังแกกันบนโลกออนไลน์** [Online], 26 มีนาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/9979>.

¹¹ เรื่องเดียวกัน.

¹² เรื่องเดียวกัน.

7) Cyberthreat คือ การกลั่นแกล้ง รังแกกันบนโลกออนไลน์แล้วเข้าไปร่วมวงกับผู้อื่นด้วย
 ทั้งนี้ Christine Suniti Bhat ศาสตราจารย์และที่ปรึกษาด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยโอไฮโอ
 (Ohio University) ได้แบ่งการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ไว้ดังต่อไปนี้¹³

1) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ครอบครัว และเพื่อน ทั้งข้อมูลที่เป็นความจริงและความเท็จ
 ที่ส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความอับอายและเสื่อมเสียชื่อเสียง

2) การเผยแพร่รูปภาพ ทั้งที่ได้รับและไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของรูปภาพ

3) การเผยแพร่วิดีโอคลิปที่ได้รับอนุญาต หรือวิดีโอที่เจ้าของทำขึ้นโดยเลือกเผยแพร่เฉพาะ
 บางบุคคล

4) การตัดออกจากกลุ่มสังคม โดยการบล็อกบุคคลออกจากรายชื่อการเป็นเพื่อน หรือการ
 ติดต่อกัน

เว็บไซต์ “แฟรนซิน วอร์ดบล็อก (www.francinewardblog.com)” แบ่งการรังแกผ่าน
 อินเทอร์เน็ตเป็น 5 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ การแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นอย่างรุนแรงและการ
 ส่งข้อความสั้น (Flaming) ประเภทที่สอง คือ การแสดงพฤติกรรมที่ข่มขู่ หรือก่อกวนบุคคลที่ตนไม่
 ชอบผ่านอินเทอร์เน็ต (Harassment) ประเภทที่สาม คือ การแสดงพฤติกรรมคุกคามผู้อื่นโดยไม่
 เปิดเผยตัวตน (Anonymity) ประเภทที่สี่ คือ การคุกคาม และสร้างความรำคาญให้กับผู้อื่นโดยแอบ
 อ้างว่าเป็นบุคคลอื่น (Masquerading) และประเภทที่ห้า คือ การเปิดโปงข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่
 เกี่ยวข้องของผู้อื่นบนอินเทอร์เน็ต (Outing) โดยไม่ได้รับอนุญาต¹⁴

จากข้อความดังกล่าวจะพบว่า การรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying) เป็นการคุกคาม
 รังแกผู้อื่นทางไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่ หรือทำร้าย โดยมีเว็บไซต์
 เครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นเครื่องมือในการทำร้ายหน้า หวาดกลัว และทำให้เหยื่อเกิด
 ความ รู้สึกที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ซึ่งจัดกลุ่มของการรังแกได้ดังนี้ 1) การนินทา หรือด่าทอผู้อื่นด้วย
 ถ้อยคำที่รุนแรง 2) ก่อกวนบุคคลที่ตนไม่ชอบผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 3) การแอบอ้างชื่อผู้อื่นโดยไม่
 เปิดเผยตัวตนไปทำเรื่องไม่ดี 4) การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย 5) การลบ
 หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคม (Social Network) เป็นต้น

¹³ Bhat, C. S., “Cyber bullying: Overview and strategies for school counselors, guidance officer and all school personnel”, *Australian Journal of Guidance & Counseling* 18, 1(2008): 53-66.

¹⁴ สมาคมผู้บริโภคสงขลา, การรังแกผ่านอินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่นในโลกไซเบอร์ [Online], 13 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <http://consumersongkhla.org/paper/1669>.

2.1.4 ความแตกต่างของการรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) และการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม (Traditional Bullying)

การรังแกแบบดั้งเดิมและการรังแกออนไลน์ เป็นพฤติกรรมที่แสดงการกระทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ซึ่งการรังแกแบบดั้งเดิมนั้น เป็นการรังแกที่เกิดทั้งการรังแกด้วยการทำร้ายร่างกายด้วยวาจา และการทำร้ายกันทางสังคม แต่สำหรับการรังแกออนไลน์นั้นมีลักษณะแตกต่างจากการรังแกแบบดั้งเดิม เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป การใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางแสดงพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่นเป็นการรังแกอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างกันไปจากการรังแกรูปแบบเดิม โดยมีการใช้อุปกรณ์สื่อสารและอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสร้างความเสียหายต่อผู้อื่นโดยไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน หรืออยู่ในสถานที่และเวลาเดียวกันซึ่งเป็นการคุกคามที่มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากการทะเลาะเบาะแว้งแบบเดิม ๆ โดยเจตนาทำให้อีกฝ่ายเกิดความเจ็บใจผ่านการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สื่อลามก การล้อลวง รวมถึงการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ หรือ Cyber Bullying ล้วนเป็นผลมาจากความรู้ไม่เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์

การรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ เป็นความรุนแรงที่ไม่ทราบว่าเป็นผู้กระทำซึ่งสามารถทำ ความรุนแรงกับใคร ที่ไหน หรือเมื่อไรก็ได้ และผู้กระทำก็สามารถจะตอกย้ำความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยที่สักวันหนึ่งเหยื่อที่เคยถูกกระทำ อาจกลับมาเป็นผู้กระทำความรุนแรงเองเพื่อแก้แค้น เป็นวงจรความรุนแรงที่ไม่มีจุดจบ ด้วยเห็นว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร ๆ เขาก็ทำกัน¹⁵

การข่มเหงรังแกแบบดั้งเดิม กับการข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ มีความแตกต่างกันในลักษณะดังนี้¹⁶

1) พื้นที่ในการข่มเหงรังแก การรังแกแบบดั้งเดิมจะเกิดขึ้นเฉพาะตอนเผชิญหน้า สามารถหลบไปอยู่ในที่ปลอดภัยได้ แต่การรังแกทางไซเบอร์สามารถพบได้ตลอดเวลา ไม่มีที่ปลอดภัย ยากที่จะหลบหนี

2) จำนวนผู้พบเห็นการรังแก การรังแกแบบดั้งเดิมจะมีผู้เห็นเหตุการณ์จำนวนจำกัด แต่การรังแกทางไซเบอร์สามารถเผยแพร่ไปให้ผู้คนเห็นอย่างกว้างขวางด้วยระยะเวลาไม่กี่วินาที

¹⁵ วัฒนาวิ ศรีวัฒนพงศ์, “สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมกรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วารสารการสื่อสารและการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 1, 2(พฤษภาคม-สิงหาคม 2558): 130.

¹⁶ พิมพ์พลอย รุ่งแสง, ผลของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์ (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560), อ้างถึงใน เฟสบุ๊ก Psychology CU, การข่มเหงรังแกกันทางไซเบอร์ [Online], 11 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/PsychologyChula/photos/>.

3) บทบาทของผู้ที่พบเห็นการข่มเหงรังแกดั้งเดิม การรังแกแบบดั้งเดิมไม่มีความซับซ้อนในบทบาท (อยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดการข่มเหงรังแกเท่านั้น) การรังแกทางไซเบอร์ ผู้พบเห็นสามารถพบเห็นได้ในมุมมองของผู้รังแก หรือผู้ที่ถูกข่มเหงรังแก หรือไม่ได้อยู่กับใครเลย แต่พบเจอในอินเทอร์เน็ต

4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การรังแกดั้งเดิมไม่จำเป็นต้องใช้ความสามารถทางเทคโนโลยี แต่การรังแกทางไซเบอร์ จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีส่งผลต่อความรุนแรงในการข่มเหงรังแก

5) แรงจูงใจในการข่มเหง การรังแกแบบดั้งเดิมมักทำไปเพื่ออำนาจ โดยแสดงให้เห็นเหตุการณ์เห็นถึงความแข็งแกร่ง ส่วนการรังแกทางไซเบอร์ มักทำไปเพื่อความสนุกสนาน หรือการแก้แค้น บ้างก็ไม่ได้รู้ว่ากำลังข่มเหงรังแกผู้อื่นเพราะเห็นเป็นเรื่องขบขัน

6) การระบุตัวตนบุคคลที่รังแก การรังแกดั้งเดิมจะสามารถระบุตัวตนคนรังแกได้ แต่การรังแกทางไซเบอร์ ในหลายครั้งไม่สามารถระบุคนรังแกได้

7) การเห็นปฏิกริยาของเหยื่อ การรังแกแบบดั้งเดิมสามารถเห็นสีหน้าและร่างกายของเหยื่อที่ถูกข่มเหงรังแก และผู้พบเหตุการณ์ได้ การรังแกทางไซเบอร์ ยากที่จะเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อเหยื่อที่ถูกข่มเหงรังแก

2.2 กฎหมายไทยกับการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์

สำหรับประเทศไทยนั้น ยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยตรง มีเพียงนำกฎหมายที่มีอยู่เดิมมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับความผิดดังกล่าวได้ เช่น ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท” ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำให้การกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือหมิ่นประมาทซึ่งหน้าตามมาตรา 393 แต่กฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการปรับใช้ตามกระบวนการที่เหมาะสมเพราะในยังไม่สามารถครอบคลุมการกระทำความผิดได้ทุกกรณี ดังรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งคำพิพากษาเกี่ยวกับการใส่ความมีตัวอย่างดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3252/2543 คำว่า “ใส่ความ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ไม่ได้นิยามศัพท์ไว้ว่ามีความหมายว่าอย่างไร แต่ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า หมายถึง พุดหาเหตุร้าย กล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย โจทก์มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับจำเลย ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลย ที่จะกล่าวหาเรื่องร้ายประจานโจทก์ด้วยถ้อยคำหมิ่นประมาทโจทก์เมื่อจำเลยแจ้งความเพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น มิได้มีเจตนาให้เจ้าพนักงานดำเนินคดีแก่โจทก์ จึงเห็นได้ว่าจำเลยมุ่งประสงค์ให้โจทก์ถูกดูหมิ่นเกลียดชังและทำลายชื่อเสียงของโจทก์ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ ทั้งข้อความอันเป็นหมิ่นประมาทโจทก์เป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แม้เรื่องทีกล่าวหาจะเป็นความจริง จำเลยก็ไม่อาจยกเอาเหตุกระทำเพื่อป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามธรรมเนียมของคลองธรรมขึ้นปฏิเสธความผิดได้¹⁷

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 580/2505 หนังสือใส่ความผู้อื่นนั้นแม้จะส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวก็ถือว่าใส่ความต่อบุคคลที่ 3 ตามมาตรา 326 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เมื่อปรากฏว่าโจทก์เป็นผู้พิพากษาศาลฎีกาและได้ร่วมเป็นองค์คณะตัดสินคดีที่ทำให้จำเลยแพ้ และจำเลยได้กล่าวข้อความซึ่งเป็นการดูหมิ่น โจทก์ในฐานะที่เป็นผู้พิพากษาศาลฎีกาย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 198¹⁸

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 894-897/2506 โจทก์ได้ฟ้องจำเลยว่า จำเลยแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานสอบสวนตำรวจสันติบาล และสั่งฆมนตรี แต่ไม่ระบุว่าใคร เป็นฟ้องเคลือบคลุม แต่ที่ท้าวว่าจำเลยแจ้งความเท็จต่อสั่งฆมนายก แม้ไม่ระบุพระนามก็ไม่เคลือบคลุม เพราะในขณะฟ้องนั้นสั่งฆมนายกมีเพียงองค์เดียวเท่านั้น ใคร ๆ รวมทั้งจำเลยย่อมทราบได้ดี ความผิดฐานหมิ่นประมาทใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่ 3 นั้นไม่จำต้องระบุว่าบุคคลที่ 3 เป็นใคร ไม่เป็นการฟ้องเคลือบคลุม เพราะบุคคลที่ 3 นี้ อาจเป็นใครก็ได้¹⁹

จากคำพิพากษานี้ จึงสรุปใจความเกี่ยวกับการใส่ความได้ว่า การใส่ความต่อบุคคลที่ 3 ต้องมีองค์ประกอบหลักคือมีเจตนาที่จะกระทำต่อผู้ถูกกระทำ โดยการหมิ่นประมาทต่อว่า ต่ำทอ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าอยู่ที่เจตนาเป็นหลัก โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเพียงแค่อัยกล่าวอ้างที่จะพุดออกไป แสดงออกไป กระทำออกไป หรือพิมพ์ออกไป เสมือนตั้งใจ หรือจงใจที่จะกลั่นแกล้ง ไม่ว่าจะกระทำนั้นจะทำด้วยต้องการลู่อ่อนอำนาจ หรือทำไปเพื่อความสนุกส่วนตัว จากคำพิพากษาที่ผู้วิจัยได้ค้นหามาส่วนใหญ่จะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบต่อจิตใจ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการใช้คำต่ำทอที่สร้างผลกระทบ

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3252/2543.

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 580/2505.

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 894-897/2506.

ต่อผู้ถูกต่อว่า กล่าวหาว่าร้าย ซึ่งมีผลกระทบต่อจิตใจ โดยเฉพาะถ้าการต่อว่านั้นเกิดขึ้นบนโลก อินเทอร์เน็ต คนที่ได้ยินคลิปเสียง หรือได้อ่านข้อความอาจจะเข้าใจผิดว่า บุคคลนั้นที่ถูกกล่าวหา เป็นอย่างที่ถูกกล่าวหาจริง แม้ความจริงจะไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็ตาม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้บุคคลนั้น อับอาย และส่งผลกระทบต่อจิตใจ จนอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ ซึ่งถ้าปล่อยไว้จะมีผลกระทบที่ไม่ดี อันถือเป็นการละเมิดสิทธิโดยตรง เราควรที่จะแก้ไขปัญหาดังแต่ต้นเหตุโดยการหยุดว่ากล่าว หรือให้ ร้ายบุคคลที่ถูกรังแกด้วยคำพูดที่ไปในทางเสียสติ การระมัดระวังการใช้คำพูดถือเป็นเรื่องที่สำคัญเฉก เช่นเดียวกัน โดยจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวมานั้น พบว่ากฎหมายยังคงมีช่องว่างจากคำพูดที่ใช้ ในการใส่ความ ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การใส่ความนั้นถ้าผู้พูดได้พูดโดยมีเจตนาจงใจทำให้ฝ่ายถูก กล่าวให้ร้าย หรือได้รับกระทบกระเทือนถึงจิตใจ ก็ถือว่าเป็นเหตุเพียงพอที่จะเป็นเหตุของการใส่ความ ได้แล้ว โดยผู้วิจัยได้เสนอความคิดตามที่กล่าวมานี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 83/2501 โฆษณาหมิ่นประมาทตามคำบอกเล่าของผู้อื่น ไม่ใช่ข้อแก้ตัวให้ พันผิด²⁰

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2822/2515 มีผู้นำจดหมายที่มีข้อความหมิ่นประมาทผู้เสียหาย มาส่ง ให้แก่จำเลย และจำเลยได้อ่านทราบความแล้ว ได้เอาจดหมายนั้นให้บุคคลที่สามอ่าน เป็นการแสดง ข้อความในจดหมาย ให้ปรากฏแก่บุคคลที่สาม ถือได้ว่าจำเลยได้ใส่ความผู้เสียหายด้วยถ้อยคำแล้ว การกระทำของจำเลยจึงครบองค์ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 จำเลยจะได้กล่าว ยืนยันข้อความนั้นว่าเป็นความจริง หรือไม่ ไม่เป็นข้อสำคัญ จากคำว่า “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่น นั้น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” และข้อเท็จจริงว่า หนึ่งเข้าทำร้ายร่างกายฝ่ายหนึ่งอย่าง เดียว ดึงผม ตบ ตี และมีผู้ถ่ายเป็นวิดีโอคลิปเอาไว้ เวลาประมาณ 30 วินาที โดยไม่รู้ว่าใครเป็นคน ถ่าย ต่อมาผู้เอาคลิปดังกล่าวไปเผยแพร่ ฝ่ายผู้ถูกทำร้ายมาแจ้งความ แม้จะเป็นภาพที่ถูกทำร้าย ฝ่ายเดียว และเป็นเหตุการณ์จริงก็ตาม เช่น การนำภาพของคนมีชู้กำลังมีเพศสัมพันธ์ หรือแสดง ความสัมพันธ์กับชู้ไปเผยแพร่ต่อผู้อื่นด้วยความสนุกสนาน แม้จะเป็นเรื่องจริงก็อาจมีความผิดฐาน หมิ่นประมาทได้เช่นกัน “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” ในประเด็นนี้ ต้องวินิจฉัยจากความรู้สึกรับผิดชอบของบุคคลทั่วไปในสังคม โดยประเด็นนี้ต้องนำภาพมา วิเคราะห์กันดูครับและอาจมีความเห็นแตกต่างกันไปได้ บางคนอาจเข้าใจได้ว่าการถูกทำร้ายฝ่ายเดียว เป็นเรื่องน่าเห็นใจ น่าสงสาร มากกว่าจะทำให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง แต่บางคนหรือ บางกรณีอาจเข้าใจได้ว่าเป็นการประจานตัวผู้ทำร้ายในแง่ของการใช้กำลังรังแกผู้อื่น และประจาน ผู้ถูกทำร้ายในแง่ของบุคลิกอ่อนแอไม่สู้คน เห็นต่างกันได้นะครับ ส่วนในนิติวิธีก็อาจจบในกระบวนการ ยุติธรรม ในขั้นตอนของพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนก็อาจทำความเข้าใจได้ อัยการก็ชี้ขาด

²⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 83/2501.

ฟ้อง หรือไม่ฟ้อง และศาลก็วินิจฉัย และพิพากษา ตลอดจนอุทธรณ์ฎีกา เพื่อตรวจสอบกันเองอีกครั้งหนึ่ง²¹

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1142/2516 การที่จำเลยพูดว่า “ดูอย่าเอาไม่ไปแหยซี่เลย” ในขณะที่โจทก์กำลังโต้เถียงกับนายตุ้สามี่จำเลย เมื่อคณะผู้พิพากษาพร้อมด้วยโจทก์จำเลยในคดีแพ่งไปตรวจดูสถานที่พิพาทนั้นแม้คำว่า “ซี่” จะหมายถึงตัวโจทก์แต่ก็เป็นถ้อยคำเปรียบเทียบกับที่ไม่สุภาพเท่านั้น ยังไม่พอถือได้ว่าเป็นการใส่ความตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 จำเลยไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาทโจทก์ ส่วนเรื่องละเมิดอำนาจศาลนั้น เมื่อมีผู้กระทำความผิดก็เป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะที่จะสั่งลงโทษผู้นั้นได้เอง ผู้อื่นไม่มีสิทธิที่จะเสนอคดีให้ศาลพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีเช่นนี้ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องในความผิดฐานนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 ได้บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำการโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”²²

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 418/2523 ข้อความที่จำเลยประพันธ์ดังกล่าวสืบเนื่องมาจากข่าวหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์รายวันในหัวข่าว่า “สมัครเกิดโมโหเดือดดาลใส่ตำรวจโจ่ง” การกระทำของจำเลยเป็นการวิจารณ์ข่าวเพิ่มเติม มิใช่ประพันธ์เรื่องขึ้นใหม่ จำเลยประพันธ์ และนำพิมพ์โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันวารลดยนต์คันที่โจทก์นั่งมาเป็นฝ่ายผิด จำเลยใส่ตำรวจเจริญเจ้าพนักงานตำรวจเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อคุณกรณิตตามความเป็นจริง กลับถูกโจทก์ตะคอกด่าว่า “โจ่งทำงานไม่เป็น” แล้วโจทก์สั่งให้คนขับรถขับรถยนต์คันนี้ไปโจทก์ เป็นคนขนาดเคยเป็นรัฐมนตรีมหาดไทย กลับเหยียดหยามกฎหมาย ข้อความที่จำเลยประพันธ์ดังกล่าว มิใช่เพียงติชมการกระทำของโจทก์เท่านั้น แต่ยังเป็น การยืนยันข้อเท็จจริงว่าโจทก์ด่าว่าเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ทั้ง ๆ ที่รถยนต์ที่โจทก์นั่งมาเป็นฝ่ายผิดแล้ว โจทก์ยังให้คนขับรถขับรถยนต์คันนี้ไป ซึ่งไม่เป็นความจริง จึงเป็นการใส่ความโจทก์ เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท²³

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5599/2530 จำเลยให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ด้วยข้อความอันมีมูลเป็นการหมิ่นประมาทโจทก์ แล้วหนังสือพิมพ์นำข้อความนั้นไปลงพิมพ์โฆษณา ดังนี้เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้างวาน หรือยุยงส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ไปลงพิมพ์ การที่หนังสือพิมพ์นำข้อความนั้นไปลงพิมพ์ จึงเป็นเรื่องของหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะ คดีนี้โจทก์ไม่มีมูลความผิดฐานหมิ่น

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2822/2515.

²² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1142/2516.

²³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 418/2523.

ประมาทโดยการโฆษณา ตามมาตรา 328 ทั้งนี้ การที่ไม่มีการวินิจฉัยโดยตรงถึงประเด็นเรื่องเจตนา ย่อมเป็นกรณีเล็งเห็นผล²⁴

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ได้บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการ โฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่ง 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จึงกล่าวได้ว่า การด่ากันหยาบคายต่อหน้ากันสองคนว่า “ไอ้_ย ไอ้_ส” หรือไอ้เลว เรียกว่า เป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้า จะมีความผิดตามมาตรา 393 แต่หากบังเอิญว่าด่าหยาบคายกันกลางตลาดมี บุคคลที่สามได้ยินสิ่งที่ด่ากัน จะมีความผิดตามมาตรา 328 ฐานหมิ่นประมาทร่วมด้วย ซึ่งเป็นฐาน ความผิดที่มีโทษหนักขึ้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งการด่ากันหยาบคาย แต่ในบริบทคำพูดมีคำพูดกล่าวหา ใส่ความรวมอยู่ด้วย เช่น “ไอ้_ย มึงแหม่งขี้โกง มึงอะเป็นลูกเมียขี้ขี้” โดยมีบุคคลที่สามอยู่ด้วย ก็เข้าข่ายกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ทั้งมาตรา 393 ดูหมิ่นซึ่งหน้า ตามด้วยมาตรา 328 หมิ่นประมาทด้วยเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี หากไม่มีบุคคลที่สามอยู่ด้วย ไม่ว่าจะด่าหยาบคาย หรือหมิ่นประมาท จะมีความผิดแค่มาตรา 393 ดูหมิ่นซึ่งหน้ากระหนงเดียว เพราะองค์ประกอบคำว่า หมิ่นประมาทคือ การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม²⁵

จากคำพิพากษาข้างต้น สามารถสรุปใจความสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบของการการใส่ความได้ว่า รูปแบบของการใส่ความนั้นมีมากมาย แล้วแต่ที่ผู้ที่กระทำการใส่ความนั้นจะเลือกใช้ เช่นเดียวกับ การใส่ความ ซึ่งมีหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม โดยการใส่ความทางตรง คือ การพูด โดยตรงกับผู้ถูกระทำ ทำให้ผู้ถูกระทำได้รับรู้ในทันที ซึ่งผู้ถูกระทำก็รับรู้จากการกระทำของผู้กระทำการหมิ่นประมาทนั่นเอง แต่ในกรณีของการกระทำทางอ้อม อาจเกิดจากการใช้คำ โดยประติษฐ์คำ หรือสรรหาคำยาก ๆ ที่มีความหมายซับซ้อนมาเปรียบเทียบกับถ้อยคำและน้ำเสียง ที่ดูประชดประชัน หรือว่าเสียดสี โดยผู้ถูกกล่าวหาให้ร้าย หรือถูกดูหมิ่นไม่อาจรู้ตัว หรือไม่เข้าใจ ความหมายในคำดูหมิ่นนั้น แต่จริง ๆ แล้วถือเป็นการหมิ่นประมาทอย่างหนึ่ง ส่งผลกระทบต่อความเสียหายที่ผู้กระทำได้ตั้งใจไว้นั่นเอง การกระทำดังกล่าวถือเป็นการหมิ่นประมาทเช่นเดียวกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รูปแบบของการใส่ความดังกล่าว อาจเป็นได้ทั้งการหมิ่นประมาทเอง และการดูหมิ่นได้ ทั้งสองแบบ โดยที่นิยามของการดูหมิ่น คือ การที่บุคคลอื่นซึ่งทำการด่าทอ เหยียดหยามผู้ถูกระทำ โดยไม่ว่าจะซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา ถือเป็นการดูหมิ่นต่อบุคคลนั้น วิธีใส่ความคือ การกระทำการแสดงข้อความให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ ก็ได้ เช่น พูด เขียน วาด ใช้น้ำเสียง บอกใบ้ ทำกริยาท่าทาง ซึ่งถือเป็นการใส่ความหมด ทั้งนี้การหมิ่นประมาทนั้นไม่จำเป็นต้องมีผลเสียหายเกิดขึ้นจริงจากการใส่

²⁴ คำพิพากษาศฎีกาที่ 5599/2530.

²⁵ “จะด่าใครคิดให้ดี เทียบชัด ๆ ด่าหยาบคาย VS หมิ่นประมาท แบบไหนเจอโทษหนัก?”, **ไทยรัฐ**

ความ เพียงแค่ "ความที่ใส" น่าจะทำให้เขาเสียชื่อเสียง ก็ถือเป็นความผิด กล่าวคือ การหมิ่นประมาท คือการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามตามฎีกาที่ได้ยกกล่าวขึ้นมาข้างต้นนั่นเอง

2.2.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

เนื้อหาสำคัญในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ระบุถึงเหตุผลที่ต้องมีการแก้ไข พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับปัจจุบันว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามพัฒนาการทางเทคโนโลยี ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว” สำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับประชาชนทั่วไปควรรับทราบ²⁶ ดังนี้

มาตรา 4 “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์สามารถบอกเลิก หรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้ อันเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท”

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ในกรณีของมาตรา 12 นั้นถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 11 เป็นการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ซึ่งมาตรา 5 กำหนดว่า ถ้าผู้ใดกระทำความผิดใน 5 ประการ ได้แก่

- 1) การเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกัน
- 2) นำมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะไปเปิดเผยโดยมิชอบ
- 3) ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมีได้มีไว้สำหรับตน

²⁶ ประชาไท, ราชกิจจานุเบกษา ประกาศ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ 2560 แล้ว เริ่มใช้ พ.ศ. นี้ [Online], 26 มกราคม 2561. แหล่งที่มา <http://abc.norporchoreu.com/?tag=>.

4) ดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ และ

5) ส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น โดยปกปิด หรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว

การกระทำที่กล่าวมาทั้งหมดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-7 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 140,000 บาท ที่สำคัญถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท

กล่าวโดยสรุปความตามมาตรา 5-8 การเข้าถึงระบบ หรือข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ

1) เข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

2) เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

3) ล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และนำไปเปิดเผย จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

4) ดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา 9 ประกอบมาตรา 10 การแก้ไขตัดแปลง หรือทำให้ข้อมูลเสียหาย

มาตรา 9 ทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม ข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือการทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นไม่สามารถทำงานได้ตามปกติจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับกรณีเป็นการกระทำต่อระบบ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 12 จำคุก 3-15 ปี และปรับ 60,000 ถึง 300,000 บาท ถ้าเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับ ไม่เกิน 2 แสนบาท เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย จำคุก 5-20 ปี และปรับ 1-4 แสนบาท

มาตรา 10 ดังกล่าวเป็นการแก้ไขเพื่อเพิ่มบทลงโทษให้มากขึ้นโดยให้ผู้กระทำผิดต้องรับทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ จากเดิมที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กำหนดการกระทำความผิดในลักษณะที่ว่านั้นด้วยการต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 11 ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิด หรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของ บุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ถ้ามีการส่งโดยปกปิด หรือปลอมแปลงแหล่งที่มา มีบทลงโทษ ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท

ถ้าส่งโดยไม่เปิดโอกาสให้ปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย มีบทลงโทษ ปรับไม่เกิน 2 แสนบาท

มาตรา 12 การเข้าถึงระบบ หรือข้อมูลด้านความมั่นคงโดยมิชอบ

การเข้าถึงระบบ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือล่วงรู้มาตรการการป้องกัน หรือดักจับ

ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ถ้าไม่เกิดความเสียหาย มีโทษจำคุก 1-7 ปี และปรับ 20,000 บาท ถึง 140,000 บาท ในกรณีเกิดความเสียหาย จำคุก 1-10 ปี และปรับ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท และถ้าเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำคุก 5-20 ปี และปรับ 100,000-400,000 บาท

มาตรา 13 การจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด

ในกรณีที่ทำเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 5-11

จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมีผู้นำไปใช้กระทำความผิด ผู้จำหน่าย หรือเผยแพร่ต้องรับผิดชอบ ในกรณีเป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หากมีผู้นำไปใช้กระทำความผิด หรือ ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 12 ผู้จำหน่าย หรือเผยแพร่จะต้องรับผิดชอบทางอาญาด้วย ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้มีส่วนรู้เห็นการกระทำความผิด

กรณีทำเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 12 จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ หากมีผู้นำ ไปใช้กระทำความผิดผู้จำหน่าย หรือเผยแพร่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา 14 นำข้อมูลที่ผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่ารวมถึง ข้อมูลปลอม ทุจริต หรือ หลอกลวง รวมถึงข้อมูลใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นเท็จ ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อบุคคลอื่นได้ ในกรณีที่ ข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้อาจสร้างผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย หรือการก่อการร้ายตามมาตรา 12 ข้อมูลในลักษณะของสื่อลามกอนาจารซึ่งประชาชนอาจเข้าถึงได้ รวมถึงการเผยแพร่ หรือการส่งต่อ ข้อมูลโดยรู้ยู่ว่าการเผยแพร่ หรือการส่งต่อข้อมูลดังกล่าวเป็นความผิด

กรณีการกระทำนั้นส่งผลถึงประชาชน มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ถ้ากรณีการกระทำนั้นส่งผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ ไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ทั้งนี้ ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา 15 การให้ความร่วมมือ ยินยอม รู้เห็นเป็นใจ มีใจความสำคัญว่า “ผู้ให้บริการที่ให้ความร่วมมือ ยินยอม รู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำ ผิดตามมาตรา 14 ต่อระบบคอมพิวเตอร์ของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด”

มาตรา 16 การตัดต่อ เติม ดัดแปลงภาพ มีใจความสำคัญว่า “ตัดต่อ เติม ดัดแปลงภาพผู้อื่น หรือผู้ตาย นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ ทำให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง และได้รับความอับอาย จำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท”

มาตรา 17 ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกอาญาจักรและ (1) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ (2) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทย หรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร

2.2.3 ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....

การเก็บรวบรวม การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำได้อาศัยได้รับความยินยอมของเจ้าของข้อมูลนั้น โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลมิให้ข้อมูลนั้นสูญหาย ถูกแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงและดูแลข้อมูลนั้นให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกับวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดมิได้เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเป็นกรณีที่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลเองและไม่สามารถขอความยินยอมได้ในเวลานั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์เกี่ยวกับชีวิต สุขภาพ หรือความปลอดภัยของเจ้าของข้อมูล และเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย ทั้งนี้ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามเกี่ยวกับการคุ้มครองการเก็บรักษา วิธีการลบ หรือทำลายเมื่อหมดความจำเป็นตามวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลที่ถูกต้อง ไม่เลือกปฏิบัติไม่ผิดกฎหมาย หรือวัตถุประสงค์ หรือผิดไปจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูลนั้น ตามมาตรา 17 ประกอบกับมาตรา 18

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากบุคคลอื่นหรือจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรมหรือการกระทำผิดหรือได้รับโทษใด ๆ ประวัติสุขภาพ เป็นที่อาจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หรือความไม่เท่าเทียมกันแก่บุคคลใดนั้นไม่ได้เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย ตามมาตรา 19 ถึงมาตรา 23

2) การใช้และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของตนโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล รวมทั้งห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่มีได้มีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือมีแต่บทบัญญัติของกฎหมายในประเทศนั้นมีมาตรการใน

การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสาระสำคัญต่ำกว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลนั้น เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 24 ประกอบมาตรา 25

3) สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม อีกทั้งเจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอให้ลบ หรือทำลายข้อมูลกรณีผู้ควบคุมข้อมูลไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้ เจ้าของข้อมูลมีสิทธิจะขอตรวจสอบข้อมูลจากผู้ควบคุมข้อมูล โดยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดการเข้าใจผิด ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องปฏิบัติตามคำขอที่เจ้าของข้อมูลนั้นร้องขอ และจะปฏิเสธได้เฉพาะกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนด กรณีที่มีผู้เก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยฝ่าฝืนกฎหมายทำให้เจ้าของข้อมูลนั้นได้รับความเสียหาย ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการกระทำในทางการที่จ้างของลูกจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใด บุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างด้วย ตามมาตรา 26 ถึงมาตรา 31

4) การร้องเรียนได้กำหนดให้มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด²⁷

5) ความรับผิดชอบทางแพ่งได้มีการแก้ไขข้อยกเว้นรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล โดยจากข้อยกเว้นกรณีของการปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล หรือเจ้าพนักงานของรัฐ เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย²⁸

6) บทกำหนดโทษ ได้มีการปรับปรุงบทกำหนดโทษให้สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติที่ได้แก้ไขใหม่ และได้ทำการเพิ่มความผิดตามพระราชบัญญัตินี้สามารถเปรียบเทียบปรับได้โดยคณะกรรมการ และคณะกรรมการอาจมอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการใช้อำนาจในการเปรียบเทียบปรับก็ได้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาคดีความขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก และร่างนี้ได้กำหนดอัตราโทษปรับ

²⁷ สำนักคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, **สรุปสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล** [Online], 14 มกราคม 2561. แหล่งที่มา <http://www.etcommission.go.th/article-dp-topic-conclusion-dp.html>.

²⁸ เรื่องเดียวกัน.

เปรียบเทียบกับอัตราโทษจำคุกไว้สูงอยู่แล้วคือ โทษจำคุกหนึ่งปีต่อโทษปรับสองล้านบาทอันเป็นหลักการตามร่างเดิม²⁹

7) บทเฉพาะกาล สามารถสรุปใจความสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

(1) เพิ่มเติมในวาระเริ่มแรกให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งไปพลางก่อน และกำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการชั่วคราว เนื่องจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้จัดตั้งขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วก็จะทำให้ยังไม่มีผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์³⁰

(2) กรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ โดยหลักแล้วยังคงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติและกฎหมายลำดับรองที่ออกพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เรื่องการจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยมาตรา 29(1) จะต้องปฏิบัติตามภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้เก็บรวบรวมมาก่อนแล้วหน้าวันทำพระราชบัญญัตินี้จะบังคับใช้บังคับไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง³¹

2.3 ความผิดของบุคคลที่กระทำการรังแกโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กและทวิตเตอร์นั้น นอกจากจะมีความเสี่ยงที่เกิดจากอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เช่น การถูก Hack ข้อมูล หรือการขโมยตัวตนในสื่อสังคมออนไลน์แล้ว ยังมีความเสี่ยงอีกอย่าง หนึ่งที่อาจเกิดขึ้นจากตัวผู้ใช้งานสังคมออนไลน์เอง ซึ่งก็คือเมื่อมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อรังแกผู้อื่น (Cyber Bullying) เช่น การโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ให้อับอายด้วยเรื่องที่เสียหาย เพื่อกลั่นแกล้ง เสียชื่อเสียง ด่าด้วยถ้อยคำรุนแรง หยาบคาย สร้างความเสียหายให้อับอาย หรือส่งภาพลามกอนาจารมาขู่ทำให้ตกใจ หรือหวาดกลัวเพื่อการรังแก เป็นต้น

ในทางกฎหมายไม่มีกฎหมายที่ระบุถึงความผิดโดยตรงมีเพียงการปรับใช้กฎหมาย ดังนี้ ในทางอาญานั้น ผู้กระทำอาจต้องรับผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 และ 328 โดยการโฆษณา ซึ่งต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท หากกระทำการโพสต์ หรือแสดง

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

³¹ เรื่องเดียวกัน.

ความคิดเห็นไม่ว่าจะด้วยข้อความ เอกสาร ภาพ เสียง วิดีโอ ภาพยนตร์ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ ที่เป็นการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม ในลักษณะที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง รวมทั้งหากการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังผู้ที่โพสต์ข้อความก็มีความผิดฐานหมิ่นประมาท ผู้ตาย โดยการโฆษณาเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 อีกด้วย เช่น มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นอันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิก หรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท” หรือมีความผิดตามมาตรา 14 คือ มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

ดังนั้นทางความผิดในทางกฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้นจะเน้นการนำเข้าสู่ข้อมูลที่เป็นเท็จสู่คอมพิวเตอร์ เพื่อหลอกลวงผู้อื่นที่เป็นบุคคลก็จะมี ความผิด แต่หากกระทำความผิดในข้อหาหมิ่นประมาทตาม มาตรา 326 และมาตรา 328 ก็จะไม่มีความผิดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เนื่องจากได้แยกมาจากกฎหมายอาญา โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) โดยมุ่งเน้นไปในเรื่องของการทุจริต หรือการฉ้อโกงในระบบคอมพิวเตอร์

ในส่วนของการรับผิดทางแพ่งนั้น หากข้อความที่โพสต์ไม่เป็นความจริงและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ถูกกล่าวถึง ผู้โพสต์ข้อความจะต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ฐานกระทำละเมิดโดยเผยแพร่ข้อความอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริงที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายในด้านชื่อเสียงในทางสังคม หรือทางอาชีพ โดยจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้ที่ต้องเสียหายจากการโพสต์ข้อความนั้น ตามมาตรา 423 นอกเหนือจากโทษทางอาญาฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาที่กล่าวมาแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่ผู้โพสต์ข้อความไม่รู้ว่าเป็นข้อความที่โพสต์นั้นไม่เป็นความจริงโดยที่ตนเอง หรือผู้รับข้อความมีส่วนได้เสียโดยชอบเกี่ยวกับเรื่องที่โพสต์นั้น

จากการศึกษาทั้งหมดดังที่กล่าวมาข้างต้น การรังแกออนไลน์ถือเป็นภัยร้ายแรงที่กำลังรุนแรงในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งเป็นการรังแกที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว โดยบางครั้งผู้ถูกรังแกไม่สามารถทราบได้เลยว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำดังกล่าว ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเทศไทยยังไม่ได้มีกฎหมายสำหรับการกลั่นแกล้งออนไลน์โดยตรง แต่ยังมีกฎหมายในบางมาตราที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์ และควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการถูกรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อลดปัญหาการถูกรังแกบนสังคมออนไลน์ได้

บทที่ 3
ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูกกระทำการรังแก
บนสื่อสังคมออนไลน์ ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศในสหภาพยุโรป และแนวทางของกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การให้ความคุ้มครองหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การให้ความคุ้มครองบุคคลตามหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาปกครองในรูปแบบสหรัชนอกเหนือจากกฎหมายกลางของประเทศรวมถึงมลรัฐต่าง ๆ ก็จะมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมาบังคับใช้ ภายในเขตรัฐนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นการคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงประกอบไปด้วยกฎหมายหลาย ๆ ส่วนทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น

1) รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา

ในปี ค.ศ. 1965 ได้เกิดคดี Griswold v. Connecticut ขึ้นโดยรัฐ Connecticut ฝ่ายโจทก์ได้ยื่นฟ้อง Estelle Griswold กรรมการบริหารของ Planned Parenthood League ของรัฐ Connecticut ร่วมกับ Lee Buxton นักฟิสิกส์ และศาสตราจารย์ภาควิชาฟิสิกส์จาก Yale Medical School ซึ่งทำงานร่วมกับกรรมการบริหารของ Planned Parenthood League ฝ่ายจำเลย โดยจำเลยในคดีนี้ได้ทำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อห้ามการใช้ยา อุปกรณ์การแพทย์ และข้อมูลเกี่ยวกับการแพทย์ของสตรีมีครรภ์ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวโดยการใช้ข้อมูลจากครอบครัวที่เคยเข้ามาในคลินิกซึ่งจำเลยเปิดกิจการอยู่ โจทก์จึงฟ้องคดีจำเลยฐานเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวที่ใช้เป็นกรณีศึกษาต่อสาธารณชน ซึ่งศาลได้พิพากษาให้จำเลยจ่ายค่าปรับเป็นจำนวน \$100 ต่อ 1 ครอบครัวของผู้ที่ถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล¹ ผู้พิพากษาศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกานามว่า Black ได้เคยเขียนเอาไว้ในคำพิพากษาคดีนี้ว่า “ข้อความว่าด้วยความเป็นอยู่ ส่วนตัวนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมายกว้างเป็นนามธรรมและมีความหมายไม่ชัดเจน” รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาเองก็ไม่ได้

¹ 381 U.S. 479 (1965).

ระบุถึงคำว่า “ความเป็นอยู่ส่วนตัว” เอาไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนแต่ศาลสูงสุดก็ตัดสินคดี โดยวินิจฉัยคุ้มครองถึงสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชนด้วยอย่างไรก็ตามสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวก็ถือเป็นสิทธิที่มีความเกี่ยวข้องกับอิสรภาพและเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้และในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกล่าวถึงความเป็นอยู่ส่วนตัวมาเป็นเวลานานแล้วในฐานะที่เป็นสิทธิ ในการที่บุคคลจะเป็นอิสระจากการตรวจค้นการยึดหรือถูกรบกวนแทรกแซงโดยไม่มีเหตุอันควรรวมถึงสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในข้อมูลส่วนบุคคลนอกจากนี้ยังมีการอธิบายความหมายของคำว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวหมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะไม่เปิดเผยตัวตนและสิทธิ ที่จะอยู่โดยลำพังซึ่งการใช้ Big Data ส่งผลให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถทราบถึงข้อมูลส่วนบุคคลจนถึงสามารถบ่งชี้ตัวบุคคลย่อมถือว่าเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกันสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวเช่นเดียวกัน²

2) กฎหมายสหพันธรัฐ (Federal Law)

ในระดับสหพันธรัฐ (Federal Law) ไม่มีกฎหมายกลางหรือกฎหมายแม่บทที่วางหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้แต่อย่างใดแต่การคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจะปรากฏเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องในกฎหมายหลายฉบับกระจายกันอาทิการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวในมุมมองของรัฐนั้น รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติกฎหมายเพื่อสร้างหลักเกณฑ์ที่ช่วยป้องกันมิให้หน่วยงานรัฐบาลถูกรุกล้ำความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชน กฎหมายดังกล่าวคือ The Privacy Act of 1974 ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองความเป็นอยู่ส่วนตัวจากตัวแทนของรัฐบาลที่เก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของรัฐไว้ โดยข้อมูลนั้นอาจส่งผลทำให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นปรีกษากับสิทธิส่วนบุคคลนั้น หรือเป็นการเก็บข้อมูลจากบุคคลเพื่อประโยชน์และอภิสิทธิ์ภายใต้โครงการของรัฐบาลกลางหรือก่อนการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ ต้องมีความพยายามตามสมควรในการมีหลักประกันอันเหมาะสมว่าข้อมูลนั้นมีความถูกต้องสมบูรณ์เกิดขึ้นในเวลาที่เหมาะสมและเป็นข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเป็นต้น³

นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกายังมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นกฎหมายเฉพาะเรียกว่า Sectoral หรือ Ad hoc โดยจะบัญญัติกฎหมายขึ้นเมื่อเกิดปัญหาการป้องกันความลับ หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของประชาชนถูกละเมิดขึ้นประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการบัญญัติกฎหมายหลายฉบับ และปล่อยให้เอกชนดูแลกันเอง โดยให้เอกชนออก Self-Regulations หมายความว่าให้เอกชนทำหน้าที่ควบคุมกันเองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะคอยควบคุมอีกทีหนึ่งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐนอกจากนี้

² คณาธิป ทองรวีวงศ์, การปฏิรูปกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน(รายงานการวิจัย), (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559), 79.

³ เรื่องเดียวกัน, 79-80.

กฎหมายทุกฉบับจะให้สิทธิเจ้าของข้อมูลหากถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลที่ถูกละเมิดสามารถดำเนินคดีทางศาลได้อย่างเต็มที่ โดยที่ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษแก่ผู้ทำการละเมิดได้ด้วยที่เรียกว่า Punitive Damages ดังที่กล่าวมาแล้วว่า กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นกฎหมายในรูปแบบให้ความคุ้มครองเป็นการเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยไม่มีกฎหมายกลาง หรือกฎหมายแม่บทที่วางหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นการทั่วไปดังนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอยู่หลายฉบับ⁴ อาทิเช่น

- 1) Privacy Act 1974
- 2) Video Privacy Protection Act (Video rental)
- 3) Electronic Communication Privacy Act
- 4) Children's Online Privacy Protection Act
- 5) The Telephone Consumer Protection Act 1991

จะเห็นได้ว่ากฎหมายในระดับรัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกายังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์โดยตรง จึงเกิดปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับปัญหาของประเทศไทย กล่าวคือ กฎหมายต่าง ๆ ในระดับรัฐบาลกลางสามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งออนไลน์ได้อย่างจำกัดและในบางกรณีก็ไม่สามารถปรับใช้กับกฎหมายใด ๆ ได้เลย เช่น⁵

ในคดี FinKel v. Dauber นั้น Denise E. Finkel โจทก์ได้ยื่นฟ้อง Michael Dauber และพวกซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม Facebook ที่ชื่อว่า “90 Cents Short of a Dollar” ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มแบบปิดที่สมาชิกจะเข้าร่วมได้จะต้องเป็นสมาชิกที่ได้รับเชิญจากผู้จัดการของกลุ่ม (Admin) ฐานสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงของโจทก์ กล่าวคือ จำเลยได้กล่าวอ้างว่าโจทก์เป็นผู้ป่วยที่เป็นโรคเอดส์ ซึ่งโจทก์ได้รับรู้ข้อความดังกล่าวจากผู้ใช้ Facebook รายหนึ่งที่ได้เข้าถึงข้อความของกลุ่ม “90 Cents Short of a Dollar” อย่างไรก็ตามจำเลยได้กล่าวอ้างว่า กลุ่มของตนนั้นเป็นกลุ่มลับแบบปิดที่คนนอกกลุ่มไม่อาจเข้าถึงข้อมูลสนทนาที่อยู่ในกลุ่มได้เป็นอันขาด อีกทั้งข้อความที่ฝ่ายโจทก์กล่าวถึงนั้นก็ไม่มี การพูดถึงชื่อ หรือตัวตนใด ๆ ของโจทก์ในบทสนทนา จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ศาลได้พิจารณาแล้วว่า ข้อความที่โจทก์ได้กล่าวอ้างถึงนั้น เป็นเพียงการกล่าวถึงบุคคลนิรนามซึ่งไม่อาจทราบได้ว่า

⁴ พนิดา พูลสวัสดิ์, **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต** (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556), 47.

⁵ เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์”, **วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร** 10, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 60.

เป็นผู้ใด จึงขาดองค์ประกอบความผิดต่อโจทก์ ศาลพิพากษายกฟ้อง⁶ ซึ่งศาลฎีกาที่ Nassau County ได้ตัดสินว่าคดีนี้ไม่ครบองค์ประกอบของความผิดฐานหมิ่นประมาท และคอมพิวเตอร์ไม่ถือเป็นอุปกรณ์อันตรายที่ผู้ปกครองขาดความระมัดระวังในการดูแลการใช้งาน เนื่องจากเป็นข้อความซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ และข้อความหยาบคายนั้นเป็นเพียงความพยายามสร้างความขบขันเท่านั้น⁷

ในคดี United States v. Drew นั้น อัยการแห่งสหรัฐอเมริกาเป็นโจทก์ฟ้อง Lori Drew จำเลยในความผิดฐานเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีระบบรักษาความปลอดภัยโดยไม่มีอำนาจ กล่าวคือ จำเลยได้ทำการปลอมแปลงบัญชีผู้ใช้ของระบบ MySpace โดยอ้างตัวเป็นเด็กวัยรุ่นหนุ่ม จำเลยได้ทำการสนทนากับ Megan Meier เด็กสาววัย 13 ปี และสร้างความสัมพันธ์กับ Megan ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เวลาต่อมาจำเลยก็ได้ทำลายความสัมพันธ์ที่ตนได้จากขึ้นกับ Megan จนทำให้ Megan ช้ำตัวตายเนื่องจากผิดหวังในความรัก ด้วยเหตุนี้จำเลยจึงถูกฟ้องฐานทำให้ Megan Meier ถึงแก่ความตาย โดยการสร้างตัวตนปลอมขึ้นมาหลอกหลวงผู้ตาย อย่างไรก็ตามการกระทำของจำเลยนั้น เป็นเพียงการใช้ตัวตนปลอมซึ่งเป็นการกระทำในลักษณะของการหลอกหลวงผู้อื่น แต่ไม่ใช่การกระทำที่มีลักษณะของการใช้ระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ เนื่องจากตัวตนบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์นั้น เป็นเพียงตัวตนหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นแบบไหนก็ได้ การที่ผู้ตายฆ่าตัวตายเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ถึงได้ ศาลจึงยกฟ้องจำเลยฐานทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ในทางที่มีชอบด้วยกฎหมาย⁸ โดยศาลพิจารณาว่า การที่จำเลยทำผิดข้อตกลงการใช้บริการเว็บไซต์ โดยลงทะเบียนปลอมเป็นบุคคลอื่นไม่สามารถถูกลงโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับการหลอกหลวงและการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ (Computer Fraud and Abuse Act) ได้ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวไม่ได้ระบุถึงพฤติกรรมนี้ไว้โดยเฉพาะ และจุดประสงค์เดิมของกฎหมายตัวนี้นั้นไม่ได้มุ่งคุ้มครองการโจมตีส่วนบุคคล ผลของคำพิพากษานี้เป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องให้ออกกฎหมายเพื่อลงโทษการกลั่นแกล้งออนไลน์โดยเฉพาะ⁹

นอกจากนั้น แม้ผู้ถูกกลั่นแกล้งอาจจะประสบความสำเร็จในคดีและได้รับค่าชดเชยแต่จากคำตัดสินของศาลต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นก็ยังไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนเพื่อ

⁶ 2010NY Slip Op 20292.

⁷ เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์”.

⁸ 259 F.R.D. 449.

⁹ เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์”.

ป้องกันกรกลั่นแกล้งในอนาคตได้ เพราะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์หลังเกิดเหตุการณ์เป็นกรณีไป¹⁰

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายดังกล่าวนี้เป็นกฎหมายระดับรัฐที่ครอบคลุมในส่วนของเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น ยังมีได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับข้อกักับการกระทำความผิดที่นำข้อมูลส่วนบุคคลมารังแกบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างจริงจัง ดังนั้นในระดับมลรัฐจึงมีการออกกฎหมายที่มีบทลงโทษในส่วนของกรกระทำออนไลน์เข้ามาเกี่ยวข้องเช่น กฎหมายระดับมลรัฐ¹¹ (State Law) โดยมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐได้มีความพยายามในการควบคุมการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะ “Spam” มาตั้งแต่ก่อนที่ CAN-SPAM Act จะมีผลใช้บังคับในปี ค.ศ. 2003 บางมลรัฐก็ออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวหลังจาก CAN-SPAM Act มีผลใช้บังคับโดยยึดแนวทางตาม CAN-SPAM Act ในส่วนต่อไปนี้จะพิจารณากฎหมายของบางมลรัฐที่เกี่ยวกับการควบคุม “Spam” ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ในสหรัฐอเมริกาจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดข้อมูลและข้อกำหนดเกี่ยวกับการแจ้งเตือนแตกต่างกันในแต่ละมลรัฐแต่กฎหมายเหล่านี้จะคุ้มครองแค่ข้อมูลบางประเภท เช่น Social Security Numbers ข้อมูลด้านสุขภาพ หรือข้อมูลด้านการเงินเท่านั้นส่วน SEC (U.S. Securities and Exchange Commission) หรือ ก.ล.ต. (สำนักคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์) ของสหรัฐอเมริกาก็มีแค่การออกคำแนะนำว่าบริษัทจำกัดมหาชนควรเปิดเผยข้อมูลด้านการละเมิด (Breaches) และด้านความเสี่ยง (Risks) เท่านั้นแต่ในรัฐ California ก็กำลังจะมีการลงคะแนนเสียงเพื่อโหวตให้มีกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลภายในปี กฎหมายดังกล่าวมีชื่อว่า “California Consumer Personal Information Disclosure and Sale Initiative” ซึ่งทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ใน California ขอทำสำเนาข้อมูลของพวกเขาจากบริษัทต่าง ๆ ได้ รวมถึงสามารถรู้ได้ว่าบริษัทใดนำข้อมูลไปของพวกเขาไปขาย และยังสามารถขอให้บริษัทไม่ขาย หรือแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลไปให้ผู้อื่นได้อีกด้วย¹²

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีการใช้กฎหมายของข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจริงจัง โดยที่ยังไม่มีตัวบทบัญญัติที่เกี่ยวกับข้อกักับการกระทำความผิดที่นำข้อมูลส่วนบุคคลมารังแกบนสื่อสังคมออนไลน์อย่างแท้ หรือยังไม่มีฉบับเป็นของตัวเอง โดยส่วนใหญ่จะนำกฎหมายทางข้อมูลส่วนบุคคลมาตีความบังคับใช้อีกทีหนึ่งเนื่องจากการกลั่นแกล้งทางออนไลน์นั้น

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 61.

¹¹ คณาธิป ทองรวีวงศ์, การปฏิรูปกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (รายงานการวิจัย), 86.

¹² Techsauce, กฎหมาย GDPR คืออะไร? ตอบทุกข้อสงสัยที่คนใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกต้องรู้ [Online], 28 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://techsauce.co/tech-and-biz/what-is-gdpr-eu-privacy-regulation/>.

กฎหมายที่บังคับใช้ได้ไม่ตรงเพียงพอ ต้องมีการตีความหลายชั้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยาก และความซับซ้อนในการดำเนินคดีผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรมีกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อที่จะได้บังคับใช้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางออนไลน์เป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะในเรื่องของการได้รับสแปมอีเมลเข้ามาก่อนการในอีเมลของผู้ใช้เอง หรือมีข้อความที่กวนใจจากในระบบที่ได้แจ้งเตือนเข้ามาสู่บัญชีผู้ใช้ของตนเองอย่างน่ารำคาญ ดังนั้นอาจมองได้หรือไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความโดยถูกรบกวน โดยผู้ส่งข้อความอาจมีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งเราก็เป็นได้ เนื่องจากส่วนใหญ่อาจจะเกิดจากการโดนโจรกรรมข้อมูลเป็นหลักด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไป หรือสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น เพียงเท่านี้ก็อาจจะทำให้ผู้ที่ได้ข้อมูลส่วนบุคคลสามารถนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ผิดได้อันเป็นเหตุที่จะก่อให้เกิดความเสียหายและนำข้อมูลนั้นไปกลั่นแกล้งผู้อื่นได้นั่นเอง โดยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีเรื่องเกี่ยวกับทางกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลที่ดีและน่าเชื่อถือได้

3.1.2 กฎหมาย Nova Scotia ของประเทศแคนาดา

รัฐ Nova Scotia เป็นรัฐแรกในแคนาดาที่ตรากฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยมีชื่อว่ากฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety Act 2013) สืบเนื่องหลังจากเหตุการณ์ฆ่าตัวตายของ Rehtaeh Parsons นักเรียนของโรงเรียนมัธยม Cole Harbour District High School ได้ทำการฆ่าตัวตายด้วยการผูกคอตายที่บ้านของตัวเอง ซึ่งอยู่ที่เมือง Dartmouth รัฐ Scotia ของประเทศแคนาดาเมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 2013 ซึ่งสาเหตุเกิดขึ้นจากการที่เพื่อนหนุ่มของเธอถ่ายภาพถ่ายของเธอในขณะที่เธอถูกเพื่อนของเธอร่วมข่มขืนระหว่างงานปาร์ตี้ ซึ่งตัวเธอในเวลานั้นมีอาการมินเมามากจากผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นจำนวนมาก หลังจากที่ภาพของเธอได้ถูกเผยแพร่ผ่าน Facebook เธอก็ถูกเพื่อนที่โรงเรียนดูถูก เหยียดหยาม และถูกขโมยเพศสัมพันธ์ด้วยหลายครั้งเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความบอบช้ำทางจิตใจให้ Rehtaeh Parsons เป็นเหตุให้เธอฆ่าตัวตายเมื่อวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 2013 และเสียชีวิตไปเมื่อวันที่ 7 เมษายน ค.ศ. 2013 ที่โรงพยาบาล¹³ โดยกฎหมายฉบับนี้มุ่งคุ้มครองเหยื่อผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และกำหนดความรับผิดชอบสำหรับผู้กลั่นแกล้งในส่วนของการดำเนินคดีตามกฎหมายนั้น ผู้เสียหาย หรือญาติมีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองรวมทั้งเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแก¹⁴

¹³ Newton, P., **Canadian teen commits suicide after alleged rape, bullying** [Online], 31 July 2018. Available from <https://edition.cnn.com/2013/04/10/justice/canada-teen-suicide/index.html>.

¹⁴ คณาธิป ทองรวีวงศ์, รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (E-Proceedings): มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (กรุงเทพฯ: สถาบันจิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2558), 6-7.

กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety Act 2013) มาตรา 3 ได้นิยามความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ (Cyber Bullying) ไว้ว่า “การสื่อสารใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งรวมถึงการสื่อสารโดยใช้ คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมข้อความตัวอักษรเว็บไซต์จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการสื่อสารซ้ำหรือต่อเนื่องด้วยเจตนาทำให้ผู้อื่นเกิดความหวาดกลัวรบกวนดูหมิ่นทำให้อับอายหดหู่เกิดอันตรายต่อสุขภาพอารมณ์ความเป็นอยู่ ชื่อเสียงและรวมถึงการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเช่นนั้นด้วย”¹⁵

กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety Act 2013) มาตรา 19 มีใจความสำคัญว่า ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลโดยอาจยื่นด้วยตนเองทางโทรศัพท์ หรือด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใด ๆ หากผู้ร้องไม่ทราบตัวผู้กระทำอาชญากรรมตัวผู้กระทำจากอินเทอร์เน็ต โปรโตคอล (IP Address) เว็บไซต์ชื่อบัญชีผู้ใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หากศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรก็จะมีคำสั่งคุ้มครอง (Protection Order) ซึ่งอาจมีเนื้อหาเช่นห้ามผู้ถูกร้องเรียนกระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ห้ามผู้ถูกร้องเรียนติดต่อสื่อสารกับผู้เสียหาย หรือบุคคลที่กำหนดห้ามผู้ถูกร้องเรียนสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหาย หรือบุคคลที่กำหนดห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ อายัด หรือยึดอุปกรณ์สื่อสารที่ผู้ถูกร้องเรียนใช้ในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการรวมทั้งคำสั่งห้ามอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรตามมาตรา 9 ของกฎหมายฉบับนี้โดยคำสั่งคุ้มครองนี้จะมีผลได้ไม่เกิน 1 ปี การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวมีโทษทางอาญาปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์แคนาดา หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁶

¹⁵ Cyber-safety Act 2013 Article 3 (1) (b) "cyberbullying" means any electronic communication through the use of technology including, without limiting the generality of the foregoing, computers, other electronic devices, social networks, text messaging, instant messaging, websites and electronic mail, typically repeated or with continuing effect, that is intended or ought reasonably be expected to cause fear, intimidation, humiliation, distress or other damage or harm to another person's health, emotional well-being, self-esteem or reputation, and includes assisting or encouraging such communication in any way.

¹⁶ Cyber-safety Act 2013 Article 19 (1) Any person who fails to comply with a protection order is guilty of an offence.

(2) Any person who, knowing that a protection order has been made, causes, contributes to or permits activities that are contrary to the order, is guilty of an offence.

(3) A person who is guilty of an offence under subsection (1) or (2) is liable on summary conviction to a fine of not more than \$5,000 or to imprisonment for a term of not more than six months, or both.

นอกจากโทษทางอาญาแล้ว กฎหมายนี้ยังกำหนดการเยียวยาทางแพ่งสำหรับผู้เสียหายใน มาตรา 21 โดยวางหลักว่า “บุคคลผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์นั้นมีความรับผิดชอบทางละเมิด ต่อผู้ถูกกลั่นแกล้ง”¹⁷ ศาลอาจมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนรวมถึงค่าสินไหมทดแทนทั่วไปค่า สินไหมทดแทนพิเศษค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (Punitive Damage) นอกจากนี้ในมาตรา 22 นั้น หากเป็นกรณีที่ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกเป็นผู้เยาว์หรือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี ผู้ปกครองต้องร่วม รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วยเว้นแต่ผู้ปกครองจะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ดูแลผู้กระทำอย่างสมเหตุสมผล แล้วในขณะที่ผู้กระทำความผิดก่อเหตุกลั่นแกล้งรังแก

กฎหมายฉบับนี้ยังได้แก้ไขกฎหมายการศึกษา (Education Act 1995-1996) โดยเพิ่มเติม บทบัญญัติที่สำคัญดังนี้

ใจความสำคัญของมาตรา 121 ที่มีสาระสำคัญว่า “หากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ครูผู้รับผิดชอบต้องเรียกพบนักเรียนคนดังกล่าว และรายงานพฤติกรรมให้ผู้อำนวยการโรงเรียน รับทราบ”¹⁸ และมาตรา 122 มีสาระสำคัญว่า “ในกรณีที่เป็นโรงเรียนรัฐบาลหากนักเรียนมี พฤติกรรมไม่เหมาะสม ให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการลงโทษได้ตามความเหมาะสม หากการลงโทษ เป็นการสั่งพักการเรียน สามารถสั่งพักการเรียนได้ไม่เกิน 10 วันทำการเรียนการสอนของ โรงเรียน”¹⁹ กล่าวคือ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ให้ครูสั่งให้เด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อ ความวุ่นวาย (Disruptive Behavior) ออกจากชั้นเรียนและส่งเรื่องต่อให้ครูใหญ่ สำหรับกรณี

¹⁷ Cyber-safety Act 2013 Article 21 A person who subjects another person to cyberbullying commits a tort against that person.

¹⁸ Education Act 1995-96 Article 121 Where a student in a class engages in unacceptable behaviour, the teacher of the class may require the student to leave the class and shall refer the student to the principal.

¹⁹ Education Act 1995-96 Article 122 Where a student enrolled in a public school engages in unacceptable behavior.

(a) on school grounds, on property immediately adjacent to school grounds, at a school-sponsored or school-related activity, function or program whether on or off school grounds, at a school bus stop or on a school bus; or

(b) at a location, activity, function or program that is off school grounds and is not school-sponsored or school-related, if the behaviour significantly disrupts the learning climate of the school, the principal, or the person in charge of the school, may take appropriate action as specified in the Provincial school code of conduct policy including suspending the student for a period of not more than ten school days.

โรงเรียนรัฐบาล (Public School) นั้นครูใหญ่มีหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เช่น การพักการเรียนเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมก่อความวุ่นวายไม่เกิน 10 วัน

นอกจากนั้นกฎหมายนี้ยังได้จัดตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบสวนการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ โดยเฉพาะเรียกว่า “Cyber-SCAN” มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียนรวมถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกกลั่นแกล้งเพื่อแก้ไขปัญหาก่อนการยื่นคำร้องคุ้มครองต่อศาล

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กฎหมายการกลั่นแกล้งออนไลน์ของประเทศแคนาดามีการให้ความคุ้มครอง หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ โดยมองไปในมุมของทางลักษณะการละเมิดคล้าย ๆ กับกฎหมายลักษณะละเมิดในประเทศไทย ซึ่งเมื่อเกิดคดีที่ถูกรังแกขึ้นจริง ทางฝ่ายกฎหมายของประเทศแคนาดาก็ไม่นิ่งนอนใจ ทำการบัญญัติกฎหมายคล้ายลักษณะละเมิดที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์โดยเฉพาะ โดยสามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเป็นที่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับข้อกักับการกระทำความผิดที่นำข้อมูลส่วนบุคคลมารังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศแคนาดาซึ่งส่งผลดีต่อประชาชนที่ได้รับความเสียหายทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรนำมาเป็นแบบอย่างให้กับประเทศไทย โดยทางประเทศแคนาดาได้มองว่า ภัยการกลั่นแกล้งออนไลน์เป็นภัยสังคมอย่างหนึ่งที่น่ากลัว และส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง เนื่องจากมีการประสานผ่านสื่อระบบออนไลน์อย่างแพร่หลายอยู่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งคนทั้งไปสามารถเข้าไปดูได้ อันเป็นสิ่งที่บั่นทอนจิตใจของผู้ถูกรังแกอยู่มากจนอาจเป็นผลนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อประชาชนรวมถึงในประเทศแคนาดาได้มีการตั้ง Cyber Scan ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นการปรึกษาให้คำแนะนำปัญหาเบื้องต้น อาจจะไม่ต้องถึงขั้นถูกทำร้าย หรือทำร้ายตัวเอง เพราะมีคนคอยให้คำปรึกษาเสมือนเป็นเพื่อนคู่ใจ แต่ของประเทศไทยนั้นยังไม่ได้ทำในส่วนนี้รวมถึงแคนาดายังมีกฎหมายทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นกฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ มีการห้ามห้ามผู้ถูกร้องเรียนกระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ห้ามผู้ถูกร้องเรียนติดต่อสื่อสารกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่ถูกกำหนด ห้ามผู้ถูกร้องเรียนทำการรังแกกลั่นแกล้งบุคคลอื่น เป็นต้น หากศาลได้กระทำการลงโทษแล้วนั่นเอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับกฎหมายที่ทางประเทศแคนาดาได้บังคับใช้ขึ้นมาในปัจจุบัน

3.1.3 ข้อเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนจึงมีความพยายามในการเสนอกฎหมายเฉพาะสำหรับการกระทำดังกล่าว คดีสำคัญซึ่งนำมาสู่การเรียกร้องให้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้แก่คดี United States V. Drew ที่ศาลตัดสินในปี ค.ศ. 2009 โดยข้อเท็จจริงคดีนี้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2006 เนื่องจาก Lori Drew ได้ลงทะเบียนใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคม MySpace และ

สร้างหน้าประวัติบุคคลซึ่งไม่มีตัวตนจริงขึ้นมาโดยใช้ชื่อ “Josh Evans” และติดต่อขอเป็นเพื่อนกับ Megan Meier อายุ 13 ปี ทั้งสองพูดคุยอย่างสนิทสนมกันต่อมา Lori Drew ในบทบาทของ Josh Evans ได้กล่าวถ้อยคำทำให้ Megan Meier กระแทกกระทอนใจเช่น “โลกนี้จะน่าอยู่ถ้าไม่มีเธอ” ส่งผลให้ Megan Meier กลายเป็นคนซึมเศร้าและในที่สุดได้ผูกคอตายการกระทำของ Lori Drew ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายของมลรัฐ Missouri โจทก์ (พนักงานอัยการ) จึงนำกฎหมายความผิดทางคอมพิวเตอร์ (Computer Fraud and Abuse Act หรือ CFAA) มาฟ้อง Lori Drew ในข้อหาเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยปราศจากอำนาจเนื่องจาก Drew ได้ฝ่าฝืนข้อตกลงการใช้งานของเว็บไซต์เครือข่ายสังคม MySpace โดยกรอกข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแท้จริงในการสมัครใช้งานเว็บไซต์ดังกล่าวศาลเห็นว่าเพียงการที่ Lori Drew ฝ่าฝืนข้อตกลงการใช้งานของเว็บไซต์ MySpace ยังไม่ถือว่าเป็นการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ โดยปราศจากอำนาจ (Unauthorized Access) จึงไม่เข้าองค์ประกอบความผิดศาลเห็นว่าหากพิจารณาว่าการฝ่าฝืนข้อตกลงการใช้งานเว็บไซต์ เป็นการเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยปราศจากอำนาจ หรือเกินขอบอำนาจจะส่งผลเป็นการให้อำนาจแก่เว็บไซต์ในการกำหนดนิยามความผิดทางอาญานอกจากนี้ยังส่งผลให้กฎหมาย CFAA กว้างเกินไปจนทำให้ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตที่เป็นผู้บริโภคจำนวนมากเสี่ยงต่อการเป็นผู้กระทำความผิดอาญาศาลจึงยกฟ้องโจทก์ โจทก์ไม่อุทธรณ์²⁰ หลังจากคดีนี้จึงมีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วย “การป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต” (Megan Meier Cyber Bullying Prevention Act) ในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบความผิดของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไว้ว่า “ผู้ใดส่งการสื่อสารระหว่างรัฐ หรือระหว่างประเทศด้วยเจตนาในการบังคับ ชูเชิญข่มขู่ ครอบงำหรือก่อให้เกิดความเศร้าเจ็บปวดทางอารมณ์ต่อผู้อื่น โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนพฤติกรรมที่ชั่ว ๆ และรุนแรงดังกล่าว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งรังแกทางออนไลน์ ต้องระวางโทษปรับ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”²¹

จากการเปรียบเทียบกับกฎหมายมลรัฐ Nova Scotia จะพบว่ามีความคล้ายคลึงกับร่างกฎหมายสหรัฐอเมริกา กล่าวคือมุ่งใช้บังคับกับการกระทำทางสื่อสังคมออนไลน์ การกระทำนั้นมุ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์ หรือจิตใจของผู้ถูกรังแกและเป็นการกระทำซ้ำ ๆ ต่อเนื่องกัน²²

อย่างไรก็ตามร่างกฎหมายของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวนั้นยังไม่มีมีการประกาศใช้เป็นกฎหมายด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาจึงยังไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ใน

²⁰ 259 F.R.D. 449.

²¹ คณาธิป ทองรวีวงศ์, รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (E-Proceedings): มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์, 7-8.

²² เรื่องเดียวกัน.

ระดับประเทศ (Federal law) ดังนั้นการปรับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองบุคคลจากการถูกลั่นแกล้ง
 รั้งแกออนไลน์จึงต้องพิจารณากฎหมายอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากการลั่นแกล้งรั้งแกทาง
 ออนไลน์ อาจประกอบด้วยพฤติกรรมและลักษณะการกระทำที่หลากหลายเช่นการลั่นแกล้งรั้งแกที่
 ผู้กระทำการกดดันให้ผู้ถูกลั่นแกล้งถอดเสื้อผ้าและบันทึกคลิปวิดีโอไว้โดยนำมาและเผยแพร่ทางสื่อสังคม
 ออนไลน์กรณีนี้อาจเกี่ยวข้องกับการปรับใช้ กฎหมายการเผยแพร่วัสดุลามกอนาจารทางอินเทอร์เน็ต
 การลั่นแกล้งโดยทำร้ายร่างกายเหยื่อแล้วถ่ายคลิปวิดีโอมาเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ อาจปรับใช้
 กฎหมายเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย การลั่นแกล้งโดยเผยแพร่ข้อความที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงอาจ
 ปรับใช้กฎหมายหมิ่นประมาทเช่นการล้อเลียนพฤติกรรม หรือรสนิยมทางเพศจะเห็นได้ว่าเนื่องจาก
 ยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดนิยามของ “การลั่นแกล้งรั้งแกออนไลน์” โดยเฉพาะจึงต้องพิจารณา
 พฤติกรรมตามข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไปว่าอาจเกี่ยวข้องกับกฎหมายใดบ้างนักวิชาการหลายท่าน
 จึงมีความเห็นว่ากฎหมายในสหรัฐอเมริกายังไม่เหมาะสมและเพียงพอในการนำมาปรับใช้เพื่อคุ้มครอง
 ผู้ถูกลั่นแกล้งรั้งแกทางอินเทอร์เน็ต²³

ปัจจุบันมีหลายรัฐที่บัญญัติให้การลั่นแกล้งออนไลน์เป็นความผิดอาญาเนื่องจากแนวโน้ม
 การลั่นแกล้งออนไลน์ที่มีความรุนแรงมากขึ้นจนเข้าลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นความผิดอาญา
 จึงมีการเสนอให้ใช้มาตรการทางอาญามาลงโทษผู้กระทำความผิด โดยส่วนมากแต่ละรัฐจะระบุให้การ
 ลั่นแกล้งออนไลน์เป็นความผิดลหุโทษ และกำหนดให้ใช้กระบวนการดำเนินคดีทางอาญาสำหรับเด็ก
 และเยาวชนโดยเฉพาะ เช่นรัฐ North Carolina ได้ออกกฎหมายที่กำหนดให้การลั่นแกล้งออนไลน์
 เป็นความผิดอาญากำหนดให้เป็นความผิดฐานลหุโทษ (Misdemeanor) โดยได้เพิ่มบทบัญญัติ
 14-458.1. ใน Chapter 14 ของ General Statute รัฐ Idaho ได้ออกกฎหมายอาญาที่ให้คำนิยาม
 และห้ามการคุกคาม ช่มชู้ และลั่นแกล้งออนไลน์ในหมู่นักเรียน โดยกำหนดไว้ใน 18-917A. Title
 18 ของ Idaho Statutes โดยกำหนดนักเรียนซึ่งละเมิดมาตรานี้ต้องรับโทษลหุโทษอย่างเบา
 (Infraction)²⁴

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การนำเสนอเกี่ยวกับกฎหมายของการกระทำการลั่นแกล้งทางออนไลน์
 ของประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นเรื่องที่ควรปฏิบัติเนื่องจากเป็นหลัก และ Case Study ที่เกิดขึ้น
 จริงในหลาย ๆ คดีส่วนใหญ่เป็นคดีของการฆ่าตัวตายซึ่งมีสาเหตุมาจากการถูกลั่นแกล้ง โดยบังคับ
 ช่มชู้ ให้เปลือยภาพ หรือหลอกใช้ ซึ่งถือว่าเป็นการถูกรังแก โดยกระทำการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
 สื่ออินเทอร์เน็ตออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขอย่าง

²³ เรื่องเดียวกัน.

²⁴ เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกลั่นแกล้งในสังคม
 ออนไลน์”, 64.

จริงจังเสียที โดยการยื่นเสนอบทบัญญัติให้การกลั่นแกล้งออนไลน์เป็นความผิดอาญาโดยมีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกกลั่นแกล้งเป็นหลักโดยที่ใช้การเสนอกฎหมายเข้ามาให้ผ่านมติ โดยประเด็นแรกนั้นควรศึกษาเกี่ยวกับการพิจารณาในด้านของการคุกคามบนโลกสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการล่อเลียน หรือการถูกบังคับข่มขู่ให้กระทำการอนาจารบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงจากปัญหาที่เกิดขึ้น และกฎหมายนั้นในปัจจุบันยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะแสดงผลลงโทษต่อผลโดยตรงที่จะลงโทษผู้ที่กระทำความผิดทั้งนี้นักวิชาการด้านกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า กฎหมายในสหรัฐอเมริกายังไม่เหมาะสมและเพียงพอในการนำมาปรับใช้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นว่า ในเวลานี้ต้องมีกฎหมายโดยเฉพาะแล้ว เนื่องจากปัจจุบันนี้ คนทั่วไปใช้โซเชียล อินเทอร์เน็ตผ่านระบบสมาร์ตโฟน คอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่แท็บเล็ต ซึ่งทำให้โลกเราเท่าทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ คนทั่วไปสามารถเข้าถึงข่าวสารได้โดยง่าย ประชากรเสฟส์บนอินเทอร์เน็ต มากกว่าสื่อที่ทางรัฐบาลนำเสนอเสียอีก ซึ่งส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคล และการถูกนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ในทางที่ผิด ซึ่งจะต้องควรมีกฎหมายที่บังคับโดยจริงจัง อาทิเช่น การรังแกในสื่อสังคมออนไลน์ คนทั่วไปอาจเห็นว่า เป็นเรื่องเล็กน้อยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาในครอบครัวเท่านั้น แต่ที่จริงแล้วส่งผลกระทบเป็นวงกว้างอยู่พอสมควร เนื่องจาก สื่ออินเทอร์เน็ตนี้คนทั่วไปสามารถนำเสนออะไร หรือบอกให้คนอื่นรู้ได้ว่าตัวเองอยู่ที่ไหนส่งผลให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลและรับทราบถึงสถานที่ที่คนอื่นกำลังทำกิจกรรมอยู่

3.2 การให้ความคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ ตามหลักกฎหมายของประเทศสหภาพยุโรป

3.2.1 การให้ความคุ้มครองบุคคลตามหลักกฎหมาย General Data Protection Regulation (GDPR) ของประเทศสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรป (European Union: EU) เริ่มบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวฉบับใหม่ในกลุ่มประเทศสมาชิกตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2561 เป็นต้นไป และสื่อหลายสำนักรายงานว่าผู้ประกอบการธุรกิจในหลายภูมิภาคทั่วโลกที่ให้บริการลูกค้าในสหภาพยุโรปอาจได้รับผลกระทบจากกฎหมายฉบับนี้ โดยกฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป หรือ GDPR มีเนื้อหาคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองใน 28 ประเทศสหภาพยุโรป โดยระบุว่า ข้อมูลส่วนบุคคลคือข้อมูลทั้งที่เข้ารหัสหรือไม่เข้ารหัส แต่สามารถบ่งชี้ หรือระบุตัวตนของบุคคลได้ ด้วยเหตุนี้บริษัท หน่วยงาน หรือองค์กรใด ๆ ก็ตามทีเข้าถึง หรือเก็บข้อมูลเหล่านี้โดยไม่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการ เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อมูล อาจเข้าข่ายมีความผิดฐานละเมิดกฎหมายดังกล่าว

คำจำกัดความ “ข้อมูลส่วนบุคคล” ตามกฎหมายจีดีพีอาร์ของสหภาพยุโรปได้หมายความว่า รวมถึงชื่อ นามสกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชน หมายเลขไอพี ข้อมูลการใช้งานอินเทอร์เน็ต พิกัด

ที่ถูกจดจำในระบบอินเทอร์เน็ต และประวัติการรักษาพยาบาลต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสู่การระบุหรือ บ่งชี้ตัวตนของบุคคลต่าง ๆ ได้ ซึ่งที่ผ่านมาบริษัทของเอกชน รวมถึงกิจการอีคอมเมิร์ซในหลาย ประเทศทั่วโลกได้เก็บข้อมูลดังกล่าวโดยอัตโนมัติ แต่เมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้แล้ว จะทำให้ หลายบริษัทต้องปรับเปลี่ยนกฎและหลักปฏิบัติในการเก็บข้อมูลของลูกค้าซีเอ็นเอ็นรายงานว่ากิจการ ที่จะได้รับผลกระทบ ได้แก่ บริษัทคอลเซ็นเตอร์ หรือศูนย์ให้บริการลูกค้าในประเทศต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบัน “อินเดีย” เป็นประเทศที่มีธุรกิจดังกล่าวมากที่สุดในโลก การจะเก็บข้อมูลของลูกค้าที่อยู่ในกลุ่ม ประเทศสหภาพยุโรปโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร อาจทำให้บริษัทได้รับผลกระทบได้ ช่วงเวลาที่ผ่านมาสื่อโซเชียลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ รวมถึงแอปพลิเคชันสนทนาผ่าน โทรศัพท์สมาร์ทโฟนอย่างวอทซ์แอป รวมถึงเสิร์ชเอ็นจินชื่อดังอย่าง “กูเกิล” ต่างพยายามที่จะ ปรับเปลี่ยนกฎและสื่อสารกับผู้ใช้งานให้มีความตระหนักถึงผลกระทบจากกฎหมายใหม่ของสหภาพ ยุโรป โดยมีการส่งอีเมลล์แจ้งให้ผู้ใช้งานอนุมัติหรือยินยอมจะให้บริการสื่อโซเชียลเหล่านี้เก็บข้อมูลส่วน บุคคลได้ แต่ผู้ใช้งานสื่อต่าง ๆ จำนวนมากไม่ทราบว่าต้องอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร หรือใน กรณีที่มีการอนุญาตให้ใช้ข้อมูล ผู้ใช้หลายคนก็ไม่ทราบแน่ชัดว่าข้อมูลใดบ้างที่จะถูกเก็บบันทึก หรือ ถูกนำไปใช้เพื่อธุรกิจต่าง ๆ ประเด็นสำคัญที่ทำให้สหภาพยุโรปพยายามผลักดัน กฎหมายคุ้มครอง ความเป็นส่วนตัวเพื่อบังคับใช้ในกลุ่มประเทศสมาชิก รวมถึงคุ้มครองพลเมืองของตนที่อยู่ในประเทศ อื่น ๆ ทั่วโลก เป็นผลมาจากที่บริษัทผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตถูกร้องเรียนมากขึ้นว่า ผูกขาดด้านการให้บริการ และพยายามแสวงหาประโยชน์จากการเก็บบันทึกข้อมูลผู้ใช้งาน ทำให้ ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวในเวลาที่ผ่านมามีผู้ใช้กูเกิลยื่นขอความคุ้มครอง จากศาลยุโรป เพื่อให้เขาได้รับ “สิทธิที่จะถูกลืม” หลังจากที่เขาได้รับผลกระทบด้านความน่าเชื่อถือ เพราะข้อมูลสถานะทางการเงินที่ติดลบในอดีตของเขายังสามารถสืบค้นได้โดยระบบค้นหาข้อมูลของ กูเกิล และศาลยุโรปตัดสินเมื่อปี 2557 ให้กูเกิลเคารพสิทธิดังกล่าวของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล²⁵

หากพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในระดับต่างประเทศแล้วเราจะพบว่า นานาประเทศได้ให้ ความสำคัญกับเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัว (Data Protection) เป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นข้อมูล ในรูปแบบใด โดยเฉพาะข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดปัญหาการถูกละเมิดมากที่สุดอันเนื่องมาจาก พัฒนาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าและความล้าสมัยของระบบคอมพิวเตอร์ที่มี คุณสมบัติประมวลผลแต่ก็แฝงอันตรายหากถูกนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสมในปี พ.ศ. 2561 การชู้ กรรโชกทางดิจิทัลจะเป็นโมเดลธุรกิจหลักของอาชญากรคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ และเป็นแรงผลักดันให้ เกิดอุบายอื่น ๆ ที่จะหลอกลวงเหยื่อกระเปาะหนักตามมา ขณะที่ช่องโหว่ในอุปกรณ์ไอโอทีจะเริ่มขยาย

²⁵ Voice TV, อียูเริ่มใช้ ก.ม. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งโลกวันกระทบธุรกิจ [Online], 25 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://voicetv.co.th/read/BJxeqYHJ7>.

พื้นที่ของการโจมตีอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากอุปกรณ์เหล่านี้จะเชื่อมต่อถึงกันมากยิ่งขึ้นจนเป็นสภาพแวดล้อมแบบอัจฉริยะในทุกแห่งหน อุบายหลอกลวงทางอีเมลธุรกิจจะตกเหยื่อที่เป็นองค์กรมากขึ้นเพื่อหลอกเอาเงิน ยุคสมัยของข่าวปลอมและการโฆษณาชวนเชื่อทางอินเทอร์เน็ตจะยังคงดำเนินต่อไปด้วยลูกไม้เก่า ๆ ของอาชญากรคอมพิวเตอร์ การเรียนรู้ของเครื่องจักร (Machine Learning) และแอปพลิเคชันด้านบล็อกเชนจะให้ทั้งความหวังและเป็นหลุมพรางอันตราย บริษัทต่าง ๆ จะต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวให้ทันกับการบังคับใช้กฎหมายการปกป้องข้อมูลทั่วไป (General Data Protection Regulation: GDPR) ไม่เพียงแต่องค์กรจะเต็มไปด้วยจุดอ่อนเท่านั้น แต่ช่องโหว่ในกระบวนการภายในจะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อบ่อนทำลายการผลิตด้วยเช่นกัน²⁶

3.2.2 การรับผิดชอบของบุคคลตามหลักกฎหมาย General Data Protection Regulation (GDPR)

เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2558 รัฐสภายุโรปและคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปได้ลงมติเห็นชอบความตกลงสำหรับร่างกฎหมายให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคฉบับใหม่ คือ General Data Protection Regulation (GDPR) ซึ่งเมื่อกระบวนการบัญญัติกฎหมายของทั้งคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปและรัฐสภายุโรปในขั้นต่อไปเสร็จสิ้นภายในประมาณเดือนมีนาคม หรือเมษายนในปีแล้ว กฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์ภายในเวลาประมาณ 2 ปีข้างหน้า และจะมีผลบังคับใช้แทนกฎหมายฉบับปัจจุบัน คือ EU Data Protection Directive ที่บังคับใช้โดยหน่วยงานกำกับดูแลของแต่ละประเทศสมาชิกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยร่างกฎหมายฉบับนี้มีข้อกำหนดให้ธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจบริการทางอินเทอร์เน็ตต้องปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่เพิ่มความเข้มงวดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค เช่น การกำหนดให้ธุรกิจใด ๆ ที่มีกิจกรรมหลักเกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูล (Data Protection Officer) และการกำหนดให้ธุรกิจที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการต้องระบุเงื่อนไขการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคลด้วยภาษาที่ชัดเจน และเข้าใจง่ายพร้อมทั้งต้องขอรับความยินยอมจากผู้ใช้บริการในการจัดเก็บ และใช้งานข้อมูลดังกล่าว โดยธุรกิจต่าง ๆ ไม่สามารถสรุปจากการที่ของลูกค้าไม่ได้แย้งเงื่อนไข หรือการกรอกแบบฟอร์มยอมรับเงื่อนไขการใช้งานให้แกลูกค้าล่วงหน้าว่า เป็นการให้ความยินยอมโดยลูกค้า²⁷

²⁶ เทรนด์ แล็บส์ศูนย์วิจัยและพัฒนา และสนับสนุนด้านเทคนิคทั่วโลก, แนวโน้มภัยคุกคามทางไซเบอร์ในปี 2561 [Online], 31 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.techtalkthai.com/2018-security-threat/>.

²⁷ “กม.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใหม่ฮือๆ จะมีผลต่อผู้ประกอบการไทย?”, กรุงเทพธุรกิจ [Online], 25 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636860>.

หนึ่งในหลายมาตรการใหม่ที่สหภาพยุโรปจะกำหนดให้ใช้ภายใต้ร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ มาตรการการคุ้มครอง “สิทธิที่จะถูกลืม” (Rights to be Forgotten) โดยสิทธินี้เป็นสิทธิที่ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปได้ตีความและชี้ชัดในคำพิพากษาเมื่อปี พ.ศ. 2557 ว่า “สิทธินี้เป็นสิทธิของผู้บริโภคในยุโรป และมีผลให้ผู้ให้บริการใด ๆ ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลในอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเกี่ยวข้อง ล้าสมัย หรือไม่มีความสำคัญใด ๆ อีกต่อไป จำเป็นต้องลบข้อมูลดังกล่าวตามคำร้องขอของบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ๆ”

มาตรการคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืมและการคุ้มครองสิทธิข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปอื่น ๆ อาจดูเหมือนว่าจะส่งผลกระทบต่อบริษัทผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตรายใหญ่ เช่น Facebook หรือ Google ที่เป็นคู่กรณีในคดีความต่าง ๆ ที่ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปได้ตัดสินในช่วงที่ผ่านมาเท่านั้น แต่ในปัจจุบันการประมวลผลข้อมูลที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากในการทำ การตลาดของธุรกิจต่าง ๆ เพราะการสร้างและใช้ฐานข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำ การตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ก็ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ข้อมูลที่อยู่ อีเมล หรือหมายเลขโทรศัพท์ของลูกค้า แต่ยังรวมถึงประวัติการซื้อสินค้าและบริการ หรือความชอบส่วนตัวของลูกค้า ซึ่งเมื่อกฎหมาย GDPR มีผลบังคับใช้แล้ว ผู้ประกอบการก็ไม่อาจสร้างฐานข้อมูลของลูกค้าได้หากลูกค้าไม่ให้ความยินยอมอย่างชัดเจนหรือแม้แต่การจดเก็บ หรือใช้ข้อมูลของอดีตลูกค้าในการทำ การตลาด เช่นการส่งข้อมูลโฆษณาสินค้า หรือบริการทางอีเมลก็ไม่สามารถทำได้อีกต่อไป เนื่องจากผู้บริโภคมีสิทธิความเป็นเจ้าของ และสามารถโยกย้ายข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวไปบริษัทคู่แข่ง หรือสามารถขอให้บริษัทลบข้อมูลดังกล่าวออกจากฐานข้อมูลได้

อย่างไรก็ตาม ความน่าสนใจมากที่สุดของร่างกฎหมายฉบับนี้อยู่ที่บทลงโทษสำหรับธุรกิจที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสหภาพยุโรปที่จะมีผลเป็นค่าปรับซึ่งมีเพดานสูงถึง 20 ล้านยูโร หรือร้อยละ 4 ของรายได้ทั้งหมดจากทั่วโลกของบริษัทที่ถูกลงโทษแล้วแต่ว่าจำนวนใดจะสูงกว่า และที่สำคัญที่สุด ผลบังคับใช้จะไม่จำกัดเฉพาะบริษัทที่ตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเท่านั้น แต่จะครอบคลุมไปถึงบริษัทที่มีลูกค้าอยู่ในสหภาพยุโรปด้วย ซึ่งแม้ว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะมีข้อยกเว้นสำหรับธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามคำจำกัดความของคณะกรรมการกิจการยุโรปแต่หากกิจกรรมของ ธุรกิจ SMEs ใช้การเก็บและประมวลผลข้อมูลจำนวนมาก ธุรกิจดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของ GDPR ด้วย และยิ่งไปกว่านั้น GDPR ได้กำหนดด้วยว่า ขอบเขตความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายของสหภาพยุโรปไม่ได้เป็นของผู้จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคล (Data Controller) เพียงผู้เดียวอีกต่อไป แต่ผู้ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Processor) อาทิ บริษัทการตลาดที่ทำหน้าที่ วิจัยข้อมูล จำเป็นต้องมีความรับผิดชอบด้วยเช่นกันร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นความพยายามของสหภาพ ยุโรปที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายของสหภาพยุโรปในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพ ยุโรปเป็นไปอย่างกว้างขวาง แม้กระทั่งในประเทศที่อยู่นอกอาณาเขตภายใต้กฎหมายของสหภาพ

ยุโรป ซึ่งความพยายามของสหภาพยุโรปในการทำให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทั้งนี้ ที่ผ่านมาสหภาพยุโรปได้พยายามสร้างมาตรฐานในการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยการใช้ Safe Harbour Agreement ซึ่งเป็นความตกลงที่ยอมรับระดับการกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวในระดับทวิภาคีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศและเขตปกครองตนเองที่อยู่นอกสหภาพยุโรป เช่น แคนาดา อิสราเอล สวิตเซอร์แลนด์ หรือหมู่เกาะแพโรของเดนมาร์กแต่การใช้ Safe Harbour Agreement ของสหภาพยุโรปยังเป็นไปในขอบเขตที่จำกัด และเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปได้ตัดสินว่า คำสั่งของคณะกรรมการสิทธิการยุโรปที่อนุญาตให้ผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต หรือบริษัทต่าง ๆ สามารถใช้โครงข่ายการรับส่งข้อมูลระหว่างสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากหน่วยงานที่ดูแลด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยอิงจากความตกลง Safe Harbour Agreement ระหว่างสหภาพยุโรปกับสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2543 เป็นโมฆะ ทำให้บริษัทที่มีการรับ-ส่งข้อมูลผ่านโครงข่ายระหว่างสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องทำสัญญาซึ่งร่างโดยคณะกรรมการสิทธิการยุโรประหว่างนิติบุคคลผู้รับและนิติบุคคลผู้ส่งข้อมูลออกนอกสหภาพยุโรปเพื่อยืนยันว่า บริษัทได้ให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานตามกฎหมายของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปในระดับที่เป็นไปตาม EU Data Protection Directive ฉบับปัจจุบัน แต่บริษัทเหล่านี้ยังคงมีความเสี่ยงที่จะถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกานั้น คำตัดสินของศาลยอมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องหาทางสรุปการเจรจา Safe Harbour Agreement ฉบับใหม่กับสหภาพยุโรปที่ดำเนินการเจรจามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และหลายฝ่ายคาดว่าน่าจะยังไม่สามารถสรุปการเจรจาได้ภายในวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2559 ตามกำหนดเวลาที่ทั้งสองฝ่ายได้ตั้งไว้ นอกจากนี้เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2559 นาง Margerthe Vestager กรรมการสิทธิการยุโรปด้านนโยบายการแข่งขันของสหภาพยุโรปได้กล่าวด้วยว่า การใช้และครอบครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานโดยผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตรายใหญ่อาจนำไปสู่การใช้อำนาจครองตลาด ซึ่งธุรกิจขนาดใหญ่ของสหรัฐมีความกังวลอย่างมากว่า คณะกรรมการสิทธิการยุโรปจะใช้มาตรการในการกำกับดูแลการแข่งขันในตลาดรวมมาประกอบในการกำกับดูแลข้อมูลส่วนบุคคลด้วยในช่วงที่สหรัฐ ยังไม่สามารถสรุปการเจรจา Safe Harbour Agreement ได้

อย่างไรก็ตามมาตรการใหม่ที่มาพร้อมกับ GDPR ที่กำลังจะเกิดขึ้นจะเพิ่มความเข้มงวดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานในสหภาพยุโรป และมีผลกับทุกประเทศไม่ว่าประเทศนั้น ๆ จะมี Safe Harbour Agreement กับสหภาพยุโรป หรือไม่ก็ตาม ดังนั้น ธุรกิจไทยที่มีลูกค้าอยู่ในสหภาพยุโรปและจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ หรือประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าที่อยู่ในสหภาพ

ยุโรป ไม่ว่าจะใช้สำหรับการค้าขายสินค้าและบริการ หรือกิจกรรมทางการตลาดอื่น ๆ ที่ต้องใช้ การประมวล หรือจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว เพื่อปฏิบัติตาม กฎระเบียบใหม่ของสหภาพยุโรปภายในเวลา 2 ปีข้างหน้า ก่อนกฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ อย่างสมบูรณ์เช่นกัน

จากปัญหาความรุนแรงในการรังแกออนไลน์ได้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะพบได้จากการสำรวจของ สำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuters) มีสถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งกันทางอินเทอร์เน็ต โดยมีการ สำรวจผู้ปกครองใน 24 ประเทศ ซึ่งพบว่าผู้ปกครองกว่าร้อยละ 12 ยอมรับว่าลูกของตนเคยมี ประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตร้อยละ 24 ของผู้ปกครองกล่าวว่ารู้จักเด็กใน ชุมชนที่อาศัยอยู่ ซึ่งเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับ Cyber Bullying ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองร้อยละ 60 กล่าวว่าลูก ๆ ของตนเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการข่มขู่ การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บ โซเชียลเน็ตเวิร์ค เช่น เฟสบุ๊ก²⁸

ตัวกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงของบริษัทต่าง ๆ ในการจัดเก็บบันทึก และ ประมวลผลข้อมูลจำนวนมากที่มาจากประชากรที่อยู่ใน EU โดยมีการกำหนดให้เปิดเผยว่าข้อมูลที่ บริษัทจะจัดเก็บไปมีอะไรบ้าง และจะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ใครต่อหรือไม่ซึ่งกฎหมายนี้ไม่ได้มีผลกับ บริษัทไอทีเท่านั้น แต่ยังมีกับผลผู้ให้บริการด้านสุขภาพตัวแทนขายประกันธนาคาร และอีกหลาย บริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ความละเอียดอ่อนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้²⁹

ผู้สังเกตการณ์เรื่องความเป็นส่วนตัว (Privacy) ชี้ว่าการเกิดประเด็นเรื่อง Cambridge Analytica กับ Facebook ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเริ่มตระหนักแล้วว่า ทำไมต้องมีกฎหมาย GDPR ที่ประชาชนสามารถควบคุมการเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวจากคนอื่น ๆ ได้มาก ขึ้นซึ่งกฎหมาย GDPR ถือเป็นสิ่งที่สร้างผลกระทบครั้งใหญ่ต่อการเก็บข้อมูลที่จะกลายเป็นหลักฐาน บนโลกออนไลน์ หรือ Digital Footprint ในอนาคต และยังสร้างผลกระทบต่อวิธีการปกป้องข้อมูล ของเราจากผู้ให้บริการและแอปพลิเคชันต่าง ๆ อีกด้วย³⁰

²⁸ กนกเขตต์ เล็กตระกูล และคณะ, Stop cyber bullying [Online], 1 มิถุนายน 2561. แหล่งที่มา <https://cyberbullying101site.wordpress.com/สถิติที่น่าสนใจ>.

²⁹ Techsauce, กฎหมาย GDPR คืออะไร? ตอบทุกข้อสงสัยที่คนใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกต้องรู้.

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการกระทำที่ส่งผลต่อการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้นสหภาพยุโรปจึงได้ออกกฎหมายใหม่มาแทนกฎหมายเดิม โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญใน GDPR รวมทั้งความแตกต่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ผ่านมา³¹ ได้แก่

- 1) การบังคับใช้กฎหมายนอกอาณาเขต (Extraterritorial Applicability) คือ ผู้รับข้อมูลไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ต้องทำตาม GDPR
- 2) บทลงโทษแรงขึ้น คือ มีค่าปรับสูงถึง 20 ล้านยูโร
- 3) การขอความยินยอม (Consent) จากเจ้าของข้อมูลต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน กระชับ ไม่ใช่ภาษากฎหมาย และเข้าใจง่าย เช่นเดียวกับการถอนความยินยอมก็ต้องทำได้ง่ายเช่นกัน
- 4) การแจ้งเตือนเมื่อเกิดเหตุข้อมูลรั่ว (Breach Notification) ต้องดำเนินการภายใน 72 ชั่วโมง
- 5) สิทธิในการเข้าถึง (Right to Access) คือ ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบว่าข้อมูลถูกใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด และต้องจัดทำสำเนาข้อมูลให้กับเจ้าของข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยห้ามเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม
- 6) สิทธิที่จะถูกลืม (Right to be Forgotten) คือ เจ้าของข้อมูลสามารถขอให้ลบข้อมูลของตัวเองออกได้ และข้อมูลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการประมวลผลก็ต้องลบทำการออกด้วย
- 7) สิทธิในการโอนย้ายข้อมูลของตนจากผู้ประกอบการหนึ่งไปยังผู้ประกอบการอื่นได้ (Data Portability)
- 8) ให้ความสำคัญกับการป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลตั้งแต่การออกแบบ (Privacy by Design) โดยให้ใช้มาตรการทางเทคนิคที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการป้องกันข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น
- 9) ต้องมีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คือ Data Protection Officers (DPO) ทำหน้าที่ติดตามกิจกรรมประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่และข้อมูลอ่อนไหว และมีการกำหนดคุณสมบัติของ DPO ไว้ด้วย เช่น มีความรู้ความเชี่ยวชาญการจัดเก็บข้อมูล รายงานการทำงานตรงต่อผู้บริหาร และต้องไม่ทำงานอื่นที่อาจสร้างความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ เป็นต้น

หลักการสำคัญของ GDPR ได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้เกิดความรัดกุมและชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการไหลเวียนของข้อมูลส่วนบุคคลข้ามพรมแดนโดยเสรี (Free/ Cross-border Flow of Personal Data) เนื่องจากเห็นว่าจำเป็นต่อการขับเคลื่อนของการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศ และการให้ Policy Space ในกรณีควบคุม หรือถ่ายโอนข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อความมั่นคง

³¹ สำนักงานเจรจาการค้าบริการและการลงทุน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **สรุปสาระสำคัญกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป** [Online], 30 เมษายน 2561. แหล่งที่มา <http://www.dms.moph.go.th/dmsweb/educations/GDPR.pdf>.

ของชาติ (Public Security/ National Security) ซึ่งไม่จำเป็นต้องยึดตาม GDPR แต่ให้ยึดตาม Union Legal Act และกฎหมายของประเทศสมาชิก (National Law) รวมทั้งหน่วยงานรัฐบาล ยังคงมีสิทธิ “เก็บใช้ หรือถ่ายโอน” ข้อมูลเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เช่น การใช้ประโยชน์ด้านการจัดเก็บภาษี และการสืบสวนเรื่องการเงิน เป็นต้น³²

การบังคับใช้กฎหมายนี้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหลากหลายชนิด เช่น ชื่อบุคคล และรหัสประจำตัวประชาชนนอกจากนี้กฎหมายนี้ยังคุ้มครองข้อมูลสารสนเทศที่แสดงให้เห็นกิจกรรมของบุคคลนั้น ๆ ที่ทำบนออนไลน์และออฟไลน์ได้ ประกอบด้วยข้อมูลพิกัดที่ตั้ง (Location) หมายเลข IP Addresses, Cookies และข้อมูลอื่น ๆ ที่บริษัทต่าง ๆ ให้ติดตามพฤติกรรมผู้ใช้เมื่อเข้าอินเทอร์เน็ต ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ Facebook และ Social Media อื่น ๆ อย่างไรก็ตามผู้ใช้บริการรายใหญ่บนโลกออนไลน์ และบริษัทด้าน Social Media ต่าง ๆ ก็กำลังเปลี่ยนแปลง Privacy Policy (นโยบายความเป็นส่วนตัว) และ Terms of Service (เงื่อนไขในการให้บริการ) เพื่อรองรับกฎหมายฉบับใหม่นี้หลังจากกฎหมายฉบับนี้ออกมาแล้ว Facebook จะได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแลในยุโรปอย่างใกล้ชิด หลังจากการเกิดข้อพิพาทอย่างกรณี “Cambridge Analytica รวมไปถึงข้อกังวลอื่น ๆ ต่อ Facebook เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลอย่างก่อนหน้านี้ ก็เกิดกรณีที่ผู้ใช้ก็เกิดความไม่พอใจ เมื่อ Facebook และ Instagram อ้างว่าตัวเองเป็นเจ้าของข้อมูลและรูปภาพผู้ใช้อีกด้วย เมื่อข้อบังคับของกฎหมายฉบับนี้ไปเปรียบเทียบกับกรณีนี้ ก็ทำให้เห็นชัดเจนว่าการกระทำของ Facebook นั้นไม่โอเคเลยในการเข้าไปปากคำกับคณะกรรมาธิการยุติธรรมและพาณิชย์ และวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2561 โดย Mark Zuckerberg ได้กล่าวว่าเขาสันนิษฐานในหลักการของการเลือกใช้มาตรฐานต่อผู้ใช้ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการใช้กฎหมาย GDPR ก่อนที่พวกเขาจะยินยอมให้ข้อมูลแก่บริษัทแต่ Mark ก็ไม่ได้กล่าวในส่วนของการรายละเอียดเพิ่มเติมไว้แต่ต่อมากลับมีภาพกระดาศโน้ตที่ Mark ที่มีนักข่าวถ่ายภาพได้ในระหว่างเข้าไปปากคำ ซึ่งมีประโยคหนึ่งในกระดาศที่ระบุว่า “อย่าพูดว่าพวกเราได้ทำในสิ่งที่ GDPR กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว”

การกระทำของ Mark ก็อาจจะทำให้เห็นว่ากฎหมายนี้ส่งผลกระทบต่อ Social Media อย่าง Facebook และเจ้าอื่น ๆ ไม่มากก็น้อย”³³

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นตามหลักของ (General Data Protection Regulation: GDPR) ซึ่งเป็นกฎหมายข้อกฎหมายของสหภาพยุโรปที่จัดทำขึ้นมาใหม่เป็นกฎหมายที่พูดได้โดยตรงถึงการคุ้มครองส่วนบุคคลที่มีโทษเป็นค่าปรับอยู่ที่หลักล้าน ซึ่งมีมูลค่าค่อนข้างสูง การถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลนี้เป็นเหตุส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้เกิดการละเมิดทางสื่อ

³² เรื่องเดียวกัน.

³³ Techsauce, กฎหมาย GDPR คืออะไร? ตอบทุกข้อสงสัยที่คนใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกต้องรู้.

สังคมออนไลน์ โดยจะเกี่ยวกับในเรื่องของการที่ผู้ที่จริงจังจะรังเกียจต้องการที่จะเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล หรือข้อมูลทั่วไปต่าง ๆ ของผู้ที่จะรังแกแล้วจึงใช้ข้อมูลส่วนตัวที่เป็นปมด้อย หรือข้อมูลในทางด้านลบ ที่ทำให้ผู้ถูกรังแกได้รับความเสียหายหากได้เปิดเผยออกไป ผู้ที่จะกระทำการรังแกนั้น เมื่อได้รับข้อมูล ส่วนบุคคลนี้ก็จะเป็ประโยชน์ในการข่มขู่ ทั้งวาจา และจิตใจ โดยใช้รูปภาพ หรือการโฆษณา ซึ่งพบเห็นได้บ่อย ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก อินสตราแกรม เป็นต้น ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย ประชาชนเข้าใช้ได้ตลอดเวลา อาจกล่าวได้ว่าสื่อสังคมนั้นเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำรงชีวิตของคนในปัจจุบัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับ (General Data Protection Regulation: GDPR) ที่เป็นกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปนั้นมีผลประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อม ต่อการศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องของการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยสื่อสังคมออนไลน์นั้นแบ่งออกเป็นมุมกว้างทางสังคม เป็นภัยจากสื่อของครอบครัวที่รับมือ เพื่อไม่ให้ผู้ถูกรังแกได้รับผลกระทบถึงจิตใจนั่นเอง ส่วนในเรื่องของข้อมูลส่วนบุคคล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จะนำเสนอในบริบทของหลักกฎหมาย และการบังคับใช้ที่ถูกต้อง โดยศึกษาได้จากกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริง จากคำพิพากษา และข้อเท็จจริงในคดีต่าง ๆ ซึ่งรวมไปอยู่ในเรื่องของการถูกคุกคามจากสื่อสังคมออนไลน์และการกลั่นแกล้งของสื่อสังคมออนไลน์ด้วย ดังนี้ (General Data Protection Regulation: GDPR) จึงเป็นกรณีศึกษาที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบในหัวข้อต่อไปได้

3.3 การให้ความคุ้มครองตามหลักกฎหมายเกี่ยวกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ของประเทศไทย

แนวทางหลักในการให้ความคุ้มครองบุคคลตามหลักกฎหมายไทย และการกำกับดูแลอาชญากรรมไซเบอร์ของไทยนั้นได้รับอิทธิพลมาจาก อนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Convention on Cyber-crime) โดยสภาแห่งยุโรป (The Council of Europe) กฎหมายหลายฉบับของสหรัฐอเมริกา อาทิเช่น กฎหมายการฉ้อโกง และการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด (Computer Fraud and Abuse Act 1986) ซึ่งเป็นกฎหมายกำหนดฐานความผิด เช่น การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเกินขอบเขตที่ได้รับอนุญาต กฎหมายแคนสแปม (CAN-SPAM Act ย่อมาจาก Controlling the Assault of Non-Solicited Pornography And Marketing Act of 2003) เป็นการกำหนดมาตรฐานการห้ามการส่งอีเมลขยะ กฎหมายการขโมยข้อมูลระบุตัวตนและการปลอมตน (Identity Theft and Assumption Deterrence Act) ส่วนในฝั่งอังกฤษ เช่น กฎหมายการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด (Computer Misuse Act) และกฎหมายการคุ้มครองข้อมูล (Data Protection Act) เป็นต้นซึ่งรากฐานเหล่านี้ก็ได้เกิดเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) ได้ประกาศบังคับใช้เป็นการทั่วไปแล้ว อาชญากรรมไซเบอร์จึงได้รวมถึงการ

กระทำความผิดทางอาญาต่อคอมพิวเตอร์และการนำคอมพิวเตอร์ไปก่ออาชญากรรมด้วย³⁴ รวมทั้งการปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393

ดังนั้นจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าการให้ความคุ้มครองทางการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ ได้มีการนำเอากฎหมายมาบังคับใช้รวม ๆ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และคดีที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ภัยจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ ไม่ได้มีแค่ในทางกายภาพอย่างเดียวตามความเข้าใจอย่างที่ผ่านมาเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงภัยทางความคิดด้วย อีกทั้งยังมีการใช้หลักการของจิตวิทยา การถูกกระทบกระเทือนจากคำพูด ซึ่งเป็นการละเมิดมีลักษณะอันเป็นการผิดกฎหมาย มีการดูหมิ่น ต่ำทอ และหลายประเทศเองก็ต้องนำการมาบังคับใช้ โดยการนำเรื่องต่าง ๆ โศกนาฏกรรมที่โศกเศร้า คดีที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง และกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงมาศึกษาประกอบกับหลักการถูกรังแก การทำร้ายร่างกายและจิตใจ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ได้รับ และเกิดผลจนนำไปสู่การทำร้ายตัวเอง เพราะถูกล้อเลียนเกี่ยวกับปมด้อย ถูกเกลียดชัง จากการถูกเปิดเผยเรื่องที่อื้อฉาว จนทำให้รู้สึกความไร้คุณค่าในตัวเอง หรือการปล่อยให้ผู้ถูกรังแกถูกปลื้กวิเวกให้อยู่คนเดียว โดยไม่มีรอบข้างนั้นสนใจ อันส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ที่ถูกไล่ออกจากสังคม จนทำให้ไม่มีที่ยืนในสังคม และรู้สึกอ้างว้าง เดียวดาย ไม่อยากมีชีวิต จนนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ การที่ประเทศไทยได้นำกฎหมายของต่างประเทศมาศึกษานั้นควรศึกษาเรื่องที่เป็นผลกระทบโดยสำคัญมาก รวมถึงการปรับใช้กับประเทศไทยโดยเฉพาะการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ จากข้อเท็จจริงนั้นส่วนใหญ่เกิดมาจากคำล้อเลียนดูหมิ่น เกลียดชัง ว่าร้ายทำให้เกิดความเสียหายมาจากสื่อสังคม อินเทอร์เน็ตที่เป็นตัวแปรสำคัญ โดยผู้กระทำการกลั่นแกล้งนั้นอาศัยข้อมูลและปมด้อย ในการกลั่นแกล้ง หรือล้อเลียนซึ่งบัญญัติของกฎหมายในประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า กฎหมายไทยควรส่งเสริมและปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อกลั่นแกล้งทางออนไลน์ให้มีผลบังคับใช้เป็นการเฉพาะเสียที

ประเทศในทวีปยุโรป และสหรัฐอเมริกา รวมไปถึงประเทศแคนาดาได้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เริ่มเอาเรื่องของสื่อสังคมทางออนไลน์เข้ามาบังคับใช้ได้อย่างทันสมัย ประเทศไทยจึงต้องปรับกฎหมายตามเทคโนโลยีให้ทัน และให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมในการบังคับใช้ในการเอาผิดผู้กระทำความผิด รวมถึงให้มีโทษสูงที่จะก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดเกิดความกลัวต่อการถูกลงโทษ ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยยังไม่เพียงพอที่บังคับใช้จริง อีกทั้งคนที่กระทำความผิดยังไม่ค่อยเกรงกลัวบทลงโทษในปัจจุบัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การนำกฎหมายแต่ละประเทศมาศึกษาเทียบเคียงเกี่ยวกับบทลงโทษผู้กระทำ

³⁴ ประเมศวร์ กุมารบุญ, เริ่มต้นกับอาชญากรรมไซเบอร์ [Online], 16 กุมภาพันธ์ 2561. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/623475>.

การกลั่นแกล้งโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้น ถือเป็นแนวทางสำคัญในการศึกษาและปรับใช้บทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับกฎหมายไทยต่อไป

อีกทั้ง จากการศึกษาบทลงโทษทางอาญาจากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393 ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) พบว่า ผู้ที่ใส่ความผู้อื่นอันส่งผลให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียงตามมาตรา 326 มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากการใส่ความกระทำการโดยการโฆษณาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามมาตรา 328 มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และในกรณีที่เป็นการหมิ่นประมาทซึ่งหน้าตามมาตรา 393 มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) นั้น เมื่อเกิดกรณีการแก้ไขข้อมูลโดยมิชอบตามมาตรา 9 ที่มีโทษจำคุก 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากเกิดกรณีการปลอมแปลงข้อมูลตามมาตรา 11 อันมีโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท หากเป็นกรณีสร้างความรำคาญอันมีโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาท รวมถึงกรณีการเผยแพร่ภาพตัดต่ออันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของผู้อื่นตามมาตรา 16 อันมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท จึงกล่าวได้ว่า เมื่อเกิดการกลั่นแกล้งผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ขึ้น จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) โดยลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับรวมกัน

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาของมาตรการทางกฎหมาย เมื่อมีการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์โดยตรง แต่อาจจะมีการปรับใช้กับการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ได้ แต่ก็พบว่าปัญหาไทยยังมีปัญหา หรือมีข้อจำกัดในการปรับใช้ ดังนี้

4.1 ปัญหากรณีการทะเลาะและด่าทอผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์

“คำด่า” หมายถึง คำที่สื่อถึงความไม่สุภาพ สื่อความความหมายในแง่ที่ไม่ดี หรือฟังไม่ไพเราะ ซึ่งรวมถึงคำที่สื่อเรื่องเพศ การด่าทอ การดูหมิ่น โดยมารยาททางสังคม การใช้คำหยาบเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจคำพูดที่หยาบคาย เป็นคำที่ทำให้ผู้ถูกด่ารู้สึกด้อยค่า¹ เช่น ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ไอ้ควาย เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพที่ไม่พอใจ หรือไม่ชอบใจก็ ที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มักจะพฤติกรรมด่าผู้อื่น โดยเฉพาะการด่ากันเป็นสังคมออนไลน์ที่ไม่ต้องเห็นหน้ากัน มีเพียงการโพสต์ข้อความ หรือแสดงข้อความที่รุนแรง หรือการแสดงความคิดเห็นต่อโพสต์ต่าง ๆ เช่น จากผลการสัมภาษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้²

“...ส่วนใหญ่มีเพื่อนมาบอกหนูว่ามีคนนินทากันหรือก่ดะ มีอะไรก็ด่ากันในกลุ่มนี้แหละคะ ตรง ๆ แรง ๆ...” คุณ นามสมมติ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2560 (อินยากร ตุดเกื้อ และ มาลี สบายยิ่ง, 2560)

“...เพื่อนบางคนพูดจาใช้คำพูดหยาบ ๆ ด่าพ่อ ล้อแม่ เต็มไปหมด พอเราไม่พูดอะไรเค้าคงคิดว่าเรา ok แต่หนูก็เคยบอกหลายครั้งแล้วว่าหนูไม่ชอบ ก็ยังทำอีก หลัง ๆ หนูไม่สนใจไม่คุยด้วยแล้วค่ะ...” กาสะลอง นามสมมติ ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2560 (อินยากร ตุดเกื้อ และ มาลี สบายยิ่ง, 2560)

จึงกล่าวได้ว่า การทะเลาะและด่าทอโดยทั่วไปนั้น ตามหลักกฎหมายถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นโทษแบบลหุโทษและเมื่อมีการทะเลาะและด่าทอกันแล้ว ก็ส่ง

¹ กุลชาติ ศรีโพธิ์, การสื่อสารผ่านการแปลคำสบถและคำหยาบในภาพยนตร์ต่างประเทศ (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาคการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 5-18.

² อินยากร ตุดเกื้อ และ มาลี สบายยิ่ง, “รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกโซเชียลของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย”, วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 9, 2(สิงหาคม 2560): 220-236.

ผลทำให้บานปลายไปโพสต่อในโลกสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ บนสื่อสังคมออนไลน์นั้น เช่น ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์ ไอ้ควาย หรือคำพูดหยาบคายอื่นใด รวมถึงคำพูดที่มีลักษณะเป็นคำที่สื่อถึงความหมายไปในทางลามกอนาจาร หากคำเหล่านี้พูดผ่านสื่อสังคมออนไลน์และบุคคลที่โดนด่าเข้ามา เจอก็จะเข้ามีความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 393 และหากพูดให้บุคคลที่สามได้รับรู้และมีการแชร์ต่อ ก็ จะมีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 236 กล่าวคือ “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดย ประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่น ประมาท” และยังมีความผิดฐานโฆษณาให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตามประมวลกฎหมาย อาญามาตรา 328 กล่าวคือ “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำให้การกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี”

แต่การปรับใช้กฎหมายอาญาดังกล่าวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ไม่สามารถครอบคลุมการ กลั่นแกล้งออนไลน์ในทุกลักษณะ หรืออาจเกิดปัญหาในการปรับใช้ ดังนี้ความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องเป็นการกล่าวร้ายย่นย้อเท็จจริงและต้องอาศัยข้อเท็จจริงแต่การใช้คำด่าเช่น ไอ้ควาย ไอ้สัตว์ ถึง จะเป็นคำหยาบ หากพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว ก็ไม่ได้หมายความถึงว่าคนจะกลายเป็นควาย หรือเป็น สัตว์ เนื่องจากคนก็คงยังเป็นคนดังนั้นโทษก็จะเป็นความผิดตามกฎหมายทางแพ่งไม่ใช่ความผิดทาง อาญาอีกทั้งความผิดตามมาตรา 326 เป็นการหมิ่นประมาทนั้นไม่ถือเป็นความผิดซึ่งการหมิ่นประมาท คือการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงในเรื่องทำผิดศีลธรรม เสื่อมเสีย ทางการทำงาน การเงินและถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง แต่การด่าก็ไม่ได้ทำให้ทำให้คุณค่าความเป็น คนลดลงดังนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวจึงถือว่าไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท ตามกฎหมายอาญามาตรา 326 ส่วนฐานความผิดตามมาตรา 328 นั้น หากพิสูจน์ไม่ได้ว่า การด่านั้นมาจากบุคคลคนนั้นจริง หากระบุ เลข IP Address ของเครื่องส่งข้อความนั้นไม่ได้ก็ยากแก่การระบุว่าเป็นความผิด อีกทั้งการลงภาพ หรือถ้อยคำที่จะเข้าองค์ประกอบอันจะเป็นความผิดอาญาข้อหาหมิ่นประมาทนั้น จะต้องได้ความว่า รูปภาพ ข้อความ หรือถ้อยคำดังกล่าวนั้นเป็นเหตุทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียด ชัง ซึ่งมีปัญหาว่า หากรูปภาพ หรือข้อความดังกล่าว “มิได้ถึงขนาด” ที่ทำให้ผู้อื่นนั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง แต่อาจเพียงทำให้ผู้อื่นรู้สึกไม่สบายใจ อึดอัดใจ รู้สึกต่ำต้อย ลดทอนคุณค่าใน ตนเองลง การกระทำนั้นก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทที่จะเอาผิดแก่ผู้กระทำการข่มเหง รังแกนั้นได้

ในประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่า ปัญหาของการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการด่าทอ หมิ่น ประมาท สบประมาทนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์มีสาเหตุมาจาก พฤติกรรมของสังคมที่ถูกเลียนแบบต่อกันมองว่า เป็นเรื่องที่ดี เป็นเรื่องที่ถูกต้อง เป็นเรื่องที่ไม่ผิด

ซึ่งเยาวชนอาจขาดการกลั่นกรองในการเลือกรับข้อมูล รวมถึงการนำไปปฏิบัติซึ่งทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่เยาวชนเลือกใช้กระทำความรุนแรงต่อกันมากขึ้นและเป็นสาเหตุของการเกิดการรังแกกันประเภทใหม่ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาผ่านเครื่องมือสื่อสารอย่าง คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือซึ่งเรียกว่า การรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying) ที่เป็นลักษณะของการเขียนข้อความที่เป็นการต่อว่า ดูถูก ล้อเลียน ทั้งที่เป็นความจริงและไม่เป็นความจริง เพื่อไปเผยแพร่ หรือส่งต่อให้ผู้อื่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อกวน คุกคามทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย รู้สึกอับอาย รู้สึกเครียด เจ็บปวด สูญเสียความมั่นใจไม่กล้าออกหน้าไปพบเจอใคร ๆ ได้ ส่งผลให้เด็ก หรือเยาวชน ไม่กล้าออกไปพบปะหน้า สูญเสียสังคม กลายเป็นคนที่เก็บตัว ซึ่งมองว่าเป็นเรื่องที่น่าเศร้าในปัญหาในระดับครอบครัว เป็นต้น

พฤติกรรมการรังแกกันของเยาวชนในปัจจุบันมีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิมจากสมัยก่อน ซึ่งเยาวชนได้นำเทคโนโลยีมาเป็นช่องทางในการแสดงพฤติกรรมรังแกต่อกันได้อย่างอิสระตลอดเวลา โดยผ่านทางคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน โดยพฤติกรรมการรังแกที่กระทำผ่านอุปกรณ์มือถือสื่อสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และยังสามารถกระทำตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทุกสถานการณ์ ผู้ปกครองควรให้ความดูแลเยาวชนโดยใกล้ชิด แนะนำและสื่อสารให้เสียสิ่งที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นถึงบริบทนี้ การใช้คำพูดก็เช่นเดียวกัน การว่าร้ายบนอินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อผู้โดนว่าร้าย โดยเฉพาะ ส่วนลักษณะพฤติกรรมที่เป็นกรกลั่นแกล้งควรที่จะบังคับกับปัญหานี้อย่างจริงจัง

4.2 ปัญหากรณีการตัดต่อภาพและการเผยแพร่ข้อมูลเท็จทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก (Denigration)

การนำภาพตัดต่อของบุคคลที่ตนไม่ชอบไปเผยแพร่เพื่อให้ดูเป็นตัวตลกให้ได้รับความอับอายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น เป็นกรณีที่เป็นกรนำรูปของบุคคลอื่นไปตัดต่อทำภาพและนำออกเผยแพร่เพื่อก่อกวนแกล้งให้อับอาย เสียชื่อเสียง เช่น ตัดต่อภาพใบหน้าบนรูปร่างที่มีลักษณะน่าเกลียด หรือการตัดต่อภาพ คลิปวิดีโอ เพื่อผลิตเป็นสื่อลามกออกจำหน่ายหากำไรจากความเดือดร้อนของผู้อื่น รวมทั้งปัญหากรณีการนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ (Outing) คือ การเปิดโปงข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้อื่นบนอินเทอร์เน็ต (Outing) โดยไม่ได้รับอนุญาต นั่นถือว่าเป็นรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ภาพลับ เป็นข้อมูลส่วนตัว ของผู้อื่นไปเปิดเผย หรือส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้วแสดงความคิดเห็นอย่างสนุกสนานโดยส่วนใหญ่ทำให้ผู้ถูกรังแกรู้สึกอับอาย มีผลต่อจิตใจของผู้ที่โดนรังแก เช่น กรณีของคุณบ๋ม ปันดดา วงศ์ผู้ดี แจ้งความตำรวจกองบังคับการปราบปรามการค้ำมนุษย์ เพื่อให้ติดตามจับมือแพร่ภาพลามกของตัวเองส่งทางอีเมลและติดตามความคืบหน้าการดำเนินคดีผู้ที่นำเข้าและส่งนามสกุล “วงศ์ผู้ดี” จึงทำให้เสียหายต่อวงศ์ตระกูลเมื่อมีข่าวแบบนี้ออกไปคนทั่วไปก็ยิ่งอยากรู้อยากเห็น ตนจึงอยากขอให้ผู้ที่มีภาพดังกล่าว

ยุติการส่งต่อ หรือเผยแพร่ภาพต่อไป สำหรับผู้ที่ลงมือทำนั้น ตนเชื่อว่าเขาทำแค่ต้องการความสนุก มากกว่าที่มีเจตนาอย่างอื่น ในประเด็นนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายกับดาราดารา หรือผู้มีชื่อเสียงคนอื่น ๆ

จากกรณีดังกล่าวมาการตัดต่อภาพและการเผยแพร่ข้อมูลเท็จทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก ถือว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) ซึ่งกล่าวไว้ว่า นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูล คอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่ น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน” ซึ่งให้ลักษณะของความผิดที่ฟ้องร้องเป็นคดีความกัน ด้วยมาตรา 14(1) มีความหลากหลาย ดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดต่อระบบ เช่น การปลอมแปลงไฟล์เพื่อแฝงตัวเข้ามาทำลายระบบคอมพิวเตอร์
- 2) การหลอกลวง ฉ้อโกง เช่น การปลอมหน้าเว็บไซต์ว่าเป็นเว็บไซต์ของสถาบันการเงิน
- 3) การหมิ่นประมาท เช่น การใส่ความผู้อื่นให้บุคคลที่สามฟังอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อ

ชื่อเสียง

สองข้อแรกดังกล่าวมานั้นเป็นความผิดที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อคนจำนวนมาก หรือต่อ ประชาชนส่วนรวม ขณะที่การหมิ่นประมาทเป็นความผิดต่อส่วนตัว นอกจากนี้ ในกรณีความผิดต่อ ระบบ และการฉ้อโกง ศาลมักตัดสินให้มีความผิด ขณะที่การหมิ่นประมาทมีอัตราการยกฟ้องและ ถอนฟ้องสูง

กรณีที่มีการเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต หากภาพมีลักษณะเป็นภาพลามกอนาจารสามารถ เข้าข่ายผิดกฎหมายการเผยแพร่สื่อลามกได้ นอกจากนี้ก็ยังมีกฎหมายอาญาเรื่องการหมิ่นประมาท เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ทำให้ ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียงอย่างอื่น กระทำโดยการกระจายเสียง หรือโดยการ กระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสอง แสนบาท³

กรณีการปรับใช้กับการกลั่นแกล้งทางสังคมออนไลน์ได้เฉพาะในกรณีที่ผู้รังแก ได้นำข้อมูล เข้าคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน ปลอมทั้งหมด หรือบางส่วนหากผู้รังแกได้นำข้อมูลจริงเข้าสู่ระบบ คอมพิวเตอร์ก็ไม่สามารถปรับใช้มาตรานี้ได้ หรือหากเป็นการรังแกโดยการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ที่มีลักษณะลามก เช่น รูปภาพตัดต่ออันเป็นภาพลามก เข้าสู่ระบบสังคมออนไลน์อาจจะปรับใช้มาตรา

³ มูลินีอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย (ไทยฮอตไลน์), การตัดต่อภาพผู้อื่นเข้าข่ายผิดกฎหมายอินเทอร์เน็ต หรือไม่? [Online], 3 เมษายน 2561. แหล่งที่มา <http://report.thaihotline.org/knowledge/laws/117>.

14(4) แต่ต้องพิจารณาว่าภาพที่นำมากลั่นแกล้ง หรือรังแกนั้น มีลักษณะช่วยให้เกิดอารมณ์ทางเพศหรือไม่ หากเป็นสตรีมีการปิดปิดอวัยวะเพศไว้บ้าง หรือเห็นเพียงบางส่วนก็ไม่อาจสรุปว่าเป็นภาพลามก จึงไม่อาจสรุปได้ว่า มาตรา 14(4) ไม่ครอบคลุมผู้ที่กลั่นแกล้งนำภาพลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์

ปัญหากรณีการนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ (Outing) นั้นก็อาจจะปรับใช้กฎหมายร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ....มาตรา 24 มีใจความสำคัญว่า ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแลของตนโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล หรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องห้ามตามกฎหมายโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลได้แต่หากเป็นกรณีและผู้เสียหายเป็นบุคคลสาธารณะ การปรับใช้กฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ....มาตรา 24 ก็ไม่ครอบคลุมผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งได้

จากประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมของระบบสื่อสังคมออนไลน์ไม่ได้มีแค่การกระทำที่เป็น การตำหนิ ว่าร้าย ให้ร้ายแก่ผู้ถูกระทำบนสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างเดียว กลับยังมีในเรื่องของปมในใจอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ถูกระทำในวงกว้าง เช่น ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ประกอบไปด้วย การลบเพื่อนออกจากกลุ่มการส่งอีเมลล้อเลียน การนำรูปภาพในโทรศัพท์มือถือของผู้อื่นมาเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต การส่งต่อข้อมูลที่เป็นความลับการข่มขู่ว่าจะเอาชนะ หรือทำร้าย การแพร่กระจายข่าวลือที่ไม่ดีของผู้อื่นอันส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย การพูดเพื่อให้ผู้อื่นอึดอัดใจ ทั้งนี้ การติดต่อภาพที่มีวัตถุประสงค้อย่างเดียวกัน ถือเป็นส่วนหนึ่งในการกลั่นแกล้งเช่นกัน โดยที่ผู้ที่จะรังแกจะทำการนำรูปภาพของผู้ที่ถูกรังแกเข้าโปรแกรมตัดแต่งภาพเพื่อมีเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงรูปภาพให้ดูไม่เหมือนจริง โดยรูปที่ออกมา นั้นจะดูน่าเกลียดเพื่อที่จะนำไปใช้ในการล้อเลียน กระทำความผิดละเมิดสิทธิผู้ถูกรังแกได้ การกระทำดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการใช้เครื่องมือดังกล่าวในการทำความผิดได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ผู้กระทำบางคนรังแกผู้อื่นโดยการนำข้อมูลไปเผยแพร่ผ่านทาง Facebook ส่งรูปผี รูปภาพที่มีลักษณะก่อกวนไปแก้งคนอื่นผ่านทางแอปพลิเคชัน Line ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันสำหรับการติดต่อสื่อสารผ่านข้อความ การติดต่อภาพคนอื่นที่ไม่ชอบหน้าให้เป็นรูปหน้าผี ทำให้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ถูกรังแก บางทีอาจจะโมโหที่ถูกส่งภาพติดต่อ และไปเอาเรื่องกับคนที่ถูกรังแก แต่ถ้ากลับไปรังแกคนที่ไม่มีทางสู้แล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าในส่วนนี้เป็นปัญหา เนื่องจากผู้ถูกรังแกไม่สามารถที่จะทำอะไร หรือรังแกโต้ตอบฝ่ายที่รังแกได้ เพราะที่ไม่สามารถหาตัวผู้กระทำการรังแกได้พบเนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถทำการปกปิดข้อมูล โดยใช้กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลได้ ซึ่งส่งผลให้ผู้ถูกรังแกเสียใจ โศกเศร้า และเก็บกดจากการถูกรังแกเรื่อย ๆ ทำให้ไม่มีทางออก และยังเป็นการส่งผลต่อการเป็นภาวะซึมเศร้า รวมถึงนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้นั่นเอง

ทั้งนี้ผู้บังคับใช้กฎหมายควรมีการแก้ไขปัญหาในเรื่องของการใช้รูปโปรไฟล์ปลอม การเอา รูปบุคคลอื่นมานำเสนอในสื่อสังคมออนไลน์ โดยที่เจ้าของรูปภาพนั้นไม่ยินยอม และเราต้องมี มาตรการรวมถึงกฎหมายที่จะลงโทษและบังคับใช้ได้จริง จะได้ทำให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกมีสามารถ แก้ไขปัญหาโดยสามารถนำไปฟ้องร้องคดีเพื่อลงโทษผู้ที่กระทำการรังแกผู้อื่นได้

4.3 ปัญหากรณีการแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น (Impersonation)

การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น หมายถึง การแอบอ้างชื่อ รูปถ่ายของผู้อื่นไปโพสต์ ข้อความบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเพื่อไปหลอกให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นบุคคลที่รู้จัก หรือคุ้นเคย จากนั้นก็ทำให้เสียภาพลักษณ์ เช่น การสร้างบัญชีเฟสบุ๊คปลอมเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง แล้วขอบริจาค เพื่อการกุศลซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนมีความเข้าใจผิดหลงเชื่อ แต่บุคคลผู้ที่โดนรังแกไม่ได้ทราบเรื่อง แต่ก็จะอาจจะทำให้โดนดูถูกดูแคลน อันส่งผลให้เสียภาพพจน์ เสียเครดิตทางสังคม หรือเสียชื่อเสียง เป็นต้น ซึ่งตามหลักซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่า ทั้งหมด หรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ ผู้อื่น หรือประชาชน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ” หรือทำให้มีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 236 ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “ผู้ใดใส่ ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท” และยังมีความผิดฐานโฆษณาให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ที่มีใจความสำคัญว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่น ประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษร ที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำ โดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี เช่น ผลการให้สัมภาษณ์ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของ ประเทศไทย⁴

“...มีคนแอบเข้าใช้งาน Facebook ของหนู แล้วเที่ยวมาส่ง Link หนึ่งไป แล้วใช้ Facebook หนูส่งให้คนอื่นไปทั่ว มีแต่คนมาตำหนุเสีย ๆ หาย ๆ หนูเครียดมาก กลัวมาก มีเพื่อนบางคน ที่มหาวิทยาลัยถึงขั้นเลิกคบ เลิกคุยไปเลยคะ เคื่ก็พยายามบอกคนใกล้ชิดแต่ไม่มีใครเชื่อว่าจะไม่ใช้หนู เป็นคนทำจริง ๆ ทำเอาหนูเครียดนอนไม่หลับไปเป็นเดือน ๆ ดีที่มีเพื่อนคอยให้คำปรึกษาคะ ตอนนี้

⁴ ฉันทยากร ตุดแก้ว และมาลี สบายยิ่ง, “รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบนโลกไซเบอร์ ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย”.

ยังกลัว ๆ อยู่เลยไม่อยากเล่นสื่อสังคมออนไลน์ไปเลยคะ กลัวมาก...” ลีลาวดี นามสมมติ ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2560 (ฉันทยากร ตุดเกื้อ และมาลี สบายยิ่ง, 2560)

จากกรณีทีลีลาวดี นามสมมติให้สัมภาษณ์นั้น หากผู้ที่กระทำผิดไม่ยอมรับและต่อสู้อย่างเต็มที่ และพิสูจน์ไม่ได้ว่า การดำเนินมาจากบุคคลคนนั้นจริง หากระบุเลข IP Address ของเครื่องส่งข้อความนั้น ไม่ได้ก็ยากแก่การระบุว่าเป็นความผิด เพราะผู้ให้บริการรายใหญ่อย่างเว็บสื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่สหรัฐอเมริกา มักจะปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลเมื่อทางการไทยขอทราบหมายเลข IP Address ทั้งนี้เพราะขัดต่อหลักกฎหมายคุ้มครองส่วนบุคคล ดังนั้นหากพบว่าที่พิกอาศัยที่ได้ระบุเลข IP Address เป็นสถานที่ที่มีผู้ใช้บริการหลายคนก็ยากที่จะระบุว่าใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้นพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) หรือกฎหมายอาญามาตรา 326 และมาตรา 328 ก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้

จากประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่าปัญหาของการที่ยังยั้งเรื่องของการกลั่นแกล้งทางออนไลน์นั้น ต้องมีมาตรการและบทลงโทษกระทำความผิดเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องมีการสืบหาหรือแสวงหาว่าผู้กระทำความผิดในสื่อสังคมออนไลน์ ต้องให้แสดงถึงการกระทำของผู้ที่กระทำความผิด และต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างในปัจจุบัน การแอบอ้างชื่อปลอมตัวตนว่าเป็นบุคคลที่เป็นตัวจริงแต่ไม่ใช่ตัวจริง แล้วมาทำให้คนอื่นเข้าใจผิด อันอาจเป็นการกระทำในลักษณะของการหลอกลวง และมีเจตนาเพื่อที่จะกลั่นแกล้งได้ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันมีสื่อสังคมอยู่มากที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างบัญชีผู้ใช้ (User Account) ปลอม โดยมีรูปที่ใช้แทนบุคคลอื่นที่ดูเสมือนจริง เช่นการสร้าง Facebook ปลอม และทำการลงรูปคนอื่น บางกรณีก็เอาไว้ตำคนอื่นบ้าง เอาไว้หลอกขายสินค้าบ้าง ซึ่งเป็นการกระทำที่มีความผิดตามกฎหมาย โดยลักษณะการกลั่นแกล้งนั้น ถ้าได้มีการกลั่นแกล้งไปแล้ว ก็จะมีคามผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วยเช่นกัน เนื่องจากการสร้าง Facebook ปลอม และลงรูปคนอื่น อาจเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ถ้ามีองค์ประกอบเหล่านี้ครบถ้วน การกระทำดังกล่าวจะมีโทษตามกฎหมายอาญาทันที

อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้บ่อย ๆ ในปัจจุบัน เนื่องจากมีคนใช้ Facebook หรือสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ คนที่ทำการปลอมข้อมูลไม่ได้เพียงแค่อต้องการที่จะกลั่นแกล้งทั่วไปเท่านั้น แต่ยังมีผลเสีย และเกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่นด้วย กล่าวคือเจ้าของรูปภาพ หรือเจ้าของโปรไฟล์นั่นเอง เขาอาจจะถูกคนอื่นเข้าใจผิดว่าเป็นคนเดียวกันก็เป็นได้ ทั้งนี้เราต้องมีกฎหมายป้องกันโดยเฉพาะ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติข้อมูลส่วนบุคคลนั้นก็ถือเป็นกฎหมายที่ได้รับผลกระทบโดยตรงกับเรื่องของการแอบอ้างชื่อนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและได้นำเสนอแนวทางกฎหมาย ซึ่งใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 และมาตรา 328 แต่ทว่าการสืบหาต้นตอของข้อมูล หรือเจ้าของข้อมูลนั้น ผู้กระทำ

ความผิดอาจจะต้องขอข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเรื่องที่เข้าถึงยากและตามหาตัวผู้กระทำความผิดยาก เพราะอาจจะมีการหลบหนี เปลี่ยนอีเมลหนี ทำให้ยากต่อการตามตัว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรมีการปรับบทกฎหมายให้เข้มงวด อันอาจสร้างความกลัวต่อผู้ที่อาจจะกระทำความผิดได้

4.4 ปัญหากรณีการคุกคามข่มขู่อย่างจริงจัง และรุนแรงว่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง

การจะทำร้ายร่างกายนั้นแม้ว่าการคุกคาม ข่มขู่อย่างจริงจังและรุนแรงว่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือจะทำร้ายร่างกายนั้น ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการใช้กำลัง หรืออำนาจที่เหนือกว่าทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 309 “ผู้ใดข่มขู่ใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขู่ใจนั้นเอง หรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขู่ใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

การปรับใช้กฎหมายมาตรา 309 ในการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์นั้นบางกรณีความกลัวนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยอื่นก็ไม่อาจจะปรับใช้มาตรานี้ได้ จึงปรับใช้กฎหมายจะเป็นความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 11 ที่นำมาปรับใช้ในกรณีที่เป็นกรรังแกบุคคลเป็นจำนวนมาก จนเป็นการรบกวนระบบคอมพิวเตอร์โดยปกติสุข แต่การกระทำความผิดในมาตรานี้ต้องเป็นการปลอมแปลงที่มาของข้อมูล ซึ่งปกติจะมีการปลอมชื่อ แต่ไม่ได้ปลอม IP Address ดังนั้นจึงไม่อาจจะปรับใช้มาตรานี้เพื่อคุ้มครองผู้ถูกรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ได้

จากประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่า การถูกข่มขู่ ขื่นใจ ไม่ได้มีเฉพาะทางกายภาพเท่านั้น แต่มีทางด้านสื่อออนไลน์ด้วย โดยไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้ายแต่อย่างใด เพียงแต่ลักษณะการข่มขู่ใจ ส่วนใหญ่นั้นมาจากหลายสาเหตุ คือการกลั่นแกล้ง โดนการนำข้อมูลที่เป็นความลับของผู้ถูกรังแกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการข่มขู่ใจ ข่มขู่ จนทำให้ไม่อยากจะเผชิญหน้าต่อสังคม โดยกลัวว่าคนอื่นจะรู้ความลับที่เป็นสิ่งไม่ดี บางครั้งผู้ถูกรังแกก็ต้องทำตามคำสั่งของผู้รังแกจนเกิดภาวะตึงเครียด โดยถ้าข้อมูลที่ถูกผู้รังแกได้ข่มขู่ และเปิดเผยออกไปต่อสาธารณะ โดยเฉพาะผ่านทางสื่อออนไลน์นี้อาจทำให้ผู้โดยรังแกได้รับความเสียหายโดยเฉพาะชื่อเสียง อันส่งผลต่อจิตใจ และถือว่าเป็นภัยคุกคามที่สำคัญอย่างหนึ่งเลยทีเดียว ภาครัฐต้องแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง ดังตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การที่เป็นบุคคลสาธารณะ และมีผู้ไม่หวังดีเข้ามาถ่มก้อน กลั่นแกล้ง หรือนำความลับของผู้ที่เป็นบุคคลสาธารณะเข้ามาโพสต์ประจานบนโลกสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ใครก็สามารถเปิดดูก็ได้ ทำให้ข้อมูลที่ประชาชนที่เข้ามาเสพสื่อได้เข้าใจถึงความลับต่าง ๆ ที่บุคคลสาธารณะนั้นได้ปิดไว้ จึงทำให้บุคคลสาธารณะนั้นได้รับความเสียหาย เกิดความเครียด วิตกกังวล หรือไม่ได้รับความนิยม อาจส่งผล

กระทบต่อหน้าที่การงานไม่มีแรงจูงใจที่จะทำงานเนื่องจาก มีคนไม่หวังเข้ามาคอยทำลายชื่อเสียง โดยส่วนใหญ่จะจับมือไม่ได้เพราะว่า การกระทำเกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ แม้ว่าทราบ IP Address ก็ตาม ผู้ไม่หวังดีก็สามารถที่จะปิด IP Address หนีไป เพื่อใช้ IP Address อื่นได้ ทำให้ยากต่อการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั่นเอง

4.5 ปัญหากรณีการฆ่าตัวตายเมื่อโดนล้อเลียนประจานจนทำให้เกิดความอับอายจากสื่อสังคมออนไลน์

ปัญหาการฆ่าตัวตายเมื่อโดนล้อเลียน ประจานทำให้เกิดความอับอายจากสื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก หรือทวิตเตอร์นั้น ถือว่าเป็นปัญหาที่กำลังรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทั้งประเทศไทยและต่างประเทศก็กำลังเผชิญปัญหานี้ด้วย ดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2559 ที่เมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี หญิงวัยราวสามสิบคนหนึ่งฆ่าตัวตาย⁵ หลังวิดีโอเล่นเซ็กส์ของเธอแพร่กระจายทั่วอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เดือนเมษายนปีที่แล้ว และข้อความในคลิปนั้นถูกนำไปล้อเลียนจนทั่ว หรือไม่ก็ออกมาเป็นมีม หรือคลิปล้อเลียน แน่แน่นอนว่าการผลิตซ้ำเหล่านั้นมีใบหน้าเธอเป็นเครื่องหมายการค้าไหลตามเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งเว็บหนังโป๊และเว็บตลกขบขันทั่วไปตัวตนในโลกแห่งความจริงของเธอจึงถูกทำลาย กระทั่งเธอต้องทำลายตัวตนทางกายภาพในที่สุดนั้นอาจเป็นสุดขีดหนึ่งของกรณีนำเรื่องกลับมาเปิดเผยและทำลายชีวิตคนในโลกแห่งความจริง

หากพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว เป็นความผิดตามมาตรา 326 ในการหมิ่นประมาทนั้นไม่ถือเป็นความผิดซึ่งการหมิ่นประมาท คือการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงในเรื่องทำผิดศีลธรรม เสื่อมเสียทางการงาน การเงินและถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง แต่การด่าก็ไม่ได้ทำให้ทำให้คุณค่าความเป็นคนลดลงดังนั้นถือว่าไม่ผิดฐานหมิ่นประมาท ตามกฎหมายอาญามาตรา 326 ส่วนฐานความผิดตามมาตรา 328 นั้น ส่วนการฆ่าตัวตายเนื่องจากถูกรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์นั้น พบว่า ยังไม่มีกฎหมายใดที่จะนำมาปรับใช้ได้ หรือแม้แต่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังไม่มีกฎหมายมาพิจารณาความได้โดยตรง ดังกรณีกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ได้แก่คดี United States V. Drew ที่ศาลตัดสินในปี ค.ศ. 2009 โดยข้อเท็จจริงคดีนี้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2006 เนื่องจาก Lori Drew ได้ลงทะเบียนใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคม My Space และสร้างหน้าประวัติบุคคลซึ่งไม่มีตัวตนจริงขึ้นมาโดยใช้ชื่อ “Josh Evans” และติดต่อขอเป็นเพื่อนกับ Megan Meier อายุ 13 ปี ทั้งสองพูดคุยสนทนากันต่อมา Lori Drew ในบทบาทของ Josh Evans ได้กล่าวถ้อยคำทำให้ Megan Meier กระทบกระเทือนใจเช่น “โลกนี้จะนำอยู่ถ้าไม่มีเธอ” ส่งผลให้ Megan Meier

⁵ ฌัฐกานต์ อมาตยกุล, ข้าทะเลสังคม: มันใครในโลกออนไลน์ [Online], 19 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <http://www.gqthailand.com/talk/article/who-are-you-in-social-media>.

กลายเป็นคนซึมเศร้าและในที่สุดได้ผูกคอตายแต่ศาลก็ได้ตัดสินการกระทำของ Lori Drew ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายของมลรัฐ Missouri โจทก์ (พนักงานอัยการ) จึงนำกฎหมายความผิดทางคอมพิวเตอร์ (Computer Fraud and Abuse Act หรือ CFAA) มาฟ้อง Lori Drew ในข้อหาเข้าถึงคอมพิวเตอร์โดยปราศจากอำนาจเนื่องจาก Drew ฝ่าฝืนข้อตกลงการใช้งานของเว็บไซต์เครือข่ายสังคม My Space โดยกรอกข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแท้จริงในการสมัครใช้งานเว็บไซต์ดังกล่าวศาลเห็นว่าเพียงการที่ Lori Drew ฝ่าฝืนข้อตกลงการใช้งานของเว็บไซต์ My Space ยังไม่ถือว่าเป็นการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ โดยปราศจากอำนาจ (Unauthorized Access) จึงไม่เข้าองค์ประกอบความผิดจากประเด็นนี้จึงสรุปได้ว่า ภัยอันตรายที่เกิดจากสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นภัยที่ส่งผล

กระทบกระเทือนต่อจิตใจเป็นอย่างมาก โดยที่อาจจะนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าของผู้ถูกรังแกจนอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายอย่างที่เห็นในภาพที่ปรากฏบนข่าวสารในปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่เกิดจากการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ทั้งสิ้น โดยมีสาเหตุมาจากการประจาน พุดจาว่าร้าย หมิ่นประมาท ในเรื่องอื้อฉาวที่ผู้ถูกรังแกได้เคยกระทำในสิ่งไม่ดี เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศยังไม่มีบทกฎหมายโดยตรงที่จะเข้าใช้มาบังคับ หรือลงโทษผู้กระทำความผิดทางสื่อออนไลน์สังคมโดยตรง โดยที่จะเน้นไปเรื่องของด้านกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหลัก จนลืมหันไป หรือผลกระทบทางด้านจิตใจที่เป็นตัวบุคคลที่บั่นทอนจิตใจ และผู้ถูกรังแกอาจเกิดอาการคุ้มคลั่งอันเป็นผลกระทบจากการถูกรังแกเหล่านี้ อาจจะทำให้ทำอะไรที่ไม่คาดคิด เช่น ฆ่าตัวตาย คิดสั้นด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง โดยที่ผู้รังแกไม่คิดว่ารู้สึกผิด สำนึกในความผิดของตนกลับมองว่าเป็นเรื่องขำ ๆ หรือเรื่องสนุกเท่านั้น

การที่จะให้สังคมออนไลน์ของเราพบกับปัญหาการรังแก โดยไม่ใช้การบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้จิตใจควรที่จะมีบทกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติมาบังคับใช้โดยตรง โดยบัญญัติในเรื่องของการรังแกทางสื่อสังคมโดยที่เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางจิตใจ ต้นตอปัญหาของเหตุการณ์คิดสั้นของผู้ถูกรังแกว่าเกิดจากอะไร ถ้าพวกเราสามารถที่จะกำหนดปัญหาต่าง ๆ ต้นตอของสาเหตุ แต่ละปัญหาในการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ได้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เราควรมีกฎหมายฉบับนี้เป็นของตนเอง และลดปัญหาอาชญากรรมทางด้านการใช้ความคิดในทางลบ กล่าวหา ให้ร้ายผู้อื่นได้อย่างแน่นอน

4.6 สรุปปัญหาโดยรวมของการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์

เมื่อศึกษาปัญหาการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ที่เกิดขึ้นแล้วนั้น ทำให้เห็นว่าประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ก หรือทวิตเตอร์ เฉพาะอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายของประเทศไทยที่สามารถนำมาปรับใช้ได้กันได้ คือ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 328 และ 393 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

พ.ศ.ซึ่งประเทศไทยการรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์ ถือเป็นรูปแบบการรังแกใหม่ที่แฝงมากับ อินเทอร์เน็ต และเป็นการเปลี่ยนรูปแบบของการทำความผิดตามความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจากการศึกษากฎหมายของไทยโดยรวมแล้วพบว่ายังคงมีปัญหา ที่ต้องพิจารณาว่ากฎหมายที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันจะทำให้สามารถรองรับกับปัญหาการคุกคามทาง อินเทอร์เน็ตได้เพียงใดในปัจจุบันการกระทำ หรือการดำเนินการต่าง ๆ บนโลกของอินเทอร์เน็ตที่ สร้างความเสียหายให้กับบุคคลและสังคมนั้นถือเป็นความผิด หรือไม่ทำให้ปัญหาที่ตามมาคือรูปแบบ ของการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นกฎหมายที่จะนำมาใช้จะมีผลครอบคลุม หรือล้นโทษผู้กระทำ ความผิดได้หรือไม่ ซึ่งปัญหาที่จะควรนำพิจารณาคือ

1) ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393

รูปการกลั่นแกล้งออนไลน์ที่พบมากที่สุดในประเทศไทยคือการโดนล้อเลียนและการถูกตั้ง ฉายา ซึ่งเป็นลักษณะการกลั่นแกล้งที่อาจปรับใช้กฎหมายอาญาเรื่องหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 หมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา 328 และการดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ได้ แต่การปรับ ใช้กฎหมายอาญาดังกล่าวกับการกลั่นแกล้งออนไลน์ ไม่สามารถครอบคลุมการกลั่นแกล้งออนไลน์ใน ทุกลักษณะ หรืออาจเกิดปัญหาในการปรับใช้ ดังนี้ความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องเป็นการกล่าวยืนยัน ข้อเท็จจริงและต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เป็นไปได้การกลั่นแกล้ง หรือล้อเลียนกันด้วยข้อความที่เป็นไป ไม่ได้จึงไม่เป็นความผิดฐานนี้ เช่น การว่าผู้อื่นว่าเป็น “ผีปอบ” “ชาติหมา” หรือคำว่า “หน้าผีเปรต” ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาทและตามหลักการพิจารณาว่าข้อความที่กล่าวเป็นหมิ่นประมาทหรือไม่ ให้พิจารณาจากความรู้สึกของวิญญูชนทั่วไป ไม่ได้พิจารณาจากความรู้สึกของผู้ถูกหมิ่นประมาทเพียง ฝ่ายเดียวแต่การกลั่นแกล้งออนไลน์นั้นเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ หรือความรู้สึกของเด็ก หรือเยาวชนผู้ถูกกลั่นแกล้งโดยตรง ดังนั้นจึงอาจเกิดปัญหาในกรณีการกลั่นแกล้งล้อเลียนเพื่อความ สนุกสนานที่บุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไปอาจรู้สึกขบขัน แต่เด็ก หรือเยาวชนผู้ถูกกลั่นแกล้งกลับรู้สึก ซึมเศร้า เจ็บปวด หรือเสียใจ เนื่องจากเด็ก หรือเยาวชนเชื่อว่าการถูกดูถูกโดยข้อความที่ไม่น่าเชื่อนั้น เป็นการสะท้อนภาพที่เพื่อน ๆ มองตัวเด็ก หรือเยาวชนคนนั้น นอกจากนั้น ถ้าการกลั่นแกล้งล้อเลียน กันของเด็กและเยาวชนไม่ถึงขนาดทำให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ก็ไม่ อาจปรับใช้มาตรา 326 ได้ เนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ต้องเป็นการใส่ความ “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง”และความผิดฐานหมิ่น ประมาทตามมาตรา 326 ต้องมีบุคคลที่สามจึงอาจปรับใช้ในกรณีที่ผู้กลั่นแกล้งออนไลน์ทำการส่ง ข้อความกลั่นแกล้งผ่านเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้ถูกกลั่นแกล้งโดยตรงโดยไม่มีบุคคลที่สาม

⁶ เมธินี สุวรรณกิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคม ออนไลน์”, วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 10, 2(กรกฎาคม- ธันวาคม 2560): 54-56.

ทราบถึงข้อความนั้นไม่ได้ ถึงแม้ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามมาตรา 328 จะสามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งผ่านเครือข่าย หรือสังคมออนไลน์สาธารณะ เช่น Facebook หรือเว็บไซต์ pantip.com ได้ เพราะเครือข่ายออนไลน์ หรือเว็บไซต์ดังกล่าวสามารถเผยแพร่สู่สาธารณชนโดยไม่จำกัดบุคคลแต่การกลั่นแกล้งกันด้วยข้อความที่ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326

ดังที่กล่าวข้างต้นก็ไม่สามารถเป็นความผิดตามมาตรา 328 ได้แม้การด่าด้วยถ้อยคำเหยียดหยามและการสบประมาทที่ไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทอาจจะมีความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ได้ แต่การที่จะปรับเป็นความผิดตามมาตรา 393 ได้นั้นต้องเป็นการกระทำ “ซึ่งหน้า” ดังนั้น การด่ากันโดยห่างระยะทาง เช่น การเขียนจดหมาย หรือการโทรศัพท์ด่ากัน แม้จะเป็นโทรศัพท์ที่สามารถเห็นหน้าได้ก็ไม่ใช่การดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ความผิดตามมาตรา 393 ไม่อาจปรับใช้กับการกลั่นแกล้งออนไลน์ที่ ส่วนใหญ่เป็นการส่งข้อความกลั่นแกล้งกันโดยห่างระยะทาง เช่น การส่งข้อความกลั่นแกล้งผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบคอมพิวเตอร์ หรือผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพราะเป็นการกระทำโดยระยะทางห่างกัน

2) พระราชบัญญัติด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 และได้ประกาศลงราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้แล้วในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เพื่อการใช้ออนไลน์อย่างถูกกฎหมาย สำหรับสาระสำคัญที่หลายคนควรพึงระวังในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 หรือ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 มีสาระสำคัญอย่างไรวินั้น

โดยสรุป 13 ข้อ สาระสำคัญ ดังนี้⁷

- (1) การฝากร้านใน Facebook, IG ถือเป็นสแปม ปรับ 200,000 บาท
- (2) ส่ง SMS โฆษณา โดยไม่ได้รับความยินยอม ให้ผู้รับสามารถปฏิเสธข้อมูลนั้นได้ ไม่เช่นนั้นถือเป็นสแปม ปรับ 200,000 บาท
- (3) ส่ง Email ขยายของ ถือเป็นสแปม ปรับ 200,000 บาท
- (4) กด Like ได้ไม่ผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ ยกเว้นการกดไลค์ เรื่องเกี่ยวกับสถาบัน เสี่ยงเข้าข่ายความผิดมาตรา 112 หรือมีความผิดร่วม

⁷ Marketingoops, สรุป 13 ข้อ สาระสำคัญสำคัญจำง่าย ๆ พ.ร.บ. คอม 60 มีผลบังคับใช้แล้ว [Online], 26 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.marketingoops.com/news/viral-update/computer-law/>.

(5) กด Share ถือเป็นเผยแพร่ หากข้อมูลที่แชร์มีผลกระทบต่อผู้อื่น อาจเข้าข่ายความผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะที่กระทบต่อบุคคลที่ 3

(6) พบข้อมูลผิดกฎหมายอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ของเรา แต่ไม่ใช่สิ่งที่เจ้าของคอมพิวเตอร์กระทำเอง สามารถแจ้งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ หากแจ้งแล้วลบข้อมูลออกเจ้าของก็就不用มีความผิดตามกฎหมาย เช่น ความเห็นในเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมไปถึงเฟซบุ๊กที่แสดงความคิดเห็น หากพบว่าการแสดงความเห็นผิดกฎหมาย เมื่อแจ้งไปที่หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อลบได้ทันที เจ้าของระบบเว็บไซต์จะไม่มีผิด

(7) สำหรับแอดมินเพจที่เปิดให้มีการแสดงความเห็น เมื่อพบข้อความที่ผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ เมื่อลบออกจากพื้นที่ที่ตนดูแลแล้ว จะถือว่าไม่เป็นผู้กระทำความผิด

(8) ไม่โพสต์สิ่งลามกอนาจาร ที่ทำให้เกิดการเผยแพร่สู่ประชาชนได้

(9) การโพสต์เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน ต้องปิดบังใบหน้า ยกเว้นเมื่อเป็นการเชิดชู ชื่นชมอย่างให้เกียรติ

(10) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียชีวิต ต้องไม่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ญาติสามารถฟ้องร้องได้ตามกฎหมาย

(11) การโพสต์ด่าว่าผู้อื่นมีโทษตามกฎหมายอาญาอยู่แล้ว ไม่มีข้อมูลจริง หรือถูกตัดต่อผู้ถูกกล่าวหา เอาผิดผู้โพสต์ได้ และมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท

(12) ไม่ทำการละเมิดลิขสิทธิ์ผู้ใด ไม่ว่าข้อความ เพลง รูปภาพ หรือวิดีโอ

(13) ส่งรูปภาพแชร์ของผู้อื่น เช่น สวัสดิ์ อวยพร ไม่มีผิด ถ้าไม่นำภาพไปใช้ในเชิงพาณิชย์ หรือหารายได้

การรังแกทางออนไลน์นั้น เป็นการรังแกกันโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการกระทำความผิด โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ดังกล่าว จึงมีบางมาตราที่สามารถนำมาใช้เป็นบทลงโทษในการกระทำความผิดได้ โดยเว็บไซต์ contentshifu.com ได้อธิบายการกระทำบางส่วนในการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ไว้ดังนี้

เนื้อหา 8 เรื่องที่ห้ามทำผิดกฎหมาย พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์และกรณีศึกษา: การทำผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์⁸

1) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ชอบ ตามมาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8

⁸ Content Shifu, สรุปร พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์: กรณีศึกษาและเนื้อหา 8 เรื่องที่ชาวเน็ตต้องรู้ [Online], 6 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา <https://www.contentshifu.com/others/computer-law/>.

หากเข้าไปเจาะข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ของคนอื่น โดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้อนุญาต หรือในกรณีที่เรา รู้จักกันดีคือ การปล่อยไวรัส มัลแวร์เข้าสู่คอมพิวเตอร์คนอื่น เพื่อเจาะข้อมูลบางอย่าง หรือพวกแฮ็คเกอร์ ที่เข้าไปขโมยข้อมูลของคนอื่นก็มีความผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ โดยการกระทำดังกล่าวมีโทษดังต่อไปนี้

เข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
เข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และนำไปเปิดเผย จำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ จำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) แก้ไข ดัดแปลง หรือทำให้ข้อมูลผู้อื่นเสียหาย ตามมาตรา 9 และมาตรา 10

ในกรณีนี้จะหมายรวมถึงการทำให้ข้อมูลเสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม ข้อมูลของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือจะเป็นในกรณีที่ทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ตัวอย่างเช่น กรณีของกลุ่มคนที่ไม่ชอบใจกับการกระทำของอีกฝ่ายแล้วต่อต้านด้วยการเข้าไปขัดขวาง ทำลายระบบเว็บไซต์ของฝ่ายตรงข้าม ทำให้บุคคลอื่น ๆ ใช้งานไม่ได้ โดยมีบทลงโทษ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แต่ถ้าเป็นกรณีกระทำต่อระบบ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 12 หรือเข้าถึงระบบ ข้อมูลด้านความมั่นคงโดยมิชอบ จะต้องได้รับโทษจำคุก 3 ปี ถึง 15 ปี และปรับ 60,000 บาท ถึง 300,000 บาท และถ้าเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อบุคคลอื่น ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับ 200,000 บาท และถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ต้องจำคุก 5 ปี ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 บาท ถึง 200,000 บาท

3) ส่งข้อมูล หรืออีเมลก่อนผู้อื่น หรือส่งอีเมลสแปม ตามมาตรา 11

ข้อนี้ก็จะเข้ากับประเด็นพ่อก้า แม่ค้าออนไลน์ หรือนักการตลาดที่ส่งอีเมลขายของที่ลูกค้าไม่ยินดีที่จะรับ หรือที่รู้จักกันว่า อีเมลสแปม หรือแม้แต่การฝากร้านตาม Facebook กับ IG ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ และยังรวมถึงคนที่ขโมย Database ลูกค้าจากคนอื่น แล้วส่งอีเมลขายของตัวเอง โดยมีบทลงโทษ คือ ในกรณีที่ส่งโดยปกปิด หรือปลอมแปลงแหล่งที่มา ปรับไม่เกิน 1 แสนบาท และถ้าส่งโดยไม่เปิดโอกาสให้ปฏิเสธตอบรับได้โดยงาน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4) เข้าถึงระบบ หรือข้อมูลทางด้านความมั่นคงโดยมิชอบ ตามมาตรา 12

โพสต์เกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่ส่งผลให้เกิดความเสียหาย หรือความมั่นคงต่อประเทศ หรือโพสต์ที่เป็นการก่อการร้าย หรือการก่อการร้ายขึ้น ก็มีความผิด เพราะมาตรา 12 ได้บอกไว้ว่าการเข้าถึงระบบ หรือข้อมูลทางด้านความมั่นคงโดยมิชอบ หรือการโพสต์ข้อความในโลกออนไลน์ที่เข้าข่ายข้อมูล

เท็จที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ หรือทำให้ประชาชนเกิดอาการตื่นตระหนก และล่วงรู้ถึงมาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และนำไปเปิดเผย

ทั้งนี้ สามารถแบ่งบทลงโทษจากผลของการกระทำความผิดได้ดังนี้

- (1) กรณีไม่เกิดความเสียหาย จำคุก 1 ถึง 7 ปี และปรับ 20,000 บาท ถึง 140,000 บาท
- (2) กรณีเกิดความเสียหาย จำคุก 1 ถึง 10 ปี และปรับ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท
- (3) กรณีเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำคุก 5 ถึง 20 ปี และปรับ 100,000 บาท ถึง 400,000 บาท

5) การจำหน่าย หรือเผยแพร่ชุดคำสั่งเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด ตามมาตรา 13

กรณีทำเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 5-11 ต้องจำคุกไม่เกิน 1 ปี ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมีผู้นำไปใช้กระทำความผิด ผู้จำหน่าย หรือผู้เผยแพร่ต้องรับผิดชอบร่วมด้วย

กรณีทำเพื่อเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ มาตรา 12 ต้องจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หากมีผู้นำไปใช้กระทำความผิด ผู้จำหน่าย หรือผู้เผยแพร่ต้องรับผิดชอบร่วมด้วย

6) การนำข้อมูลที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ตามมาตรา 14

ในความผิดมาตรา 14 จะระบุโทษการนำข้อมูลที่ขัดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ข้อความผิดด้วยกันคือ

- (1) โปสต์ข้อมูลปลอม ทูจจริต หลอกหลวง เช่น ขาวปลอม โฆษณาธุรกิจลูกโซ่ที่หลอกหลวงเอาเงินลูกค้า และไม่มีการส่งมอบของให้จริง ๆ เป็นต้น
- (2) โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย
- (3) โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ก่อการร้าย
- (4) โปสต์ข้อมูลลามก ที่ประชาชนเข้าถึงได้
- (5) เผยแพร่ ส่งต่อข้อมูล ที่รู้แล้วว่าผิด เช่น กด Share ข้อมูลที่มีเนื้อหาเข้าข่าย

ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ก็มีความผิด

ทั้งนี้ การกระทำความผิดกล่าวมีบทลงโทษตามกฎหมาย คือ หากเป็นการกระทำที่ส่งผลถึงประชาชน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นการกระทำที่ส่งผลต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 600,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีอย่างหลังนี้สามารถยอมความกันได้

7) การให้ความร่วมมือ ยินยอม รู้เห็นเป็นใจกับผู้ร่วมกระทำความผิด ตามมาตรา 15
กรณีนี้ถ้าเทียบให้เห็นภาพชัด ๆ เช่น เพจต่าง ๆ ที่เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น แล้วมี
ความคิดเห็นที่มีเนื้อหาผิดกฎหมายก็มีความผิด แต่ถ้าหากแอดมินเพจตรวจสอบแล้วพบเจอ
และลบออก จะถือว่าไม่มีความผิด

แต่ถ้าไม่ยอมลบออกต้องได้รับโทษ ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14 ต้องได้รับโทษ
เช่นเดียวกันผู้โพสต์ หรือแสดงความคิดเห็นทางออนไลน์ แต่ถ้าผู้ดูแลระบบพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ปฏิบัติ
ตามขั้นตอนการแจ้งเตือนแล้วไม่ต้องรับโทษ

8) การตัดต่อ เติม หรือตัดแปลงภาพ ตามมาตรา 16

ความผิดข้อนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักคือ

(1) การโพสต์ภาพของผู้อื่นที่เกิดจากการสร้าง ตัดต่อ หรือตัดแปลง ที่น่าจะทำให้
ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง อย่างเช่นกรณีที่เอาภาพดาร่าไปตัดต่อ และตกแต่งเรื่องขึ้นมา
จนทำให้บุคคลนั้นเกิดความเสียหาย ก็ถือว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

(2) การโพสต์ภาพผู้เสียชีวิต หากเป็นการโพสต์ที่ทำให้บิดามารดา คู่สมรส หรือบุตร
ของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย

หากทำผิดตามนี้ ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท

จากกรณีที่มีชายหนุ่มคนหนึ่งถ่ายรูปตึกที่มีลักษณะเอน ๆ พร้อมโพสต์ข้อความประมาณว่า
ตึกทรุดตัว ลงบนเฟซบุ๊ก เลยทำให้เกิดเป็นประเด็นที่หลายเอาตอกตอกใจไปกันใหญ่ แต่ต่อมาก็มีการ
เปิดเผยว่า ตึกที่เห็นนั้นเป็นเพียงดีไซน์ของตึกที่ตั้งใจจะให้เอนแบบนั้นอยู่แล้ว เลยทำให้เจ้าของโพสต์
ถูกตำรวจเรียกสอบสวน เพราะเข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (2)
นำข้อความเท็จเข้าระบบคอมพิวเตอร์ อันเป็นที่ก่อให้เกิดความตื่นตระหนก

อีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
พ.ศ. 2550 สามารถช่วยคุ้มครองผู้ที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ตได้ด้วย อย่างเช่นกรณีคดี
ของคุณบริบูรณ์ เกียจรวงกุล ที่ถูกตั้งข้อหาหมิ่นประมาท และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (1) จากการโพสต์เฟซบุ๊กเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ตำรวจเข้า
ค้นบ้าน โดยอ้างอำนาจตามมาตรา 44

ซึ่งคุณบริบูรณ์ได้ยื่นหนังสือร้องความเป็นธรรมต่อศาลว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ
ผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 แล้ว โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ยกเลิกข้อความในมาตรา 14
ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับเดิม และบัญญัติใหม่ไว้ว่า ห้ามมิให้
นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ลงโทษกับการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมาย
อาญา จึงขอให้อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องในข้อหาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ

คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ผลปรากฏว่า อัยการศาลจังหวัดราชบุรีมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีบริบูรณ์ในข้อหา ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 เพื่อแยก ความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท แต่หากมีความผิดในข้อหาหมิ่นประมาท จะไม่มีความผิดใน กฎหมายคอมพิวเตอร์⁹

3) สารระสำคัญร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....

ในเรื่องเกี่ยวกับหลักการประมวลผลข้อมูลนั้นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดวิธีการ ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลสามารถกระทำได้โดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการอัตโนมัติ หรือวิธีการ อื่นใดซึ่งหมายถึงวิธีที่มีใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ในการจัดเก็บรวบรวม บันทึก จัดหมวดหมู่ โดยจะ กระทำมิได้เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลและภายใต้วัตถุประสงค์การประมวลผล

ในส่วนของผู้ควบคุมข้อมูลนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลมีหน้าที่ต้อง เก็บรวบรวมข้อมูลเท่าที่จำเป็นวัตถุประสงค์ที่จะใช้ หรือเปิดเผย โดยข้อมูลที่จะใช้ หรือเปิดเผยจะต้อง ถูกต้องครบถ้วน การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่แน่นอน ชัดเจน ในกรณีที่ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่เก็บรวบรวมข้อมูล ไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมของเจ้าของข้อมูล หรือผู้แทน หรือโดยอำนาจของ กฎหมาย รักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนบุคคล ต้องเปิดเผยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การเก็บรักษา และการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ยอมรับสิทธิในการเข้าถึงและสิทธิในการแก้ไขข้อมูลของ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ในเรื่องของการประมวลผลข้อมูลนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการประมวลผล โดยชอบ และกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต ระยะเวลา ฯลฯ โดยชัดแจ้ง นอกจากนี้ยังกำหนดให้ พยายามที่จัดเก็บข้อมูลโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล รวมถึงการประมวลผลโดยมิได้รับความยินยอมจาก เจ้าของข้อมูลโดยชัดแจ้งจะกระทำมิได้เว้นแต่มีกฎหมายอื่นกำหนดเป็นการเฉพาะผูกพันตามสัญญา เพื่อการศึกษาและวิจัย

ในเรื่องของการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดสิทธิของเจ้าของ ข้อมูล คือสิทธิในการรับทราบรายละเอียดบางประการ เช่น สิทธิในการรับแจ้งวัตถุประสงค์ของการ เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในการเข้าถึงเพื่อตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง สิทธิในการร้องเรียนต่อคณะกรรมการและการเรียกร้องค่าเสียหาย

⁹ Stop Cyber Bullying Team, กฎหมายควบคุมและคุ้มครองจากการถูกกลั่นแกล้งผ่านทางโซเชียล [Online], 28 มกราคม 2561. แหล่งที่มา <https://theprototype.pim.ac.th/2018/01/28/lawsaboutbullying/>.

ในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูลที่มีการประมวลผลนั้นร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้ข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับการประมวลผล จัดเก็บและควบคุมโดยคำนึงมาตรฐานทาง เทคโนโลยี และมาตรการความปลอดภัยอย่างเหมาะสม โดยต้องเป็นขั้นต่ำที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด และการประมวลผลสิ้นสุดลงเมื่อผู้ประมวลผลหยุดการประมวลผลและผู้ควบคุมได้แจ้งให้ คณะกรรมการทราบถึงการเปิดเผยข้อมูลโดยทั่วไปและการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะเจาะจงร่าง พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดข้อห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการประมวลผลโดยทั่วไปและ โดยเฉพาะเจาะจง โดยปราศจากความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยชัดแจ้งเว้นแต่เข้ากรณียกเว้นที่ สามารถกระทำได้ข้อมูลที่ห้ามประมวลผลร่างพระราชบัญญัติกำหนดให้ข้อมูลบางประเภทไม่สามารถ ประมวลผลได้เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อมูลและได้รับอนุญาต จากคณะกรรมการในกรณีการส่งและโอนข้อมูลไปประเทศอื่นร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ การส่ง หรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปนอกราชอาณาจักรนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่ผู้ควบคุมจะแจ้งให้ คณะกรรมการทราบ และห้ามส่ง หรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังประเทศที่มีได้มีบทบัญญัติในการ ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ยกเว้นในกรณีที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลโดยชัดแจ้ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการถูกรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ กฎหมายไทย ยังไม่สามารถเอาความผิดกับผู้กระทำผิดได้โดยตรง โดยข้อกฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการ ดำเนินคดีตามความผิด เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์รวมถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบที่ซับซ้อน และมีพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้บทบัญญัติกฎหมายไทยยังไม่สามารถปรับให้ทันกับเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ดังนั้น ภัยจากสื่อสังคมออนไลน์จึงมีความแตกต่างระหว่างภัยของทาง กายภาพและภัยของทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยที่ภัย Cyber Bullying นั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ ในโลก ออนไลน์ทางการใช้สื่อบนอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงง่าย โดยการ Log In ผ่านบัญชีผู้ใช้ ใคร ๆ ก็สามารถ เข้าถึงได้โดยไม่มีคอมพิวเตอร์ โดยผ่านสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต ซึ่งอาจมีผลที่ตามมาทำให้เกิด ช่องโหว่ในการ Cyber Bullying อันอาจทำให้ผู้ถูกรังแกเสียสุขภาพจิต มีภาวะซึมเศร้าได้ และเรามี หนทางที่จะป้องกันการรังแกบนโลกออนไลน์ได้อย่างไรเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อผู้ถูกรังแกได้

Cyber Bullying หมายถึง การรังแกบนโลกออนไลน์ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนและ เด็ก ๆ โดยที่ใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์เป็นต้น โดยเชื่อมต่อผ่านเครือข่าย ทางสื่อสังคมออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชันที่ใช้ในการกลั่นแกล้งกัน โดยสามารถกลั่นแกล้งกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งแตกต่างจากการกลั่นแกล้งทางกายภาพที่จะรังแกกันได้เพียงแค่ออหน้าเท่านั้น

การกลั่นแกล้งออนไลน์ หรือ Cyber Bullying ผู้วิจัยมองแตกประเด็นได้ เป็น 6 เรื่องดังนี้

- 1) การโจมตี ชูทำร้าย หรือใช้ถ้อยคำหยาบคาย
- 2) การคุกคามทางเพศแบบออนไลน์
- 3) การแอบอ้างตัวตนของผู้อื่น
- 4) การแบล็คเมลล์
- 5) การหลอกลวง และ
- 6) การสร้างกลุ่มในโซเชียลเพื่อโจมตีผู้อื่นโดยเฉพาะ

ทั้งนี้การกระทำที่เข้าข่ายการกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์ Cyber Bullying จะเกิดจากที่ผู้รังแกมีเจตนามุ่งร้าย เพื่อให้ผู้ถูกรังแก อับอาย เจ็บใจ และเสียใจ ดังนั้นการกลั่นแกล้งบนสื่อสังคมออนไลน์จึงมักเป็นการกระทำที่ทำซ้ำ ๆ ไม่ใช่แค่เพียงครั้งเดียว แต่กระทำต่อไปเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องนั่นเอง

ผลกระทบจากการถูก Cyber Bullying หรือการกลั่นแกล้งทางออนไลน์นั้น ผู้ถูกรังแกจะมีอาการต่าง ๆ ที่คนทั่วไปพอที่จะสามารถสังเกตอาการ หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผู้ที่ถูกกระทำได้ เช่นมีอาการซึมเศร้า เกิดความเครียด หรือมีความวิตกกังวล กลายเป็นคนชอบเก็บตัว ไม่ค่อยพูดจา กับใคร เล่นแต่โทรศัพท์ ทำตัวห่างเหินจากคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเพื่อนหรือครอบครัว หรือเพื่อนที่โรงเรียน ไม่อยากไปโรงเรียน แอบหนีเรียน การเรียนตกต่ำลง เกรดเฉลี่ยลดลง เมื่อเจอคนพูดถึงเรื่องที่น่าอับอายอาจมีการร้องไห้ออกมา เป็นต้น

สิ่งต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาเหล่านี้อาจมีแต่สร้างความรำคาญ ความเดือดเนื้อร้อนใจ บางคนรู้สึกเบื่อชีวิต ไม่อยากไปโรงเรียน ไม่อยากพบเจอใคร โดยมีเรื่องที่ถูกรังแกตามมาหลอกลอนเป็นระยะ หรือบางรายเองอาจมีความเครียดอย่างหนัก ทำให้กินไม่ได้ นอนไม่หลับ และอาจร้ายแรงถึงขั้นไม่ยอมมีชีวิตอยู่อันเป็นผลทำให้รู้สึกอยากจบชีวิตลงนั่นเอง ส่วนคนที่เป็นฝ่ายรังแกออนไลน์เอง ก็อาจมีความรู้สึกไม่สบายใจ หรือเกิดความรู้สึกผิดกตกินใจในภายหลังได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจาก Cyber Bullying ไม่ว่าจะต่อผู้รังแก หรือผู้ถูกรังแกนั้นจะมาก หรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับบุคลิกของแต่ละบุคคลนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ถูกรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Cyber Bullying ก็ควรที่ต้องมีสติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้

แต่ทว่าในปัจจุบันนอกจากการรังแกทางกายภาพแล้ว การกระทำผ่านโลกไซเบอร์แพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เหยื่อจึงได้รับผลกระทบทางอารมณ์ทางจิตใจได้มากกว่าการรังแกกันแบบดั้งเดิม เหยื่ออาจมีปัญหสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต เช่น ภาวะนกระวายซึมเศร้า มีอาการทางจิต ประสาทหลอน หวาดกลัววิตกกังวล เป็นทุกข์ และมีปัญหาบุคลิกภาพ เหยื่อบางคนอาจจะทำร้ายตัวเอง อาจคิดตั้งใจจนถึงพยายามฆ่าตัวตาย

การหยุดพฤติกรรมเสี่ยงนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยมีผลสัมพันธ์กับความเสี่ยงที่จะถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อย่างมาก การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไปเป็นความเสี่ยง ทั้งการรับคนอื่นที่ไม่รู้จักมาเป็นเพื่อน การแชท หรือออกไปพบกับคนแปลกหน้า ใช้รูป

จริงเป็นรูป Profile การไม่ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในการใช้งาน การปล่อยให้ผู้อื่นรู้รหัสเข้าใช้งาน รวมถึงไม่ Log Out ออกเมื่อใช้งานเสร็จ หรือให้ผู้อื่นยืมใช้โทรศัพท์

ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งผู้อื่นโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือ นั้นจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) โดยลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับรวมกัน อีกทั้งจากการศึกษาบทลงโทษของผู้กระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งทางออนไลน์ของสหรัฐอเมริกาและแคนาดา พบว่า สหรัฐอเมริกามีบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งทางออนไลน์โดยระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือระวางโทษปรับตามคำพิพากษา หรือทั้งจำทั้งปรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต (Megan Meier Cyber Bullying Prevention Act) และแคนาดามีบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานกลั่นแกล้งทางออนไลน์โดยระวางโทษจำคุกหกเดือน ปรับห้าพันดอลลาร์แคนาดา ซึ่งคิดเป็น 125,642.50 บาท¹⁰ หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งห้ามผู้กระทำความผิดกระทำการใช้การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ อย่างใด หรือยึดอุปกรณ์สื่อสารที่ผู้ถูกร้องเรียนใช้ในการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการรวมทั้งคำสั่งห้ามอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควร ตามกฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety Act 2013) ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่เน้นการยับยั้งการกระทำต่อเนื่องมากกว่า การลงโทษจำคุก หรือปรับผู้กระทำความผิดรวมถึงบทลงโทษตามกฎหมายไทยนั้นเน้นการลงโทษทางอาญาโดยการระวางโทษจำคุก และโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับมากกว่าการลงโทษอันมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดลงมือกระทำความผิดซ้ำด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ให้มีโทษเพิ่มขึ้นจากจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเกิดจากการรวมบทลงโทษระหว่างการใส่ความกระทำการโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 และการแก้ไขข้อมูลโดยมิชอบ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) มาตรา 9 เนื่องจากพฤติกรรมการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นการกระทำความผิดจากการใส่ความผู้อื่นโดยการโฆษณา ประกอบกับการแก้ไขข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ อันเป็นบทลงโทษจำคุก และโทษปรับที่รุนแรงขึ้นตามผลกระทบของการกระทำความผิดทางอาญา

¹⁰ อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์แคนาดาของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ วันที่ 6 กันยายน 2561 อยู่ที่ 1 ดอลลาร์แคนาดา ต่อ 25.1285 บาท.

บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

อาชญากรรมทางความคิด หรือเรียกอีกอย่างว่า Cyber Bullying คือ การกลั่นแกล้งการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ในปัจจุบันเป็นรูปการกลั่นแกล้งแบบ Cyber Bullying คือ การย้ายการกลั่นแกล้งทั้งหมดนี้มาอยู่บนอินเทอร์เน็ต หรือโซเชียลมีเดีย เปลี่ยนรูปแบบจากการทำร้ายกันทางกายภาพมาเป็นการส่งข้อความแบบหยาบคาย รังควาน แบล็กเมล์ข่มขู่ หรือทำให้อับอาย ผ่านข้อความสั้น ภาพ คลิป อีเมล หรือโพสต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนโซเชียลมีเดียที่ทุกอย่างเมื่อถูกแชร์ผ่านสื่อโซเชียลจะสามารถสร้างความเสียหายได้อย่างรวดเร็วเพียงไม่กี่วินาที (Cyber Bullying) หรือการกลั่นแกล้งการรังแกกันบนโลกไซเบอร์

ในอดีตเราอาจคุ้นเคยกับการรังแกรูปแบบเดิม ๆ คือการรังแกทางกายภาพที่เด็กตัวโตทำร้ายร่างกาย เด็กที่ตัวเล็ก หรืออ่อนแอกว่า รวมทั้งการขกต่อยตบตีกันของเด็ก ๆ แต่ Fowler ได้อธิบายว่าการรังแกลักษณะดังกล่าวมีความแตกต่างจากการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เพราะการรังแกทางกายภาพจะเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างคู่รังแกซึ่งเหยื่อและคนรอบข้างสามารถรับรู้ได้ว่าใครเป็นผู้รังแกผลของการรังแกเป็นอย่างไร สามารถควบคุมการรังแกให้จำกัดวงในการรับรู้ได้และเหยื่ออาจหลบซ่อนหรือหาสถานที่ปลอดภัยไม่ให้ถูกรังแกได้ แต่การรังแกผ่านโลกไซเบอร์นั้นสามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง และทำได้ทุกสถานที่ โดยที่เหยื่อและคนรอบข้างอาจไม่รู้เลยว่าใครเป็นผู้รังแก เนื่องด้วยลักษณะของสื่อใหม่ที่ทำให้ผู้รังแกสามารถปกปิดตัวตนได้ การรังแกตามแนวคิดของการรังแกผ่านโลกไซเบอร์นั้น พบว่ามีรูปแบบแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1) การทะเลาะกันผ่านโทรศัพท์มือถือ ข้อความ หรือห้องสนทนา โดยใช้ภาษาที่รุนแรง หรือหยาบคาย (Flaming) เช่น การโพสต์ข้อความเป็นคำพูดที่หยาบคายด่าทอผู้อื่น โดยการกล่าวถึงผู้อื่นว่าเตี้ยบ้าง สูงบ้าง ตัวดำบ้าง ผ่านทางแชทของเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือหน้าเว็บ

2) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก (Denigration) เช่น การนำภาพตัดต่อของบุคคลที่ตนไม่ชอบไปเผยแพร่เพื่อให้ดูเป็นตัวตลกให้ได้รับความอับอายผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

3) การลบ บล็อก หรือกีดกันผู้อื่นออกจากกลุ่ม โดยสร้างความเกลียดชัง สร้างอคติผ่านข้อความ หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ (Exclusion) หมายถึง การลบผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อนหรือลบบอกจากกลุ่ม อีกทั้งการที่ไปกีดกัน หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อนหรือจากกลุ่ม รวมไปถึงการสั่งให้เพื่อนบางคนลบ กีดกันหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อนหรือออกจากกลุ่มผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

4) การนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ (Outing) เช่น การเปิดเผยความลับ ภาพลับซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัว ชื่อพ่อแม่ของผู้อื่นหรือนำปมด้อยของผู้อื่นไปเปิดเผยหรือส่งต่อผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แล้วแสดงความคิดเห็นอย่างสนุกสนาน

5) การใช้อุบายให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวแล้วนำไปแพร่กระจายต่อ (Trickery) เช่น การลอกให้เปิดเผยผลการเรียนของนักเรียนของเด็กนักเรียน หากได้ผลการเรียนที่ดีก็นำไปโพสต์ล้อเลียนหรือกระจายต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

6) การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น (Impersonation) หมายถึง การแอบอ้างชื่อ รูปภาพของผู้อื่นไปโพสต์ข้อความบนเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือเพื่อไปลอกให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นบุคคลที่รู้จัก หรือคุ้นเคย จากนั้นก็แสวงหาผลประโยชน์ เช่น ลอกยืมเงิน หรือลอกให้โอนเงิน หรือโพสต์ข้อความในทางลบ เช่น ขาดตัว ทำให้เจ้าเฟสบุ๊กตัวจริงเสียหาย เป็นต้น

7) การสร้างบัญชีใช้งานปลอมเพื่อรังแกผู้อื่น (Fake Profiles) เช่น การนำข้อมูลปลอมมาสร้างบัญชีผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจกว่าไปข่มขู่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ที่อ่อนแอกว่าให้ปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นต้น

8) การขโมยอัตลักษณ์ออนไลน์ของผู้อื่นแล้วนำมาสร้างบัญชีการใช้งานเพื่อหลอกหลวง หรือทำลายชื่อเสียง (Catfishing) เช่น ในบุคคลที่มีชื่อเสียงเมื่อได้ข้อมูลความลับด้านบุคคลมา เช่น รหัสผ่านข้อมูลส่วนบุคคล หรือเลขบัตรเครดิต หนังสือเดินทาง นำไปสร้างข้อมูลเท็จเพื่อให้เสียคะแนนนิยม หรือทำให้ผู้อื่นเกลียดชัง เป็นต้น

9) การก่อกวน คุกคาม ข่มขู่ผู้อื่นซ้ำ ๆ หลายครั้ง (Harassment) เช่น การคุกคามทางเพศผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคม โดยการบังคับให้แสดงกิจกรรมทางเพศผ่านกล้อง การส่งภาพหรือวิดีโอโป๊เปลือยมาให้โดยที่ผู้รับไม่ได้ต้องการ รวมทั้งการข่มขู่ว่าจะตัดต่อภาพโป๊เปลือยแล้วนำไปโพสต์ในเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น

10) การคุกคามข่มขู่อย่างจริงจัง และรุนแรงจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือจะทำร้ายร่างกาย

แม้แต่กฎหมายในต่างประเทศก็ยังไม่มามีมาตรการทางกฎหมายโดยตรงที่เกี่ยวกับการรังแกจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียงกฎหมายในระดับรัฐ (State Laws) ที่ออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งออนไลน์ ได้แก่ มาตรการเชิงนโยบาย (School Policies) ในระดับโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐ (State Education Codes) และมาตรการลงโทษทางอาญา หรือกฎหมายป้องกันการติดตามรังควานทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Stalking) เป็นต้น หรือในประเทศแคนาดาก็มีเพียงการปรับใช้กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-Safety Act 2013)

สำหรับในประเทศไทยนั้นได้บัญญัติกฎหมาย “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.....” ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยสาระสำคัญของกฎหมายคือ ความรับผิดชอบผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตั้งแต่เจ้าของข้อมูลผู้กำกับข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูล โดยมีข้อกำหนดถึงความยินยอมที่เจ้าของข้อมูลจะอนุญาตให้นำข้อมูลไปเก็บการคุ้มครองข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลการขอคืนข้อมูล รวมถึงการกำหนดโทษทางแพ่งของผู้กระทำความผิด ทั้งนี้จะมีการตั้งกรรมการคุ้มครองข้อมูลและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยหลักการของร่างกฎหมายจะสอดคล้องกับมาตรฐานการเก็บข้อมูลของประชาชนในประเทศยุโรปอย่าง General Data Protection Regulation (GDPR) และการปรับใช้กฎหมายอาญามาตรา 326 มาตรา 328 และมาตรา 393 รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 และมาตรา 14 เกี่ยวกับการรั้งแสบนสื่อสังคมออนไลน์ แต่ยังไม่สามารถเอาความผิดกับผู้กระทำได้โดยตรง โดยข้อกฎหมายดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในการดำเนินคดีตามความผิด เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์รวมถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบที่ซับซ้อนและมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้บทบัญญัติกฎหมายไทยยังไม่สามารถปรับให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วได้

จากการศึกษาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ในขณะที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์นี้ การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดทั้งตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) โดยลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับรวมกัน แต่เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ให้มีโทษเพิ่มขึ้นจากจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเกิดจากการรวมบทลงโทษระหว่างการใส่ความกระทำการโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 และการแก้ไขข้อมูลโดยมิชอบ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) มาตรา 9

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณีการรังแกบุคคลจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรศึกษามาตรการทางกฎหมายในเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์จากประเทศสหรัฐอเมริกา หรือแคนาดา โดยกำหนดข้อสำคัญแต่ละข้อสรุปเป็นนโยบายมาปรับใช้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม

พ.ศ. 2560) และประมวลกฎหมายอาญาโดยมีการกำหนดนิยามของคำว่า “การกลั่นแกล้งทางสื่อสังคมออนไลน์” ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมลักษณะของการกระทำอันเป็นความผิด

5.2.2 ควรจะมีการแก้ไขบทลงโทษที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ให้มีโทษเพิ่มขึ้นจากจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเนื่องจากพฤติกรรมการรังแกบนสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นพฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรมทางความคิดที่ส่งผลเสียต่อผู้กระทำอย่างต่อเนื่องและเป็นเวลานาน อันเป็นการกระทำความผิดจากการใส่ความผู้อื่นโดยการโฆษณา ประกอบกับการแก้ไขข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบซึ่งมาตรา 393 นั้นลงโทษเพียงแค่จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อัตราโทษดังกล่าวนั้นถือว่าเป็นอัตราโทษที่เบาเกินไปซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถหยุดพฤติกรรมการรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และโดยทั่วไปแล้วในความผิดหลัโทษนั้นศาลมักจะลงโทษเพียงแค่ปรับเท่านั้น แต่ถ้าหากนำอัตราโทษมาเปรียบเทียบกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเหยื่อแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่ออาจจะรุนแรงจนทำให้เสียชีวิต เช่น การฆ่าตัวตาย อันเป็นการกระทำความผิดเสมือนการฆ่าผู้อื่นจึงกล่าวได้ว่าการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ควรมีโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี ปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเกิดจากรวมบทลงโทษระหว่างการใส่ความกระทำการโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 และการแก้ไขข้อมูลโดยมิชอบ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560) มาตรา 9

5.2.3 ควรมีบทบัญญัติความผิดฐาน Cyber Bullying เป็นมาตรา 11/1 อันเกี่ยวกับการข่มขู่คุกคามขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 11 นั้นยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมของ Cyber Bullying จึงควรเพิ่มความผิดฐาน Cyber Bullying ให้สอดคล้องครอบคลุมถึงลักษณะและพฤติกรรมการรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดังนี้

มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฉบับใหม่ หากจะมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวและสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนอย่างแท้จริงและมุ่งปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในส่วนที่ลิดรอนละเมิดสิทธิของประชาชนตามความมุ่งหวังของผู้เขียนและประชาชนในประเทศ ผู้เขียนจึงขอเสนอให้แก้ไขปรับปรุงมาตรานี้ ไว้ดังนี้ว่า

1) ให้เพิ่มเติมบทนิยามในส่วนของการส่งข้อมูลหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์อันเป็นองค์ประกอบหลักของความผิดที่มีลักษณะเป็นการข่มเหงรังแกออนไลน์ให้เป็นดังนี้ “การส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า การสื่อสารใด ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมโปรแกรม

สนทนาต่าง ๆ ข้อความตัวอักษร รูปภาพหรือเครื่องหมายใด ๆ เว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีลักษณะเป็นการสื่อสารซ้ำ ๆ หรือต่อเนื่องด้วยเจตนาที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว ครอบงำ คุกคาม เหยียดหยาม ทำให้อับอาย หดหู่ ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพกายหรือจิตใจอารมณ์ ความเป็นอยู่ ความเคารพนับถือตนเอง รวมถึงชื่อเสียง”

2) ให้เพิ่มเติมบทบัญญัติต่อจากมาตรา 11 เป็นมาตรา 11/1 โดยบัญญัติให้ครอบคลุมถึงความผิดในการกระทำที่มีลักษณะตามบทนิยามที่กล่าวไว้ในข้างต้น ดังนี้ว่า “ภายใต้มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับข้อมูลนั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิก หรือปฏิเสธการรับข้อมูลดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังส่งข้อมูลนั้น ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้รับข้อมูลนั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท”

บรรณานุกรม

- กม.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใหม่เอื้อ จะมีผลต่อผู้ประกอบการไทย?. (2559). กรุงเทพฯธุรกิจ.
 สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636860>.
- กนกเขตต์ เล็กตระกูล, กิตติเทพ ฉันทพิชัย, ชยพล รัตนพงษ์, อภิวัฒน์ แซ่ลิ้ม และฐิติวัชร
 ทองเป็นทรัพย์. (ม.ป.ป.). *Stop cyber bullying*. สืบค้นจาก <https://cyberbullying101site.wordpress.com/สถิติที่น่าสนใจ>.
- กุลชาติ ศรีโพธิ์. (2548). *การสื่อสารผ่านการแปลคำสภและคำหยาบในภาพยนตร์ต่างประเทศ*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษตรชัย และหิม. (2554). พฤติกรรมการรังแกกันของนักเรียน: บทความปริทรรศน์. *วารสารวิทยา
 สारเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์*, 32(1), 158-166.
- กรมสุขภาพจิต. (2560). *วิธีป้องกันการกลั่นแกล้งในรั้วโรงเรียน*. สืบค้นจาก
<https://voicetv.co.th/read/SJvNgbEyG>.
- กรมสุขภาพจิต. (2561). *ป้องกันภัยใกล้ตัวลูกจาก Cyber bullying*. สืบค้นจาก
<https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27717>.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2555). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว:
 ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม.
วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 18(2), 39-51.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้ง
 รังแกออนไลน์ นำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber-
safety Act) ของรัฐ Nova Scotia. สืบค้นจาก [http://www.artslc.nida.ac.th/2015
 /images/proceedings/20ARTS-LC.pdf](http://www.artslc.nida.ac.th/2015/images/proceedings/20ARTS-LC.pdf).
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้ง
 รังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์. ใน
การประชุมวิชาการระดับชาติ (E-Proceedings). กรุงเทพฯ: สถาบันนิติพัฒนบริหารศาสตร์.
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2559). *การปฏิรูปกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยเพื่อเข้าสู่
 ประชาคมอาเซียน* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เครือข่ายพลเมืองเน็ต. (2557). *การละเมิดความเป็นส่วนตัวออนไลน์ในสังคมไทย พ.ศ. 2556*. สืบค้น
 จาก [https://thainetizen.org/wp-content/uploads/2014/03/thainetizen-privacy-
 report-2013.pdf](https://thainetizen.org/wp-content/uploads/2014/03/thainetizen-privacy-report-2013.pdf).

Content Shifu. (2561). *สรุป พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์: กรณีศึกษาและเนื้อหา 8 เรื่องที่ชาวเน็ตต้องรู้*.

สืบค้นจาก <https://www.contentshifu.com/others/computer-law/>.

จะค่าใครคิดให้ดี เทียบชัด ๆ ค่าหยาบคาย VS หมิ่นประมาท แบบไหนเจอโทษหนัก?. (2560).

ไทยรัฐ. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/952403>.

จุฬารัตน์ ยะปะนัน. (2553). ร่างพระราชบัญญัติป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ..... . *จุดนิติ*, 7(2), 75-82.

ชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย. (2558). *Cyber bullying ภัยบนโลกออนไลน์ ทำร้าย*

วัยรุ่นได้ง่ายกว่าที่คิด. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/thaichildpsy/>

[posts/606297562834208:0.thaichildpsy/posts/606297562834208:0](https://www.facebook.com/thaichildpsy/posts/606297562834208:0.thaichildpsy/posts/606297562834208:0).

ณัฐกานต์ อมาตยกุล. (2559). *ข้าแหละสังคม: นั่นใครในโลกออนไลน์*. สืบค้นจาก

<http://www.gqthailand.com/talk/article/who-are-you-in-social-media>.

ทวีป ศรีน่วม. (ม.ป.ป.). *ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326*. สืบค้นจาก

<http://www.drthawip.com/criminalcode/1-49>.

ทวีป ศรีน่วม. (ม.ป.ป.). *ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393*. สืบค้นจาก

<http://www.drthawip.com/criminalcode/1-60>.

เทรนต์ แล็บส์ ศูนย์วิจัยและพัฒนา และสนับสนุนด้านเทคนิคทั่วโลก. (2560). *แนวโน้มภัยคุกคามทาง*

ไซเบอร์ ในปี 2561. สืบค้นจาก [https://www.techtalkthai.com/2018-security-](https://www.techtalkthai.com/2018-security-threat/)

[threat/](https://www.techtalkthai.com/2018-security-threat/).

Techsauce. (2561). *กฎหมาย GDPR คืออะไร? ตอบทุกข้อสงสัยที่คนใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกต้องรู้*.

สืบค้นจาก <https://techsauce.co/tech-and-biz/what-is-gdpr-eu-privacy-regulation/>.

Thumbsup. (2557). *กฎหมายใหม่ไม่คิดก่อนแชร์ เตรียมแห่เข้าคุก*. สืบค้นจาก

<http://thumbsup.in.th/2014/09/new-cyber-law/>.

ฉันทากร ตุดเกื้อ และมาลี สบายยิ่ง. (2560). *รูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการจัดการเมื่อถูกรังแกบน*

โลกไซเบอร์ของนักศึกษาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารพฤติกรรม*

ศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 9(2), 220-236.

นภาพรรณ อาษาเพชร. (2560). *การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรม*

การจัดการปัญหา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*,

5(1), 100-106.

Brand Buffet. (2561). *สถิติผู้ใช้ดิจิทัลทั่วโลก “ไทย” เสพติดเน็ตมากสุดในโลก “กรุงเทพ” เมือง*

ผู้ใช้ Facebook สูงสุด. สืบค้นจาก [https://www.brandbuffet.in.th/2018/02/global-](https://www.brandbuffet.in.th/2018/02/global-and-thailand-digital-report-2018/)

[and-thailand-digital-report-2018/](https://www.brandbuffet.in.th/2018/02/global-and-thailand-digital-report-2018/).

- ประชาไท. (ม.ป.ป.). ราชกิจจานุเบกษา ประกาศ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ 2560 แล้ว เริ่มใช้ พ.ค.นี้. สืบค้นจาก <http://abc.norporchoreu.com/?tag=>.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (ม.ป.ป.). เริ่มต้นกับอาชญากรรมไซเบอร์. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/623475>.
- พนิดา พูลสวัสดิ์. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พิมพ์พลอย รุ่งแสง. (2560). ผลของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกข่มเหงรังแกทางโลกไซเบอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Psychology CU. (ม.ป.ป.). การข่มเหงรังแกกันทางไซเบอร์. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/PsychologyChula/photos/>.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย (ไทยฮอตไลน์). (2557). การตัดต่อภาพผู้อื่นเข้าข่ายผิดกฎหมายอินเทอร์เน็ตหรือไม่?. สืบค้นจาก <http://report.thaihotline.org/knowledge/laws/117>.
- เมธินี สุวรรณกิจ. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 10(2), 49-70.
- ร่าง พรบ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เข้า ครม. เดือน พ.ค.. (2561). แนวหน้า. สืบค้นจาก <http://www.naewna.com/business/336037>.
- แรงโก้. (2560). รังแกหรือหยอกบอกได้มัย. สืบค้นจาก <http://stopbullying.lovecarestation.com/articles-news/articles/what-is-a-bullying/>.
- วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์. (2558). สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการสื่อสารและการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 1(2), 128-144.
- Voice TV. (2561). อีซูเริ่มใช้ ก.ม.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งโลกวันกระทบธุรกิจ. สืบค้นจาก <https://voicetv.co.th/read/BJxeqYHJ7>.
- ศุภนัท วงศ์ชัย. (2560). คุณรู้จักความหมายของ Cyberbullying ดีพอแล้วหรือยัง?. สืบค้นจาก <https://medium.com/@supanatwongchai/คุณรู้จักความหมายของ-cyberbullying-ดีพอแล้วหรือยัง-ce4d6f434b47>.
- สมาคมผู้บริโภคสงขลา. (2554). การรังแกผ่านอินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่นในโลกไซเบอร์. สืบค้นจาก <http://consumersongkhla.org/paper/1669>.
- สำนักคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2558). สถานะร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. สืบค้นจาก <http://www.etcommission.go.th/news-topic-status-dp-law.html>.

- สำนักคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2561). *สรุปสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ*. สืบค้นจาก <http://www.etcommission.go.th/article-dp-topic-conclusion-dp.html>.
- สำนักงานเจรจาการค้าบริการและการลงทุน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2561). *สรุปสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขอสหภาพยุโรป*. สืบค้นจาก <http://www.dms.moph.go.th/dmsweb/educations/GDPR.pdf>.
- สำนักเลขาธิการสภา. (2560). *ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 25(4), 639-648.
- School Team. (2559). *Cyberbullying ถึงเวลาหรือยัง? ที่จะหยุดรังแกกันบนโลกออนไลน์*. สืบค้นจาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/9979>.
- Stop Bullying Team. (2561). *กฎหมายควบคุมและคุ้มครองจากการถูกลั่นแกล้งผ่านทางโซเชียล*. สืบค้นจาก <https://theprototype.pim.ac.th/2018/01/28/lawsaboutbullying/>.
- Marketingoops. (2560). *สรุป 13 ข้อ สาระสำคัญสำคัญจำง่าย ๆ พ.ร.บ. คอม 60 มีผลบังคับใช้แล้ว*. สืบค้นจาก <https://www.marketingoops.com/news/viral-update/computer-law/>.
- Modify Technology News. (2559). *เครือข่ายสังคม คืออะไร หมายถึงอะไร*. สืบค้นจาก <https://www.modify.in.th/14244>.
- Bhat, C. S. (2008). Cyber bullying: Overview and strategies for school counselors, guidance officer and all school personnel. *Australian Journal of Guidance & Counseling*, 18(1), 53-66.
- Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment. *Journal of American Medical Association*, 16, 2094-2100.
- Newton, P. (2013). *Canadian teen commits suicide after alleged rape, bullying*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2013/04/10/justice/canada-teen-suicide/index.html>.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school: Understanding children's worlds*. Oxford: Blackwell.

U.S. Legal. (n.d.). *Cyber bullying law and legal definition*. Retrieved from <https://definitions.uslegal.com/c/cyber-bullying/>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล: คุณutm๑เชษฐ๑นพภ๑ล๑ย

อีเมล: Kira555007@gmail.com
Kanutchet.nopp@bumail.net

ประวัติการศึกษา: ปี 2557 สำร๑เร็จการศ๑ึกษ๑น๑ติศ๑ส๑ตร๑บ๑ณ๑ฑ๑ิต
จากม๑ห๑วิท๑ย๑ล๑ย๑กร๑ง๑เท๑พ

ประสบการณ์การทำงาน: ปี 2559 ถึง ๑ปัจจุบัน ๑ธ๑น๑การ๑กร๑ง๑เท๑พ ๑จำ๑ก๑ัด (ม๑ห๑ชน)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 22 เดือน กันยายน พ.ศ. 2561

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) คุณงามเริงศรี นพ.ภาลักษณ์ อยู่บ้านเลขที่ 69/557
ซอย ถนน ถนน ราษฎร์บูรณะ ตำบล/แขวง ราษฎร์บูรณะ
อำเภอ/เขต ราษฎร์บูรณะ จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10140
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7590400086
ระดับปริญญา ตรี โท เอก
หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา - คณะ นิติศาสตร์
ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กับกรณี การ รังแกบนุคดลจาก
สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาลิขสิทธิ์ในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกจำหน่าย เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดย
ละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ คุณุตม์ เชนส์ นพภาลัย ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(นาย คุณุตม์ เชนส์ นพภาลัย)

ลงชื่อ อภัย ๓ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อาจารย์อภิญญา จุลพิสิฐ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและพื้นที่การเรียนรู้

ลงชื่อ [Signature] พยาน
(ดร.สุชาดา เจริญพันธุ์ศิริกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ [Signature] พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย มงคลเกียรติศรี)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร